

## 1. Láthatár

Bővítenék  
a bölcsődék számát –  
Pap Melinda írása

## 4. Tanterem

Helyesírás, helyes beszéd,  
csapatszellem –  
Antal Erika írása

## 6. Magánterület

A tanár azt tanítja, ami volt,  
a diák azt szeretné hallani, ami  
mi lesz/lehet –  
Lőwi Károly írása

## 10. Láthatár

Okosvilág, buta módszerek:  
iskolát másképp! –  
Kerekes Edit írása

## 17. Szülői szemmel

Test. Kép. Zavar –  
Albert Antal Orsolya írása

## 18. Tanterem

Apáczai Csere János  
nemzetközi tantárgyverseny

## 19. Tanárszemmel

Hogy a gyerek jókedvvel  
jöjjön iskolába –  
Gábor Éva írása

## 22. Hivatalos

## 24. Pályáz(z)atok



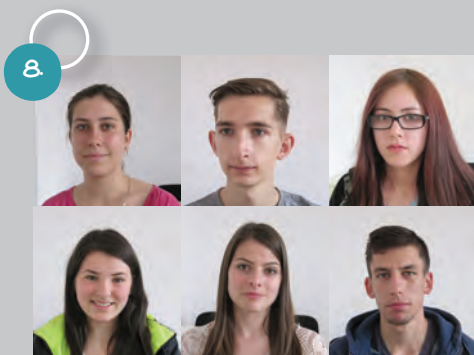
## Lélekjelenlét

„Lényeges, hogy egészként  
értékeljük a gyereket” –  
Kiss Judit írása



## Tanterem

Hol terem a bölcs diák? –  
Molnár-Galaczi Júlia írása



## Diákszemmel

„Szakmát, szép emlékeket,  
barátokat adott az iskola” –  
a gyergyószentmiklósi Batthyány  
Ignác Szakközépiskola turisztika szakos  
végzőseinek véleménye



## Portré

Rengeteg empátiát igényel  
a román nyelv oktatása –  
Szatmári Bence beszélgetése  
Fechete Camelia nagyváradi  
romántanárnővel



## Óvoda

Felfigyelni a természet rezdüléseire –  
Elekes Judit Mária írása



## Láthatár

Mi történik  
az „információs szupersztrádán”? –  
Antal Erika írása

12.

Búcsú az iskolaévektől  
a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceumban

2016  
6-7.  
SZÁM

# MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. JÚNIUS–JÚLIUS • 6-7. SZÁM



Fotó: TÓTH ORSOLYA

ISSN 2065-9725



## 1. Láthatár

Bővítenék  
a bölcsődék számát –  
Pap Melinda írása

## 4. Tanterem

Helyesírás, helyes beszéd,  
csapatszellem –  
Antal Erika írása

## 6. Magánterület

A tanár azt tanítja, ami volt,  
a diák azt szeretné hallani, ami  
mi lesz/lehet –  
Lőwi Károly írása

## 10. Láthatár

Okosvilág, buta módszerek:  
iskolát másképp! –  
Kerekes Edit írása

## 17. Szülői szemmel

Test. Kép. Zavar –  
Albert Antal Orsolya írása

## 18. Tanterem

Apáczai Csere János  
nemzetközi tantárgyverseny

## 19. Tanárszemmel

Hogy a gyerek jókedvvel  
jöjjön iskolába –  
Gábor Éva írása

## 22. Hivatalos

## 24. Pályáz(z)atok



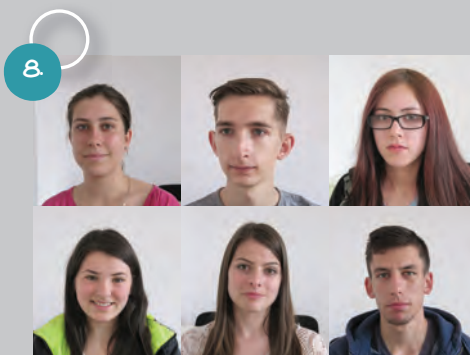
## Lélekjelenlét

„Lényeges, hogy egészként  
értékeljük a gyereket” –  
Kiss Judit írása



## Tanterem

Hol terem a bölcs diák? –  
Molnár-Galaczi Júlia írása



## Diákszemmel

„Szakmát, szép emlékeket,  
barátokat adott az iskola” –  
a gyergyószentmiklósi Batthyány  
Ignác Szakközépiskola turisztika szakos  
végzőseinek véleménye



## Portré

Rengeteg empátiát igényel  
a román nyelv oktatása –  
Szatmári Bence beszélgetése  
Fechete Camelia nagyváradi  
romántanárnővel



## Óvoda

Felfigyelni a természet rezdüléseire –  
Elekes Judit Mária írása



## Láthatár

Mi történik  
az „információs szupersztrádán”? –  
Antal Erika írása

12.

Búcsú az iskolaévektől  
a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceumban

2016  
6-7.  
SZÁM

# MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. JÚNIUS–JÚLIUS • 6-7. SZÁM



Fotó: TÓTH ORSOLYA

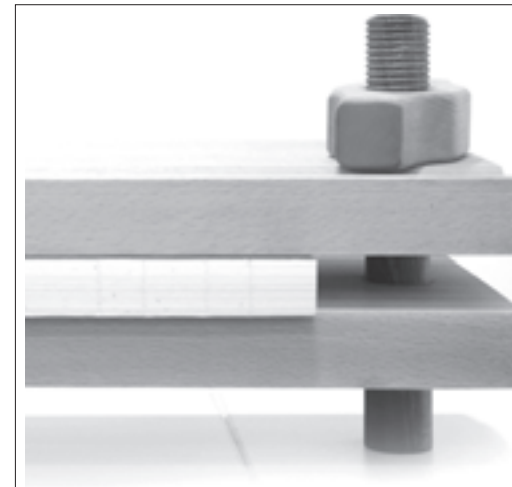
ISSN 2065-9725





- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a  
Magyar Közoktatást  
2016. második félévére**



**erdélyi magyar  
könyvek egy térben**

**I D E A  
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • [www.ideakonyvter.ro](http://www.ideakonyvter.ro) • [facebook.com/ideakonyvter](https://facebook.com/ideakonyvter)

### **Kedves pedagógusok, jövődöbéli szerzők!**

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro) e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

[www.communitas.ro](http://www.communitas.ro)

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatasi/webcimen>.

Megrendeléseiket az [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro) e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj  
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca  
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit  
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér  
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András  
Telefon: 0040-264-44-14-01  
e-mail: [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro)  
Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.  
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:



## A kormány kötelezné a minimum 15 ezer lakossal rendelkező településeket az intézmények létrehozására

# Bővítenék a bölcsődék számát

A bölcsődék számának növelését tűzte ki célul a kormány, egy erre vonatkozó törvénytervezet szerint minden, 15 ezernél több lakossal rendelkező településen külön intézményeket hoznának létre a kisgyerekek felügyeletére. A törvénytervezet arra is kitér, hogy a bölcsődéket külön intézményként, de óvodák mellett is létre lehet hozni. A kiadásokat az önkormányzatok fedeznék saját költségvetésből, de uniós alapokat is lehívhatnak e célra, illetve más forrásokból is fedezhetnék a felújítást. A többségében független képviselők által kezdeményezett tervezet bevalótt célja arra ösztönözni a kismamákat, hogy hamarabb visszamenjenek dolgozni. Az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat egy korábbi felmérése szerint Romániában 2014-ben csupán a háromévesnél kisebb gyermekek 3 százalékát vitték bölcsődébe, uniós szinten ez számított a leggyengébb aránynak. A törvénytervezetet a képviselőház már elfogadta, döntéshozó kamaraként azonban a szenátusnak is jóvá kell hagynia.

### Korábbi kezdeményezések

Az önkormányzatok már korábban is jelezték, hogy az elmúlt időszakban megnőtt az igény a bölcsődékre, főként a nagyvárosokban bizonyulnak kevésnek a bölcsődei helyek, ahol a fiatal szülőknek nincs kire bízni 3 évnél fiatalabb csemetéiket. A legtöbb erdélyi városban már történtek erre vonatkozó kezdeményezések, sok vidéki településen, főleg a nagyobb községekben is megfogalmazódott az igény a hiánypótló intézményekre.

Sepsiszentgyörgyön már ettől a tanévtől bővítette a bölcsődehálózatot az önkormányzat: míg tavaly egyetlen intézmény működött a háromszéki megyeszékhelyen, szeptembertől háromba is várják a kisgyerekeket, és igény szerint újabb csoportokat is indítanak. Sztakics Éva alpolgármester szerint a polgármesteri hivatal saját költségvetéséből állja a bölcsődék működtetésével járó költségeket, és arra is

van lehetőség, hogy bővítsék a keretet. Hangsúlyozta, ezzel is a gyerekvállalást próbálják ösztönözni. Az alpolgármester szerint a székelyföldi városban az elmúlt években nőtt meg a bölcsődék iránti igény, miután a szülők meggyőződtek arról, hogy ezekben minőségi szolgáltatásokat biztosítanak. Ennek hatására a már működő intézményt átköltöztették egy nemrég korszerűsített, nagyobb befogadóképességű épületbe, ahol már 60 kisbábát látnak el. Emellett az Állomás és a Csíki lakónegyedi óvodákban indítottak egy-egy csoportot, ugyanis a várólistán már több tucat bölcsődés korú csecsemő szerepelt. Sztakics Éva szerint az utóbbi városnegyedben újabb csoportot indítanak, és igény szerint a városközpontban is létesítenek egy csoportot. Ezáltal eleget is tesznek a törvénytervezetben szereplő előírásnak, hiszen a városban a 2011-es népszámlálási adatok szerint 55 ezer lakos él.

### Módosításokat szorgalmaz a nőszervezet

Bár a szándék dicséretre méltó, a kezdeményezésnek nincs sok köze a valósághoz, véli Horváth Anna kolozsvári alpolgármester. Az RMDSZ-es politikus a kincses városban évekkel ezelőtt kezdeményezte a bölcsődei helyek növelését, miután egyre nagyobb igény mutatkozott ezekre, és a magyar csoportok befogadóképessége végesnek bizonyult. Horváth Anna szerint „amatőr” a bölcsődék számának növelését célzó törvénytervezet, szerinte a bölcsődei helyek számát kellene szabályozni, ehhez pedig nem az adott település népességét kellene alapul venni, hanem a születési arányt. A kolozsvári alpolgármester úgy véli, hogy a törvénytervezet jelenlegi formájában működésképtelen, ezért az RMDSZ nőszervezete – melynek maga is tagja – módosításokat fog javasolni a szenátusban valószínűleg ősszel vitára kerülő jogszabálytervezethez. „A tervezet kezdeményezőinek minden bizonynyal nemigen volt dolguk hasonló jogszabályok alkalmazásával. Hiszen egy

bölcsődét el lehet indítani 120 férőhellyel, illetve úgy is, hogy csak 5–15 kisbábát tudnak fogadni, az adott ingatlan befogadóképességétől függően” – érvelt Horváth Anna. Bölcsődékre mindenképpen szükség van, hangsúlyozta, azonban úgy vélte, ezek számát ésszerűbb lenne a születési ráta alapján megállapítani. Egy előregedett városban főleg a lakosság arányához kötni a létrehozandó bölcsődék számát, példálózott az alpolgármester. Elmondta, hogy a tervezet szerint 320 ezer lakossal számolva a kincses városban 21 bölcsődét kellene működtetni. „Jelenleg 18 bölcsődével rendelkezik a város. Ez viszont önmagában nem mond semmit, mert van 120 és 40 férőhelyes is közöttük. Tehát az elképzelés szerint létre kellene hoznunk további három, 20 férőhelyes létesítményt, de vajon a problémát megoldjuk-e ezáltal?” – tette fel a kérdést Horváth Anna.

Török Zoltán Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes szerint a városban nagy szükség van újabb bölcsődei csoportokra. Példaként a Györgyfalvi negyedet említette, ahol elmondása szerint tíz olyan gyermek jár óvodába, aki még nem töltötte be harmadik életévét. „Mi annyival tudunk segíteni, hogy lehetővé tesszük: a legalább a két és fél évet betöltött kicsiket be lehessen iratni az óvodába. De ha egy gyermek csak kétéves, nem hagyhatjuk jóvá, hogy óvodába járjon” – magyarázta a főtanfelügyelő-helyettes. Elmondta, a szülők részéről óriási az igény a bölcsődék iránt, és a tanfelügyelőség kész is termeket biztosítani ezek számára, de a működtetéshez szükséges összeget az önkormányzatoknak kell előteremteni, és az alkalmazottak bérét is ők állják. „Rendeteg szülő panaszkodik, hogy nincs hová vinnie, nincs kire hagynia a kisgyereket. Sajnos a helyek száma is korlátozott, 25–30 helyre hiába érkezik 50–60 kérés” – mutatott rá a jelenlegi áldatlan helyzetre Török Zoltán.

PAP MELINDA



# „Lényeges, hogy egészsként értékeljük a gyereket”

„Lényeges, hogy a gyereket egészsként értékeljük, erősségeivel és gyenge pontjaival együtt, de főként az erősségeire építsünk, hogy egészséges legyen az önértékelése” – mondta el kérdésünkre Keresztesi Polixéna kolozsvári iskolapszichológus. A szakembert arról kérdeztük, mit tapasztal, hogyan élik meg a diákok és pedagógusok, hogy túlsúlyos az iskolai program, hiszen úgy tűnik, csak ígéretetik az oktatási minisztérium döntéshozói, hogy tehermentesítik a diákokat a túlsúlyos órárend és tantervek alól, a gyakorlatban azonban ez egyelőre nem valósul meg, így valószínűleg még sokáig kell várni a valóban gyermekközpontúbb, a játékra és felfedezésre összpontosító iskolai programra.

## Érzékelhető a túlterheltség minden szinten

„A túlterheltség minden szinten érzékelhető. Az előkészítő osztály bevezetése óta (amelynek előnyei és hátrányai is vannak), azt tapasztalhatjuk: fokozatosan úgy módosul a tanterv, hogy egyre korábban kezdenek el sajátítani új ismereteket. Itt például arra gondolok, hogy az elmúlt évtől az addig harmadik osztályban tanított szorzás-osztás most már második osztályos tananyag. És nem veszik figyelembe az egyéni különbségeket. Az elemi osztály célja az lenne, hogy azokat a részképességeket fejlessze, amelyek az írás, olvasás, szövegértés, valamint a matematikai alpműveletek elsajátításához szükségesek. Ha ezeket készség szintjén elsajátítanák a gyerekek, biztos alapot jelentene a további ismeretek számára” – fejtette ki az iskolapszichológus. Rámutatott, előkészítő és első osztályban általában a gyengébb képességű vagy még iskolaéretlen gyerekek is tartják a tempót, de második osztálytól már láthatóvá válnak a lemaradás jelei. A figyelemzavaros és/vagy tanulási zavarral küzdő gyerekek és tanítók számára már komoly kihívást jelent megküzdeni a tananyaggal, lépést tartani a megkívánt ritmussal. Sok esetben már az „átlagos” gyerek számára is megterhelő és erőfeszítést igényel a ritmus tartása. „A pedagógus számára komoly feladat, hogy a tantervet a gyerekek fejlettségi szintjéhez és egyéni ritmusához igazítsa. Már elemi osztályban tapasztalható a leterheltség, ami a folyamatos értékelés, minősítés, felmérés következményeként fokozódik a későbbiekben” – mondta a szakember. Kitért arra is, hogy minden gyerek másként küzd meg a terhekkel, a feszültséggel: akad, aki viszonylag „tünetmentesen” kijárja az illető osztályt, másnál év vége felé fáradékonyság, alvási zavarok, koncentrációs problémák merülnek fel. Az érzékenyebb, szorongóbb, labilisabb gyerekeknél megjelenhetnek a szorongásos és a pszichoszomatikus tünetek is (hasfájás, fejfájás, szédülés stb.), amelyek hosszú távon önértékelési problémákhoz, a tanulási motiváció csökkenéséhez, hangulatzavarhoz, kimerültséghez vezethetnek.

## Minden tantárgy ugyanolyan fontos?

A túlsúlyos és leterheltség ötödik osztálytól érezhető élesen: a diákok rohamosan elvesztik érdeklődésüket, kíváncsiságukat, hiszen rengeteg információt kell megtanulniuk és felmondaniuk. És míg a tanító néni átlátja az általa feladott házi feladatokat, a tanárok már nem veszik figyelembe, hogy miből mennyit kell tanulnia a gyerekeknek, elsősorban a saját tantárgyukra és az előmenetelre összpontosítanak. Mi javasolható az osztályfőnököknek, tanároknak, hogyan találják meg a középutat: maradjon is valamivel a gyerek (ne csak egyik fülén bemenjen, a másikon kijöjjön az információ), ugyanakkor ne is fáradassák ki őket? – tettük fel a kérdést a szakembernek. „A romániai oktatás minden tantárgynak ugyanolyan fontosságot tulajdonít, és ugyanaz az értékelési rendszer mindenki számára. Ez önmagában megnehezíti a pedagógus munkáját a tananyag átadásában és az értékelésben is, hiszen egy osztály heterogén csoport mind képesség, mind érdeklődési kör szempontjából. Gyakran

tapasztalhaljuk, hogy vannak diákok, akik a reál tantárgyakból jobban és a humán tantárgyakból gyengébben teljesítenek, és fordítva. Ertelemszerűen míg a diák számára a kedvenc tantárgy sikert és örömet jelent, addig más tantárgyak tanulását teherként éli meg” – mondta el Keresztesi Polixéna. Úgy fogalmazott, a jó pedagógus ismeri a diákjait, és ha a saját tantárgyánál azt tapasztalja, bár nem is teljesít jól a gyerek, de másból ígéreteesebbek az eredményei, vagy érdeklődést mutat valami egyéb iránt, akkor elnézőbb vele szemben. Lényeges, hogy a gyereket egészsként értékeljük, erősségeivel és gyenge pontjaival együtt, de főként az erősségeire építsünk, hogy egészséges legyen az önértékelése. A szakember arra is felhívta a figyelmet, hogy a „kedvenc” tantárgynak kell a sikert

„Tapasztalhatjuk, hogy már a gimnazista diákok, de főleg a végzősök gyakran céltalanok, bizonytalanok a jövőjüket illetően, illetve sokszor a saját képességeiket, kompetenciájukat sem ismerik. Az iskolai rendszerből hiányoznak a valóban választható tantárgyak és a gyakorlati órák, amelyek magukat több területen.”

és motivációt biztosítaniuk a gyerek számára, hiszen ha azt tapasztalja, amiben jó vagy elég jó (!), azt senki nem értékeli, de amiben nem tud teljesíteni, azt mindig felszínre hozzák, akkor előbb-utóbb passzív vagy ellenséges magatartást fog kialakítani az iskolával szemben, értelmetlennek fogja tartani a tanulást. Ebben nagy szerepe van az osztályfőnöknek is, aki közvetítő vagy moderátorszerepet tölt be a diákjai és a tanárok között.

## Megváltozott a tanár szerepe

A gyerekek egész tanévben korán kelnek, délutánig az iskolában maradnak. Ez jórészt padban ülést jelent, hiszen a szünet és a kevés számú tornaóra nem elég ahhoz, hogy egyensúly teremtsék a szellemi és fizikai „edzés” között. Ugyanakkor a gyerekek egyre több időt töltenek képernyők, okostelefonok előtt ülve. Ebben az „eltorzult” világban mit

tehet a szülő, az iskola, a pedagógus, hogy a gyerek ne csak passzív, unatkozó, képernyőbámuló és a tanórákat végigszenvendő emberkévé váljon? – kérdeztük a pszichológust. „Kétségkívül digitális korszakban élünk, és digitális generációt tanítunk, nevelünk – ez tény, amin nem változtathatunk. Pedagógusként nehéz felvenni a versenyt az olyan kép- és információanyaggal, amit az okostelefonok egy gombnyomásra a diákok elé tárnak. Ezért a tanárnak ma már teljesen más a szerepe, mint akár tíz évvel ezelőtt: a diákoknak nem információhegyekre van szükségük, hanem az információ megszerezésére és alkalmazhatóvá tételére. A valódi reform ebben rejlik” – mondta a szakember. Hozzátette, azon képességek fejlesztése lenne célszerű, amelyek az önálló munkát, a helyes információk kiszűrését és a szintetizálóképességet segítik elő – ebben a folyamatban a diák aktív részese az órának, a kutatásnak, a tanulásnak. A tanterv valóban merev, zsúfolt, de a pedagógus nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy ez ne tűnjön annyira megterhelőnek. „Ehhez szükséges a pedagógusok szemléletváltása, nyitottsága, rugalmassága, hogy megértsék ezt a generációt, mert a diákok is akkor fogadják el a tanárt tanítójuknak, oktatójuknak, nevelőjüknek. A digitális világban a tananyag még mindig a tanáron keresztül jut el a diákhoz, ezért a pedagógus szerepe még inkább felértékelődik, és hangsúlyosabb lesz” – hívta fel a figyelmet a pszichológus.

### Céltalan, bizonytalan diákság

A gyereket a hazai oktatási rendszer nem tanítja meg gyakorlati dolgokra (háztartási tennivalók, egy kisebb gyerekre való vigyázás, hogyan boldoguljon egy ebédfőzéssel, hogyan varrjon meg egy szakadt nadrágot, stb.), de a kreativitását sem ösztönzi, hiszen nagyon kevés a művészeti nevelési óra. Ezzel kapcsolatban azt kérdeztük az iskolapszichológustól, miként hat majd mindez a fejlődésre? „Tapasztalhatjuk, hogy már a gimnazista diákok, de főleg a végzősök gyakran céltalanok, bizonytalanok a jövőjüket illetően, illetve sokszor a saját képességeiket, kompetenciájukat sem ismerik. Az iskolai rendszerből hiányoznak a valóban választható tantárgyak és a gyakorlati órák, amelyek keretében kipróbálhatnák magukat több területen. Az elmúlt két évben észlelhető egy enyhe változás, hiszen az elméleti oktatás mellett újra megjelent a szakoktatás, szakképzés, amely a hétköznapiokban használható tudást, képesítést biztosít” – mondta a szakember. Arra is felhívta a figyelmet, hogy iskolai szinten sokat tehetünk azért, hogy a diákok szociális kompetenciáit, proszociális attitűdjét fejlesszük. A különböző szakkörökön a diákok kipróbálhatják magukat olyan területeken, amelyek nem szerepelnek a tantervben. A serdülők nyitottságot és érdeklődést mutatnak a szociális, etikai, természetvédelmi kérdések iránt, ezért könnyen bevonhatók az ilyen jellegű tevékenységekbe. Színjátás, önkéntes programok, szociális programok, civil szervezetek bevonása ablakot nyit a világra, és célt, jövőképet biztosít számukra. Hihetetlen erőforrás, kreativitás, tudásszomj és tenni akarás lappang a gyerekekben, ezt kellene kiaknázni az ilyen tevékenységek révén (is).

### Miért fontos az iskola és miért nem?

A szülőnek (és az osztályfőnöknek) beszélnie kell a gyerekkel arról, hogy az iskola miért fontos, illetve miért nem, hiszen a diák is látja, hogy bár a nap nagy részét iskolában



• Keresztesi Polixéna: „Reális énképet és önbecsülést kell a gyermekben kialakítani”

kell töltenie, más dolgokból is áll a világa és az érdeklődési köre. A szülőnek el kell igazítania a gyereket a tekintetben, hogy egyrészt megfelelőképpen komolyan vegye az iskolát, másrészt pedig azért tudja azt is, hogy az oktatási követelmények sokszor nem reálisak a tekintetben, hogy az életre készítsék fel őt. A pszichológus ezzel kapcsolatban azt mondta, leglényegesebb, hogy szülőként és pedagógusként is meg kell ismerni a gyereket. „Minden gyereknek más a személyisége, más az érdeklődési köre, és főleg más a teherbíró és stressztűrő képessége. A zsúfolt, teljesítményorientált iskolai rendszerben meg kell találnunk a módját annak, hogy lelkileg kiegyensúlyozott felnőtté váljanak a gyerekek. Egyensúlyt kell teremteni az iskolai tanulás és a magánélet között. Ahhoz, hogy egy gyerek testileg és lelkileg ép maradjon, kikapcsolódásra, pihenésre, sportra, társasági életre is szüksége van” – mutatott rá. Kitért arra is, hogy egyes szülők nehezen fogadják el, hogy a gyereküknek gyengébb a teljesítménye, és hajlamosak túlhajtani, magánórákkal terhelni a gyereket, mások viszont teljes lezseriséggel, akár nemtörődomséggel viszonyulnak hozzá. A gyerekek számára a reális értékelés a fontos, szembe kell őket a képességeikkel, erősségeikkel és korlátaikkal egyaránt, hogy reális legyen az énképük és az önbecsülésük. Az iskolának segítenie kellene a személyiség kifejlődésében, nem pedig korlátoznia azt. „Az »emberarcú« iskolában nagy szerepe van a tanárnak, főként az osztályfőnöknek. Az igazán tisztelt tanár, osztályfőnök az, aki alkalmat talál arra, hogy megismerje diákjait, gondjaikat, örömeiket, akár kételyeiket is. Az ifjúkor sok mértéke csak így lehet választ adni. A fiatalokban tudatosítani kell, hogy az iskola nem cél, csak eszköz, és nem az élet, csak az életnek a része” – szögezte le Keresztesi Polixéna.



KISS JUDIT

## Az anyanyelvi vetélkedő országos szakaszának negyedik győztesei

# Helyesírás, helyes beszéd, csapatszellem

A Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő országos szakaszán – amit Marosvásárhelyen szervezett meg az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, a *Napsugár* gyermeklap, a Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület, a Maros megyei tanfelügyelőség és a Marosvásárhelyi Református Kollégium – 90 kis- és általános, illetve középiskolás diák vett részt.

Az első helyezést a negyedik osztályosok vetélkedőjében a Nyelvtörők csapat nyerte: Bartha Ákos, Gombocz Ágnes és Makkai Márton, a Művészeti Líceum tanulói, Csizmadai Csilla tanítványai. Országos felmérőjüket írták éppen azokban a napokban, amikor megbeszéltük a találkozózt a marosvásárhelyi művésztanítványokkal, hogy beszéljenek az élményeikről, anyanyelvhasználatáról, versenyről. „Románból már megvolt, ma írtuk matematikából, és hátravan még a magyar” – fogadtak lelkesen, és elmondták, hogy nem volt nehéz, de még így is izgultak, hiszen országos felméről van szó, ahol fontos az, hogy hogyan teljesítenek. A nyertes csapatot alkotó Bartha Ákost, Gombocz Ágnes és Makkai Mártont lekísérte az udvarra Ludescher László, Kántor Benedek és Molnár-Soós Tas is, az Ábécélovagok nevű csapat tagjai, akik elmondták, a 26 létszámú osztályban valamennyien részt vettek a vetélkedő első szakaszain, így 8-9 csapat állt össze, hogy anyanyelvből összemérjék a tudásukat. Féltékenység, irigység nem jellemző, valamennyien drukoltak az országos megmérettetésre jutó csapatnak, hogy jól szerepeljenek – árulták el. A felkészüléssel kapcsolatban elmondták, nem volt nehéz, inkább a gyakorlás volt a hangsúly, de mivel már korábban is részt vettek vetélkedőkön, hát ez is könnyen ment. Benedek a tavalyi Fürkészen például első lett, Ágnes is jó eredményt ért el, Marci a Zrínyin a 340 versenyző közül második helyezést ért el.

Az anyanyelv helyes használatának fontosságára idővel jöttek rá, részben a tanítónőnek köszönhetően, de ahogy Csizmadai Csilla mondja, nagyon fontos



• **Nyelvtörők legjobbjai.** A vásárhelyi Művészeti Líceum negyedikesei első lettek a Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő országos szakaszán

az otthoni háttér. Arról mindannyian beszámoltak, hogy sokat olvasnak, illetve, hogy szüleik már egész kiskoruktól mesét olvastak nekik, ránevelték őket az olvasásra, ezt a szokást pedig nem lehet elvenni tőlük. Miért fontos, hogy sokat olvasson valaki? – kockáztatom meg a kissé együgyű kérdést, amire azonnal sorjáznak is az okos válaszok: mert gazdagítja a szókincset, szépen fejezi ki magát az ember beszéd közben, jobban tud fogalmazni, fejleszti a képzelőerőt, erősíti a helyesírást, gazdagítja a tudást. Tas – akiről osztálytársai azt állítják, hogy kétféle járó lexikon – azonnal el is mondja, hogy korábban nem tudta, mi az a DNS, de utánaolvasott, és most már tisztában van vele, mit jelent, sőt a barátainak is elmagyarázta, ők is tudják. Az olvasás mellett szinte valamennyiüknek kedvenc tantárgyai között szerepel a matematika, a történelem, a földrajz, van aki a nyelvtant is nagyon szereti, a zenét és a sportot mindannyian. Benit igazi földrajztudósnak tartják a társai, Ágnes pedig a legszelbesebb és leghelyesebben beszélőnek. Valamennyi gyereknek van valamilyen erőssége, így alkotnak csapatot, és azt is tartják, hogy nagyon fontos a csapatszellem, a közös munka, egymás erősítése, támogatása.

A tanítónő elmondta, hamarosan véget ér az iskola, kis tanítványai, akikre nagyon büszke, ötödik osztályban folytatják ugyancsak a Művészeti Líceumban. Az iskolakezdéskor szinte valamennyien tudtak már olvasni, és egy olyan alpműveltség jellemzi őket, amire lehet alapozni – mondta, ami az otthoni nevelés eredménye, ugyanakkor a nyitottságuké, a fogékonyságuké is.

Számítógéphasználatról is beszélgettünk, ám abban valamennyien megegyeztek, hogy sokkal fontosabb és hasznosabb, ha könyvet olvasnak, vagy együtt játszanak a szabadban, mint ha az internet előtt ülnek órák hosszat. A mobiltelefonhasználat sincs még elterjedve közöttük, egyeseknek nincs is telefonja, másoknak van, de kevésbé használják. Természetesen nem ismeretlen számukra sem az internet, a számítógépes játék, de tudatában vannak, hogy csak mértékkel szabad azt használni.

A 4. osztályosok számára szervezett országos versenyre 16 csapat érkezett, amelyek a korábban szervezett megyei vetélkedőkön értek el első helyezést.

ANTAL ERIKA



# Hol terem a bölcs diák?

Nem, nem elírás, nem tévedés, nem önmagában ellentmondás, mi több: lassan állandósult szókapcsolattá válik a „bölcs diák” megnevezés, hiszen az erdélyi középiskolások már tudják, hogy nemcsak a bagoly, az öregember vagy Salamon lehet bölcs, hanem a diák is. Ám a bölccsé válás folyamata hosszú és munkaigényes, olyan alapkövekre épül, mint a nyitottság, kreativitás, találegonyság, szorgalom, kitartás és együttműködés. Ha mindez közös nevező egy csapatnyi diákban, indulhat a játék, melynek során a célba érők – helyezéstől függetlenül – észrevétlenül mind bölcs diákokká válnak, akik amellett, hogy tudásukban gyarapodtak, új, perspektivikus látásmóddal is gazdagodnak, felfedezve, hogy nem csupán a tágabb univerzumban, de szűkebb környezetünkben, sőt az iskolai tantárgyak-tananyagok világában is minden összefügg.

Az összefüggések felismerésére, a rendszerben való gondolkodásra való nevelés igénye hívta életre a Bölcs diákok vetélkedőt, melynek alapkonceptiója a multidiszciplinaritás. Mihályfalvi Katalin és Katona Hajnal középiskolai tanárok arra a kérdésre próbáltak magyarázatot találni, hogy miért szorultak háttérbe a könyvek, mi foglalja el helyüket a diákok életében, miért nem jut idő olvasásra, a probléma megoldását pedig a kellemes és hasznos, a játékos és tanító, valamint az adott és a célszerű ötvöztetésben vélték megtalálni. Így született meg 2010-ben a Communitas Alapítvány anyagi támogatásával a Bölcs diákok országos szintű vetélkedő, mely az olvasást mint kellemes időtöltést különböző, játékosan tanító feladatokkal kapcsolja össze, miközben a világháló mindent elsöprő szelét igyekszik a célirányos kutatás vitorlájába befogni, alternatív tartalmakkal és módszerekkel egészítve ki az iskolai tanórak tevékenységét.

Az idei tanévben immár hatodik alkalommal rendezték meg a vetélkedőt, amely tartalmában és szerkezetében is megújult 2015 szeptemberében. *Szeretem, hogy magyar vagyok* címmel fő témaköre a szülőföld, a honismeret volt, célja pedig az erdélyi magyarok színes múltjának, jelenlétének, értékeiről hozzájárulásának szélesebb körű megismertetése a fiatalok körében. A verseny során a diákok játékos feladatok révén ismerkedtek meg a magyar népszokásokkal, a magyar irodalom kiemelkedő alakjaival, a magyarság történelmének nagyjait, valamint a tudományok terén jelentőset alkotó neveikkel. A Communitas Alapítvány, az RMDSZ kulturális főosztálya, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézete, a BBTE Kémia és Vegyészmérnöki Kar, valamint a BBTE Történelem-Filozófia Kar és a Magyar Történelmi Intézet közreműködésével szervezett vetélkedőre a 2015–2016-os tanévben is 4-5 fős, 9–12. osztályos diákokból, valamint egy vezetőtanárból álló csapatok jelentkeztek. Idén 133 benevezett csapat (köztük három magyarországi) küzdött a háromfordulós előselejtezőben, hogy a tíz legjobb csapat között részt vehessen a két televíziós elődöntőben, ahonnan a két-két legjobb csapat továbbjutott a – szintén reflektorfényben zajló – döntőbe.

Hétköznapis és bonyolult szakmai kérdések, kreatív, fantáziát fejlesztő és általános műveltséget gazdagító, a motivációt és az egészséges versenyszellemet tápláló feladatok várták a kihívást kedvelő, csapatmunkára készen álló tanulókat. Az előselejtező



• A Bolyai-Sokk csapat  
a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceumból



• Alternatív módszerekkel is megismerkedhettek a diákok

körben a csapatoknak három feladatlap megoldásait kellett be-  
küldeniük a rendelkezésükre álló egy-egy hónap alatt, bebizonyítandó, hogy nem csupán Jókai vagy Nyíró műveit ismerik, de jártasok a magyar mesék és mondák világában is. Tudnak érvelni, szavakkal ábrázolni, összefoglalni, ismerik Erdély természeti kincseit és épített örökségét, a tudományos kérdések megoldásában is kreatívak, valamint tudnak népdalt énekelni, néptáncolni, híres regényhősök bőrébe bújni, sőt ha kell, mozaikot készítenek, szappant főznek, vagy parfümöt készítenek.

Nem volt könnyű, de megérte, hiszen minden résztvevő tudással, tapasztalattal, élményekkel gazdagodott, egyszóval bölcs diákká vált a vetélkedő feladatainak megoldása közben. Emellett az első tíz csapat részt vett az újdonságnak számító televíziós elődöntőben a bonchidai Bánffy-kastélyban, majd a legjobb négy csapat a marosvásárhelyi Kultúrpalotában küzdött meg a dobogós rangsorolásért. Az *Erdélyi Magyar Televízió* által közvetített utolsó forduló igencsak izgalmas megmérettetésnek bizonyult, hiszen a diákok most már ország-világ színe előtt bizonyíthatták be, hogy valóban megérdemlik a „bölcs diák” megnevezést: széles körű érdeklődésű, sokszínű egyéniségek, akik egy személyben kísérletező tudósok, műértő irodalomélvezők, ezerarcú színészek és tehetséges képzőművészek. Ők a bölcs diákok, akik itt teremnek iskoláink padjaiban, és csak arra várnak, hogy megmutathassák, mi mindenre képesek.

MOLNÁR-GALACZI JÚLIA  
tanár, a Bölcs diákok vetélkedő szervezője



# A tanár azt tanítja, ami volt, a diák azt szeretné hallani, ami mi lesz/lehet

A mindenkori pedagógia hiábavalóságához, feleslegességéhez, kilátástalanságához és az örök elkerülhetetlen anakronicitásához szeretnék hozzászólni. Mert tanár és tanítvány között 15-30-40 év korkülönbség van. A tanár azt tanítja, ami volt, a diák azt szeretné hallani, hogy mi lesz/lehet. A kettő kibékíthetetlennek tűnik...

Szülővárosomban, Temesváron a 30-as évek derekán nem létezett magyar nyelvű középiskola. Pontosabban a piarista liceum földszintjén működött egy 1-4. osztályos iskola a magyar iparosok csemetéinek, akik megelégedtek a négyosztályos, és nem szándékoztak sem érettségizni, sem később felsőbb oktatásban részesülni. Így kerültem én egy négyosztályos felekezeti zsidó iskolába, ahol – természetesen – román nyelven folyt a tanítás. Faramuci helyzet volt, mert mi, a gyermekek egy kukkot sem tudtunk románul, tanítóink pedig úgyszintén alig-alig. A negyedik osztályban már kezdtünk románul makogni, bár mönőnének ejtettük a máinét, de kis jóindulattal meg lehetett érteni.

**A skarlát elleni oltás** emlékezetes maradt számomra. Fehér köpenyes orvos oltotta be hetente három héten keresztül mind a négy elemi osztályt egyetlen fecskendővel, de becsületére legyen mondva, mindig más tűvel, amit ott rotyogatott az osztályban a villamos főzőben. Skarlát ellen mindmáig nincsen oltóanyagunk. A streptococcusfertőzés penicillinre viszonylag jól reagál, de a harmincas évek elején ilyen gyógyszer még az Egyesült Államokban sem létezett. Feltehetően valamilyen áltudós kísérletezett korszakalkotó felfedezésével.

**A Vörös Adi** osztályismétlő volt, nálam tehát egy évvel nagyobb, okosabb, minden hájjal megkent kópé. A haja vörös volt, a neve Adorján. Tehát a Vörös Adi. Én intőt kaptam, figyelmeztetést a szülőknél, hogy gyermekük csak olykor jár iskolába. Ennek több oka is volt. Először is az iskola közelében volt a

villamosvonal végállomása. A temesvári villamos ócska volt, hisz előbb üzemelt, mint a bécsi. Többnyire egyetlen villamoskocsival működött, amely egy pótkocsit vonszolt maga után, motor nélküli maradványát a korábbi lóvasútnak. Ezt a végállomáson lekapcsolták, majd kézi erővel a vakvágányra tolták, hogy a villamos meghajtású kocsí mögé kerülhessen, mert csak így indulhatott újra útjára. Micsoda gaudium! A kiskolás derekasan kivette részét az áttolási manőverben, és jutalomként aztán ott állhatott a villamosvezető mellett. – Ma nincs iskola? – kérdezte románul a vezető. – Nu! – feleltem, mert ezzel ki is merült nyelvismeretem. (Azért olyan hülye ez a mai generáció, mert olyan kevés iskola van – gondolta magában a vezető.) Aztán több mint félóra hosszat lehetett utazni a városon át egész a gyárvárosi állomásig, ahol a másik végállomás volt, és előlről kezdődött a már ismert tologatás. Érdekesebb volt az iskolánál. Máskor meg a lomha Bega folyón lehetett áthúzni a kompot, és a félkarú kompos bácsi készségesen átadta a primitív faeszközt, amivel a kifeszített kábelen át lehetett huzigálni egy lej lepengetése után az utasokat. A dolgozó gyermek természetesen nem fizetett. Így aztán előfordult, hogy hetente legalább kétszer nem tettem tiszteletemet az iskolában. Ma ilyen esetben rögtön telefonálnak a szülőknél, de hol volt még akkor (1934-35-ben) telefon, legfeljebb a jól menő ügyvédeknek vagy a tehetősebb orvosoknak volt ilyen szerkenyűjük. Ezért volt kénytelen a tanító néni vagy bácsi az intőhöz folyamodni: Ezt aláíratod az Apáddal, és holnap ideadod nekem. Érted, amit mondtam? Ezek után fordultam a Vörös Adihoz. – Apám agyonüt, ha megtudja a dolgokat. Mit tegyek? – Írjad alá te! Játsszatok este aláírosdit, akkor meglesz a modell. Ráteszed az ablakra és átkopírozzod. Egyszerű. A manőver a megadott recept szerint létrejött, de vak vagy hülye kellett

legyen az, aki első ránézésre nem vette észre, hogy hamisítványról van szó.

Anyám kétségbe volt esve. Mi lesz ebből a gyermekből, ha mar ebben a korban kezdi? Hát orvos lett, és örökre kigyógyult a hamisságokból. Nem az apai pofonok gyógyították ki (a terrort azóta is megveti és lenézi), hanem az anyai könnyek, azoknak volt gyógyító hatása. Azok határozták meg – egy életre –, hogy kétes esetekben, ha jó és rossz között kell választani, lehetőleg mindig a feltételezett jót érdemes választani a vele járó rizikókkal együtt.

## Több jutalom nincs?

„Tradíció folytán” kerültem a piarista liceumba, amennyiben Apám Aradon úgyszintén a piaristákhoz járt. A pap tanárok már ritkultak akkoriban. Wolf Jani bácsi tanította a fizikát, és mint illetékes javította az iskola fülsüketítő csengőjét, amely az órák és a szünetek végét jelezte. Reverendában állt a hatalmas létra tetején elég gyakran, mert a csengő nem tisztelte a nagy fizikai tudást, és minduntalan felmondta a szolgálatot. Princzinger tanár úr zoológiát és botanikát tanított, és közölte velünk, hogy otthon van egy vastag nagy könyve (lexikonnak nevezik), amelyben minden fogas kérdésre választ talál, mert abban „minden” benne van. Mertz tanár úr a román nyelvet tanította, és minden évharmad vége felé, amikor az analízis morfológia vagy sintacticára került sor, kihívott felelni, mert abba mindig bele lehet zavarni a kisdíjakot, és beírni neki a szekundát.

Aubermann tanár úr osztályfőnököm is volt, és egy családlátogatása alkalmából elmesélte nekünk, hogy ő Elzász-Lotaringiából származik, és nagyszülei még Obermannnak mondták nevüket.

Blédy tanár úr latint és történelmet tanított a legszigorúbb szabályok szerint (bátyja Kolozsváron volt egyetemi tanár), és ő volt egyik nagy bánatom okozója. Ezt el kell mesélnem. Apám, már nem tudom miért, megharagudott rám, és kijelentette, hogy másnapra minden feladott leckémet szóról szóra be kell bírázzam. Este kihallgat, és ha nem tudom, jaj nekem.

Így eshetett meg, hogy a Mohamed és az arabok fejezetet tökéletesen tudtam, és a mi magolásra beállított tanrendünkben

**Lőwi Károly** (írói álneve: Dániel Károly) Kolozsváron élő ismert gyermekorvos, tanulmányíró, orvosi szakíró, műfordító. Temesváron született 1925. november 24-én.



ez garantálta a 10-est. Szerencsémre éppen ebből kellett az évharmadi dolgozatot írni. Blédy tanár úr a jelesek egy-egy „mignonnal” honorálta, kis cukrászüteménnyel... Alig vártam, hogy részesülhessek benne. Következett a dolgozatjavítás. A tanár hozta a cukrászfünomságot, a famulus hozta a füzeteket. – Appeltauer Jóska, gyere ide a jutalomért! – Csávossy Gyurka, gyere te is! – Kolet Hans! (Ilyen potrohossá vált az elegáns francia Collette név.) – Mutics Dusán! Brávó! (Hogyhogy Mutics? Engem kiugrott?) – Zettel Tomi!

–Több jutalom nincs? – merészeltem kérdezni... – Nincs, villant felém gonoszul Blédy szemüvege. Alig vártam a dolgozatfüzetek kiosztását, hadd lássam, mit vétettem. A füzet első három oldala durván át volt húzva pirossal. A téma ugyanis Mohamed volt, én pedig Arabii ši Mohamedet írtam, Blédy igazságérzete ezt nagy hibának könyvelte el, és csak hetesre méltatta. Jobban fájt ez a mellőzés, mint Apám előző napi pofonjai.

### Dura lex, sed lex

A törvények kérlelhetetlenek voltak, kivételeket nem ismertek. Ahogy elkezdődött az új iskolaév szeptemberben (a liceum 5. osztálya), jött Tóth igazgató úr a körlevéllel (circulara), és felolvasta, hogy az izraelita felekezetűek azonnali hatállyal hagyják el az iskolát az ilyen és olyan számú rendelkezések értelmében.

Átkerültem tehát hatodmagammal a zsidó liceumba. Nem mondhatom, hogy tárt karokkal fogadtak. Renegátoknak számítottunk. – Ma a katolikusokat szólítottam felelésre, mondta Kun tanár úr (ezek voltunk mi, a piaristáktól kitessékeltek). Másik alkalommal az ortodoxok feleltek (akik a Diaconovici Logából, az állami liceumból menekültek ide). De ahogy ezek az érdekességek lekoptak, kezdtük magunkat jól érezni, és élveztük a nívós előadásokat.

Déznay Viktor kultúrtörténeti órái vagy Kardos László franciaórái (mindketten a Sorbonne-on szerezték diplomájukat) egyetemi szintű leckék voltak. Fritz Hauban öt nyelven beszélt (többek között latinul), Gross Józsefnek kémiai laboratóriuma volt a városban, ahol vegyszereket és reagenseket állított elő. Eisikovits Mihály zeneszerző volt, operáit a kolozsvári opera is előadta, ő tanította a zenét, és szeretettette meg velünk a klasszikusokat. Frucht Ferenc (Anavi Ádám) sokkötetes író lett, és

színdarabjait a temesvári magyar tagozat adta elő. Neumann Mrika később a temesvári Politechnikán adott elő matematikát. És mindenhol és mindenkor szabad volt kérdezni, vagy ellenvéleményt nyilvánítani.

Csak az a tied, amit tudsz, amit elsajátítottál, azt senki el nem veheti tőled. Ez volt az alapállás.

### Mit kaptunk az iskolától?

Felébresztette bennünk a kultúr-szomját. Tiszteltük, szeretttük az írott szót, vállunkon hordtuk a Gutenberg-galaxist, és hirdetőívé lettünk a humanizmus eszméinek.

Most, hosszú évek során asszisztálunk a fennkölt Galaxis elsüllyedésénél, és könyvtárunk (saját, házi, türelemmel és áldozatokkal összehozott könyvtárunk) hiábavalónak bizonyul, mert unokáink csak recenziókat, ismertetéseket olvasnak, semmit eredetiben, és azt is csak elektronikus formában a képernyőről. A könyvtár csak porfogó, a kultúra nyűg. Kell a kutynak. Leszerepelt.

A zene úgyszintén kátyúba fullad. A poszt-poszt-poszt irányzatokat mi, az úgynevezett avatottak sem értjük. Az egykori nagy lemezekre felvett zenei drágaköveket már nincs min lejátszani (a lemezejátszók a nem használastól tönkrementek), a CD-felvételek csak sejtetik az élmények nagyszerűségét, de nem tükrözik azokat. Maradt a dobok dübörgése és a nagy zene karikatúrája. Úgy kell nekünk. Kiderül, hogy Afrikában születünk, Európába csak temetkezni járunk vissza.

A képzőművészetek tárházai még néhány évig a múzeumok lesznek, amíg végleg kihal a szépet igénylő közönség utolsó mohikánja is, és átveszi a stafétabotot végérvényesen az absztrakt művészet, amely majd a mérnökök és mikroszkópizáló biológusok világát vetíti ki a nagyközönség számára rémisztő, félelmetes, megdöbbentő, de szeretetre és csodálatra nem méltó alkotásokkal. Az ókor elfeledve, a reneszánsz lesajnálva, az egész művészet a sznobok és plutokraták kezébe kerül, áruvá válik, és ettől sok jót nem remélhetünk.

A népvándorlások újabb kora következik (már elég rég folyamatban van). Emberek, akik az új, nekik jutott földet megpróbálnak gyökeret eresztetni, de ehhez előbb ki kell irtsák a már meglevő kultúrát, mert a kettő egymás mellett nem fér el. Az iskolákban kínait kell majd tanítani, hogy a fiatal majd

boldogulhasson Európában, és spányolt, hogy megérthesse magát (beszélni tudjon) az amerikai néppel.

Számunkra marad az imádkozás. A remény, hogy a Fennvaló előbb vesz magához, még mielőtt az események bekövetkeznének. Mert amit eddig átélünk, az csak kóistoló volt, mintakollekció abból, amire számítani lehet. Úgyhogy ne legyünk elégedetlenek és türelmetlenek. Azok, akik majd – kevesen – túlélők lesznek, úgy fognak majd ezekre gondolni, mint az aranykorszak tüneményesen szép emlékére.

**Visszatérve a pedagógiára,** talán semmi sem annyira átmeneti és tiszavirág-életű, mint a „modern” pedagó-



• Lőwi Károly orvostanhallgató

giai elvek felbukkanása és nyomtalan eltűnése. Defetista állásfoglalás? Van-e még valaki, akár fiatal, akár öreg, aki meg tudja érteni, és le tudja fordítani anyanyelvére azt a szöveget, amely 1943-ban megjelent a *Marianna* című agyoncenzúrázott satirikus vicclapban: A gyermek áll az osztályban a fekete tábla előtt krétával a kezében. Írjad, mondja a tanár, defaite (vereség, kudarc), és a gyermek írja: des fetes (ünnepek), mert az ő füle és lelke úgy hallja. Írjad, dérouté (fejetlenség), és a gyermek írja: des routes (utak). Írjad, fôrmed rá a tanár: désespoir (kétségbeesés) és a gyermek írja: des espoirs (remények).

Vajon tényleg úgy lenne, hogy csak a gyermekek és a bolondok mondanak igazat?

LŐWI KÁROLY



# „Szakmát, szép emlékeket, barátokat adott az iskola”

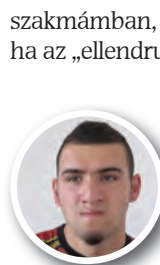
A gyergyószentmiklósi Batthyány Ignác Szakközépiskola turisztika szakos végzősei közül a többség külföldön vállalna munkát; van, akinek konkrét elképzelései vannak, de olyan is akad, aki egyszerűen elindulna szerencsét próbálni. Vannak viszont olyan végzősök is, akik a továbbtanulást, illetve az itthoni munkavállalást fontolgatják.



Nagyon sokat kaptam ettől az iskolától, szak-képzett tanárainktól sokat tanulhattunk főleg elméleti síkon. Úgy gondolom ez egy olyan alapozás, amire építeni lehet, amihez később könnyebb ráépíteni a gyakorlatot. Érettségi után természetesen a turizmusban szeretnék

munkahelyet találni magamnak, hiszen ezért választottam ezt a szakot. Egyelőre tehát dolgozni szeretnék, majd idővel saját vállalkozásba kezdenék – nagy álmom egy panzió építése, majd működtetése.

Csergő Zsolt



szakmában, találok munkahelyet magamnak még akkor is, ha az „ellendrukkereim” szerint telítődött a piac.

Farkas Norbert

Ha elvégeztem az iskolát, külföldön, egészen pontosan Angliában szeretnék munkát vállalni. Nem megyek az ismeretlenbe, vannak ott megbízható kapcsolataim, akik által munkához juthatnék. Ehhez az iskola jó alapot biztosított, amit külföldön is lehet kamatoztatni.

Ferencz Botond



Úgy vélem, számomra ez az iskola egy olyan előnyt adott másokhoz képest, amit külföldön ki tudok használni. Magyarán, a turizmus vendéglátás-ágazatában szeretnék elhelyezkedni, egészen pontosan hajópincér szeretnék lenni óceánjárón. Tudom, hogy nem lesz

könnyű főleg az elején, de megpróbálok. Azon még nem gondolkodtam, hogy hosszú távon mihez kezdek az életemmel: mennyi ideig folytatom a hajókázást, hazatérek-e, vagy valahol külföldön állapodok meg?

Csapár Előd



Ez az iskola egyszerre nyújtott számomra tanulási lehetőséget, de egy olyan közeget is, ahol el tudtam dönteni, mi szeretnék lenni. Asszisztensnő szeretnék lenni, ezért a továbbtanulás mellett döntöttem. Tanulmányaimat ugyanebben a tanintézményben folytatom, itt ugyanis estiben van hároméves képzés ilyen szakon érettség után. Beteg gyerekekkel vagy öregotthonban szeretnék majd dolgozni a tanulmányaim befejeztével.

Fülöp Réka



Az iskola a felnőtté válásban segített sokat, abban, hogy eldönthessem, mit szeretnék tenni a közeljövőben. Nem utolsósorban egy olyan szakmát adott a kezembe, amit maximálisan lehet kamatoztatni az életben. A külföldi munkát fontolgatom én is, aztán – ha már

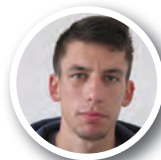
lesz elegendő pénzem – hazatérve nyitnék egy kis éttermet. Ehhez előbb feliratkoznék a Gyulafehérvári Caritas gyakornok-programjára, részt vennék a német nyelvtanfolyamon, majd ha lehetséges, Svájcban vállalnék munkát. Bármilyen mezőgazdasági munkát szívesen vállalnék.

Kósa-Albert Áron



Rengeteg emlék fűz ehhez az iskolához, itt lettem barátokra, de itt adódott lehetőségem a tanulásra is. Mindig nosztalgizva fogok emlékezni az osztálykirándulásokra, de igyekszem elfelejteni a matekórát, amiből nem igazán remekeltem. Ha ez érettségi vizsgám sikerül, akkor egyetemre mennék vagy Magyarországra, vagy Hollandiába, ahol angol nyelven tanulnék. Édesanyám és a nővérem Hollandiában él, hozzájuk mennék hamarabb nyelvet tanulni, s ha jól megy már az angol, akkor ott iratkoznék be egyetemre, ha meg nem, akkor Magyarországon próbálkoznék. Erre adnék magamnak egy évet.

Biró Ágnes



Minden kavarg bennem, a négy év alatt jó is rossz is történt velem az iskola padjaiban. Úgy érzem, nagyon sokat segített az iskola abban, hogy gyerekből olyan fiatal felnőtté válik, aki tudja, mit akar kezdeni az életével, akinek céljai, elképzelései vannak a jövőjét illetően.

Gondolkodtam abban is, hogy az itt tanult szakmában, a turizmusban próbáljak meg elhelyezkedni, végül úgy döntöttem, mással próbálkozom. Tovább szeretnék tanulni, sportegyetemre akarok iratkozni érettségi után, futball- és úszóedző szeretnék lenni, emellett részt vennék egy masszörképzésen is, mert erre van lehetőség az egyetemi oktatás keretében. Annak ellenére, hogy a tervemről sokan megpróbáltak lebeszélni különféle érvekkel, úgy vélem, ha igazán kitartó és jó leszek majd a



Úgy vélem, ez az iskola utat és lehetőséget mutatott nekem az életben való boldogulásra. Például a nagyon jó angoltanáromnak köszönhetően itt jöttem rá, hogy jó érzésem van a nyelvtanulásra, a közeljövőben szeretnék nyelvvizsgát tenni angol nyelvből. Egyetemre egyelőre nem szeretnék menni – sikerüljön előbb az érettségi – aztán, ha munkám is megköveteli, akkor majd beiratkozom a megfelelő szakra. Külföldön vállalnék munkát, természetesen a tanult szakmában, a turizmusban helyezkednék el, szívesen lennék pincér, báros vagy recepció. Kiindulópontnak Magyarországot választottam egyelőre, aztán meglátom, merre vezet a sors.

Gyárfás Adél



Röviden, szakmát, szép emlékeket és jó barátokat adott nekem ez az iskola. Most az érettségire készülök leginkább, de majd csak augusztusban fogok vizsgára állni, mert nem érzem magam eléggé felkészültnek. Ha sikerül majd a vizsgám, a Gyulafehérvári Caritas gyakornokprogramjába szeretnék beiratkozni, hogy aztán Svájcban vagy Németországban vállalhassak munkát a mezőgazdaságban. Ehhez kell egy kis némettudás is, a program keretében pedig nagyon jó nyelvtanfolyam van.

Kastal Gellért



Vannak pozitív, de negatív élményeim is az iskolával kapcsolatban. A matekórákra és a felelésekre nem szívesen emlékeznék vissza, de sok jó baráttra tettem szert az iskolásévek alatt, és úgy érzem, ezek a kapcsolatok hosszú távon is gyümölcsözőek lehetnek. Hiszen csak az iskola ér véget, a barátságok maradnak továbbra is. A legközelebbi célom hajtási jogosítvány megszerzése, aztán valahová külföldre szeretnék menni dolgozni. A munkától nem félek, és bármilyen becsületes munkát elvállalok a szakképesítésemről függetlenül is.

Ambrus Adél



Úgy érzem, hasznomra vált, hogy ebben az iskolában tanulhattam, mert kötelező tananyagokon kívül is nagyon sokat tanulhattam úgy általában az életről. Többek közt megtanultam, hogy az őszinteség sokszor hasznosabb, és hatékonyabb, mint a hazugság. Készülök az érettségire, és reménykedem abban, hogy sikerülni is fog, de nem stresszelem magam amiatt, hogy mi lesz, ha nem sikerül, mert van pótérettségi is. Egyelőre ez a legfontosabb célkitűzésem, aztán ha már van érettségi diplomám, eldöntöm, hogy tovább tanulok, vagy keresek egy jó munkahelyet.

Gáspár Tímea



Sokat kaptam ettől az iskolától, hiszen négy évvel ezelőtt sem véletlenül iratkoztam épp a turizmus szakra. Vonzott ez a szakma, és úgy érzem, mind elméleti, mind gyakorlati téren sok olyan információhoz juthattam, amit később hasznosítani tudok. Ennek ellenére úgy döntöttem, hogy az érettségi után nem a szakmában próbálnék szerencsét, hanem teljesen másban képezném magam. Fitneszedző szeretnék lenni, és a jogosultság megszerzéséhez szeretnék elvégezni egy tanfolyamot.

Czepelus Beáta



Jó volt az iskola, sokat tanultam itt, és felkészített arra, hogy az életről másként gondolkozzam, mint korábban. Őszintén szólva nem sok lehetőséget látok az itthoni érvényesülésben, inkább külföld felé kacsintgatok én is; ismerőseim, barátaim révén próbálok majd érettségi után munkát találni Svájcban vagy Németországban. Szívesen munkát vállalnék a szakmám-

ban, például dolgoznék panzióban, de ha ez nem jön össze, akkor mezőgazdasági munkát, akár földművelést is vállalnék.

Becze Annamária



Sokat kaptam az iskolától, de legfőképp azért vagyok hálás, hogy itt éreztem rá, milyen jó tanulni. Kicsit tartok az érettségitől, habár a próbán minden tantárgyból megszereztem az átmenő jegyet, ezért úgymond most erre „gyúrok”. Sikeres érettségi után természetesen a továbbtanulást választom, a pedagógusi pálya vonz, óvónő vagy tanítónő szeretnék lenni.

Ivácson Katalin



Volt jó is, rossz is az iskolában, nem volt könnyű ez a négy év. Egyelőre ami biztos, hogy idén nem állok érettségi vizsgára, mert nem vagyok felkészülve rá megfelelőképpen, aztán később meglátjuk, mi lesz. Munkát szeretnék keresni magamnak inkább idehaza, mint külföldön, de azon még nem gondolkodtam, milyen munkát. Igazából bármit elvállalok, ami tisztességes munka, és fizetnek érte.

György Boglárka



Nagy élmény volt számomra, hogy a szakmon belül több mindent kipróbálhattam, hogy szakmai olimpiáson is részt vehettem Szabó Melinda tanárnőnek köszönhetően. Így jó élményekkel a tarsolyomban hagyom el ezt az iskolát. Az érettségire készülök, majd ha sikerült, akkor továbbtanulnék a Babeş-Bolyai Tudományegyetem földrajz-idegenforgalom karának Gyergyószentmiklósról kihelyezett tagozatán. Ha meg nem sikerül az érettségi, akkor Németországban vállalnék munkát a barátommal együtt.

Csergő Noémi



Sok érdekes dolgot tanulhattunk az iskolában főleg a gyakorlati órák idején, kipróbálhattuk magunkat étteremben is, megtanultunk szépen asztalt teríteni – ennek bármikor hasznát vehetjük. Most az érettségire készülök, és bírom benne, hogy sikerülni fog, hiszen a próbán minden tantárgyból megvolt az átmenő jegy. Utána Kolozsváron tanulnék tovább pedagógia szakon, tanítónő szeretnék lenni.

Fehér Anita



Panziókban, vendéglőkben is jártunk gyakorlatra – ezt nagyon szerettem, mert konkrétan kipróbálhattuk magunkat egy szakmában. Volt olyan hely is, ahol nemcsak az asztalterítést bízták ránk, hanem engedtek felszolgálni is, ez nagyon érdekes volt. Ha sikerül az érettségi, akkor továbbtanulok, ha nem, akkor külföldre megyek dolgozni.

Balázs Abigél

SZÖVEG ÉS FOTÓK: JÁNOSSY ALÍZ

# Okosvilág, buta módszerek: iskolát másképp!

Pokoli hét volt mindazoknak, akik ki nem állhatják a gyerekeket: úton-út-félen a „másképp iskola” mámorító szabadságérzetétől még a szokásosnál is hangoskodóbb és bolondosabb kedvű ifjoncokba botlottak. Aki szereti a csibészeket, annak mámorító napok ezek: gyerekcsivitelés tölti be a város utcáit, tereit, buszait, zárt ablakokon át is beszűrődik, lehet gyönyörködni kedvünkre, és töltekezni a belőlük áradó sok huncut vidámságból.

## Lázadások, változtatások

Határozottan úgy érzem, hogy a hazai magyar iskolák valahogy mindig egykéthá-ötven lépéssel előbbre jártak román társaiknál a pedagógia, nevelési módszerek, nyitottság terén. Már '89 előtt is mindig mocorgott ott valami rendszerellenesség, mindenféle gyanús gyülekezésre alkalmas köröket (és táncházakat és sporteseményeket stb.) találtak ki, igazi szellemi műhelyeket, bár a gondolkodás ugye a népi demokrácia legnagyobb ellensége. A román iskolák valahogy jobban idomultak a mindenkori kerektekhez. Talán éppen a kisebbségi létből fakadóan a magyarokban mindig ott szikrázott valamiféle lázadás nyugtalansága. Ami sokszor ugyan lélekölő fülemülepeperek szül, ám többször előrevisz. Az oktatási folyamat változtatásának szükségességét is leghamarabb a magyarok ismerték fel idehaza, a Waldorf, a Montessori, a step by step alternatív oktatási módszerek mind magyar közösségeken keresztül szivárogtak be. Aztán Kolozsváron a Waldorf például a románok körében is igen népszerű lett, mára vadonatúj iskolát építettek.

Mondhatnánk akár, hogy az Iskola másképp is a magyar iskoláktól ered, hiszen mire ezt a spanyolviaszt Bukarestben felfedezték, Erdély számtalan magyar iskolája már a huszonakárhányadik iskolaheteket, iskolanapokat szervezte. De hadd ne mondjuk. Inkább örüljünk a „másképp iskolával” együtt járó változásoknak.

A családi pénztárt egy kicsit lecsapolja ugyan, de ez a program

végso soron jót tesz a gazdaságnak. Karácsony előtt már hasznos lefoglalni a társas buszt, hiszen ezekből még Kolozsváron sincs annyi, mint ahány osztály utazna ezen a héten (az éjjel a magyar határon olyan torlódás volt, hogy órákat vesztegeltek). Aki későn ébred, hoppon marad. A helyi közszállítás sem jár rosszul, a néhány tízezer diák, aki iskolába ingyenbérlettel jár,

„Az oktatási folyamat változtatásának szükségességét is leghamarabb a magyarok ismerték fel idehaza, a Waldorf, a Montessori, a step by step alternatív oktatási módszerek mind magyar közösségeken keresztül szivárogtak be. Aztán Kolozsváron a Waldorf például a románok körében is igen népszerű lett, mára vadonatúj iskolát építettek.”

most jegyet vásárol, amikor az osztállyal más útvonalon közlekednek a városban. Még a perecesek, szendvicsek is örvendezhetnek a megsaporodott vásárlópopulációnak, a kalandparkokról, paintballterekről stb. nem is szólva. Iskolaidőben a szűk tízpercesekben nincs idő elfutni a sarki gyorskajáldáig, meg ha a szigorú portást ki is lehetne cselezni, a még szigorúbb szolgálatos tanárnak már naplói ér a keze, és annak fele sem tréfa. Az olykor késő délutánba nyúló „másképp napokon” ez is másképpen van.

## A társadalom észrevette a gyerekeket

Az Iskola másképp egy kicsit felrázta az élet kötelező dolgaiba olykor belerobotosodott felnőtt-társadalmat. Létrehozott egy olyan piaci keresletet, amelyre bi-

zony elég szegényelni való kínálatunk volt. Poros múzeumok, zárt kapus és ami még nagyobb baj, zárt elméjű intézmények. Unott felnőttek, akiknek már nincsenek álmaik, csak elégedetlenkedéseik, nincsenek friss ötleteik, csak kifizetni való számláik, akikből rég kihalt a kreativitás igénye is, már nem akarják megváltani a világot, csak eltartani a családot. Ezt kínáltuk. A múzeumok gyerekprogramjai sok helyen még ma is többnyire árgus szemekkel leskelődő termes nénik intelmeiben merülnek ki: Vigyázz! Ne nyúlj hozzá! Ne menj olyan közel! És természetesen a mai fiatalság fölöttébb nevetlen volta miatt kötelező ciccegető fejcsóválásokban. A múzeumpedagógia ugyan még ma is gyerekcipőben jár, de az Iskola másképp nem jutott sok hazai reform, ötlet sorsára, nem akar megszűnni, és az évről évre egyre erőteljesebben megnyilvánuló piaci igény végül csak kimozdította a mamutokat az évtizedekig betokosodottnak látszó semmittevésből. Talán már restellték mindig elutasítani a programok iránt érdeklődő tanárokat, talán meglátták ebben az érdeklődésben a lehetőséget, a pár lejes belépődíjakból összegyűlő bevételen túl rájöhetek: amit ma kínálni tudnak, az azt is nagyban meghatározhatja, hogy az idelátogató gyermek felnőttként majd idehozza-e vagy sem a családját múzeumba, vásárol-e színházjegyet. A kielégítetlen igények tavaly egy „másképp fesztivált” is létrehozta, de az idén már különösen gazdag és ötletes programokat kínáltak a kolozsvári színházak, múzeumok, és az évek során lassanként a komoran fontos intézmények is kitérték kapuikat, a repülőtér, a városháza is fogad diákcsoportokat. A társadalom észrevette a gyerekeket.

## Einsteinok és szélmalomharc

Ha közvetlenül a családjában még/már nincsenek is nebulók, azt azért úgy mindenki tudja, hogy gyermekek léteznek. Ha másért nem, hát azért, mert nem adják át a helyüket a buszon, hangoskodnak-lökdösődnek-szerte-

lenkednek az utcán, csakazértis verik a labdát az ablak alatt, megkergetik a szegény macskát, és lelopkodják a fáról a cseresznyét. Szóval amolyan bosszantó tényezőkként úgy léteznek valahol, néha látni őket nagy táskával a hátukon, esetleg még egy hangszert is cipelve. De tömegként a diákság népes táborával a felnőttek társadalma nem számol. Hiába vannak lassan többen, mint a dolgozók, ez a népes-ségrész erőtlén, nincs szakszervezete, „nem számít”, sőt félkész emberkéből áll, akiket nevelni kell, vagyis amolyan folyamatos javítóintézet-szerű bánásmód való nekik, szabályokkal, korlátokkal, tilalomfákkal, nyesegetésekkel, sablonkérdésekre bebiflázandó sablonválaszokkal. Reggel elnyeli őket az iskolarendszer, délután a kü-

„Jól-rosszul tudják a koszinuszt és a cserebomlási reakciót, de nem értik, mitől működhet egy vállalkozás, hogyan kellene viselkedni egy állásinterjún. Megszokják, idomulnak vagy kamaszként lázadnak, a szorgalmasabbaknak-kitartóbbaknak megy a magolás.”

lönórák, sport, tánc, majd a leckeírás otthon. Nem zúgolódnak gyermekkoruk buta megnyomorítása ellen, nem kérik számon, amikor a rendszer lassanként kiöli belőlük a természetes kíváncsiságot, nem hagy időt játszani, felesleges mennyiségű lexikális tudást halmoztatna fel velük, közben éppen a miértekre nem ad választ, pedig az lenne a legérdekesebb és leghasznosabb. Jól-rosszul tudják a koszinuszt és a cserebomlási reakciót, de nem értik, mitől működhet egy vállalkozás, hogyan kellene viselkedni egy állásinterjún. Megszokják, idomulnak vagy kamaszként lázadnak (kevés sikerrel, gyakran önpusztító hatással), a szorgalmasabbaknak-kitartóbbaknak megy a magolás, a szerencsésebbje kidolgoz valamiféle túlélési stratégiát, és túl sokan vannak azok, akik valahol 11–14 éves koruk körül eltűnnek, feladják a szélmalomharcot, menekülne-

nek, és úgy írják le végleg eldobni való, pokoli rosszként az iskolát, a tanulást és ezzel együtt a tudást, ahogy a rendszer leírta őket. Pedig sokszor köztük vannak az Einsteinok. Azt reméltem, mire az én gyermekem iskolába kerül, másképp lesz. Nem lett. Eltelt két évtized, és a tanterv még zsúfoltabb, mint a mi időnkben, amikor nagyon sok mindent tehetetlenül a kommunista rendszerre lehetett fogni. Néhány hete reform címén még megtoldották néhány órával a heti penzumot. Folyamatos rohanásra kényszerítik a tanárokat főleg a vizsgatárgyakból, ahol megint nincs helye magánvéleménynek irodalomból sem. A tanulástudás-felfedezés élvezetességének csodálatossága gyakorlatilag ismeretlen marad. Arra végképp nincs idő.

#### Közelebb a mindennapok valóságához

Az idő egyébként mintha megállt volna, az iskola nem tartott lépést a technológiai fejlődésekkel. A tanárokat nem segítik hatékonyan abban, hogy például a majd minden diák zsebében úgyszólván ott lapuló okostelefon ne tiltólistán legyen, hanem tehessék a tanóra élvezetes és hasznos részévé. Pedig a digitális bennszülötteknek eleve a vérében van az ehhez szükséges tudás, érdeklődésüket biztosan felkeltene a módszer, és rengeteg módszertani lehetőség van erre, a világháló is tele ilyen formában használható tartalmakkal, de nem élnek vele, nem értenek hozzá a pedagógusok. Az interaktív táblát is sokszor hiába sikerült beszerezni, sajátos használatára senki nem tanítja meg a tanárokat. Pedig mindenkinek megkönnyítené a dolgát, diáknak is, tanárnak is. Marad hát a füzet, ceruza, tábla és kréta. A fejekben is...

Ha a gyárban dolgozol nyolc órát, és hiába van esztergapad, egy kézi reszelővel kell dolgoznod, nincs cigiszünet, nincs pisiszünet, nincs kávészünet, nincs ebédszünet, a nap végén a főnök még haza is küld néhány órára való munkát, majd másnap leford, mert nem helyes az eredmény, és hónap végén megkapod a minimálbért, nos ott már alighanem rég lázadás tört volna ki. Sztrájk. A diákok nem sztrájkolnak. Ha el is jutnának az önszerveződésnek erre a szintjére, nem sztrájkolhatnak; amikor néhány évvel ezelőtt felvonultak, gyorsan törvénnyel tiltották meg,

hogy iskolaidőben az intézményen kívül tömegrendezvényeken vegyenek részt. Befogtuk a szemtelen diákok száját, ugye? A változás igényének szervezett jelzése tehát aligha várható az iskolapadból. A felnőtt társadalomnak kell ezt a harcot megküzdenie helyettük, értük. És nemcsak az apáknak, anyáknak, akik lélekközelből látják az egész folyamatot, hanem mindenkinek. A tanároknak is. És azoknak is, akik csak a bosszantó csínytevőt látják a kölkökben. Ha egyáltalán észreveszik. Az Iskola másképp ezért is jó: láttatja a diákokat. Talán elég erőteljesen ahhoz, hogy idővel a problé-

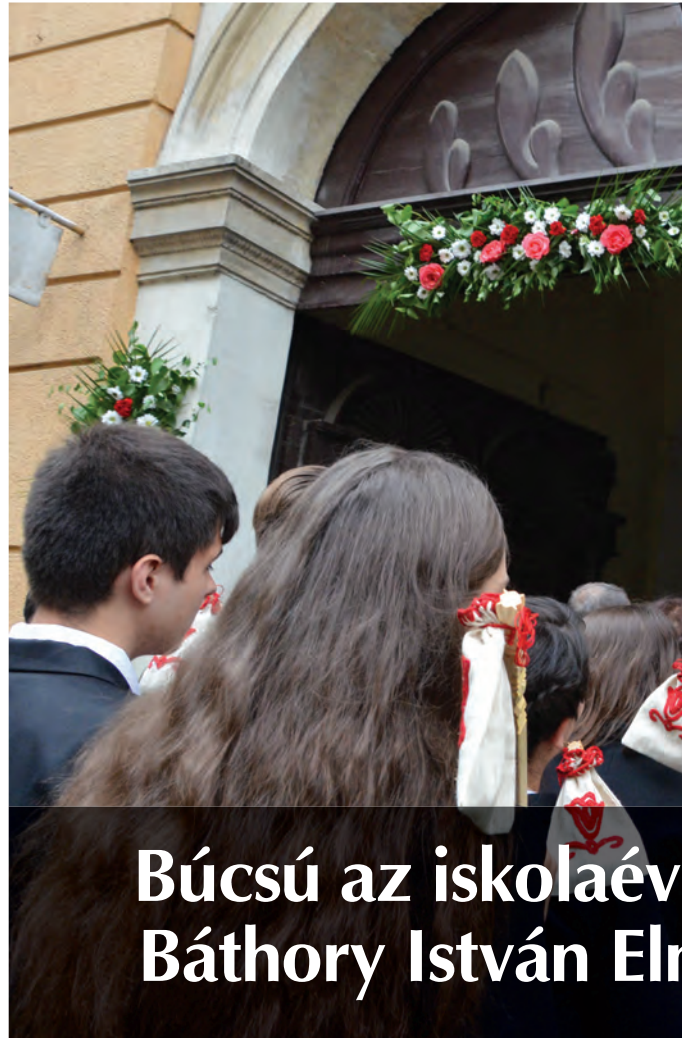
„Folyamatos rohanásra kényszerítik a tanárokat főleg a vizsgatárgyakból, ahol megint nincs helye magánvéleménynek irodalomból sem. A tanulástudás-felfedezés élvezetességének csodálatossága gyakorlatilag ismeretlen marad. Arra végképp nincs idő.”

máik is látszódjanak, és a hangjukat is meghalljuk. Hogy a bölcs felnőttek megértsék, a mindennapi tanulási folyamatnak a hatékonyság érdekében sokkal közelebb kellene állnia a mindennapjaink valóságához, az életünkhöz, ahhoz az élményszerűséghez, amit ez az egyetlen hét nyújt – és hogy ezt ők maguk szorgalmazták, a hatalmas felnőttek, akikre a gyerekek mindenhatóként tekintenek (egy ideig). És ha kell, tanárok-szülőállampolgárok sztrájkoljanak, tüntessenek, követelőzzenek, hogy dobjuk ki már végre a régiekből a kacatot, és adjuk meg gyermekeinknek azt az ajándékot, hogy boldogan kibontakozó életrevaló felnőttek lehessenek.

(Az írás a szerző blogján olvasható: <https://keditt.wordpress.com/2016/04/22/iskola-maskepp/>)

KEREKES EDIT



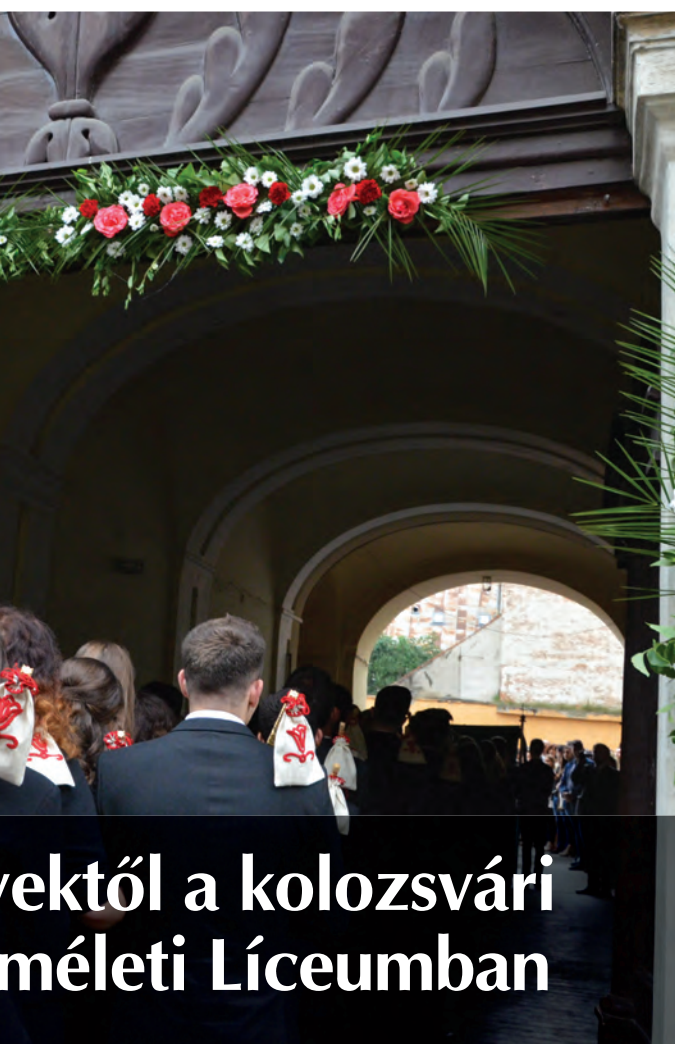


Búcsú az iskolaév  
Báthory István Elr



2016. június-július





vektől a kolozsvári  
méleti Líceumban



FOTÓK: TÓTH ORSOLYA



2016. június-július

## Interjú Fechete Camelia főként magyar gyerekeket tanító nagyváradi román tanárnővel

# Rengeteg empátiát igényel a román nyelv oktatása

– Mi az Ön tanári hitvallása, mi az, amit a legfontosabbnak tart az oktatásban?

– Többek között azt, hogy az iskolában a gyermekeknek nemcsak a kérdésekre kell tudniuk a helyes választ, hanem meg kell tanulniuk párbeszédet kezdeményezni. Ki kell alakítaniuk saját nézőpontjukat, problémákat kell megoldaniuk, érvelniük kell elképzeléseik és véleményük mellett, illetve meg kell tanulniuk, hogyan kell helyesen beszélni. Éppen ezért is fontos, hogy a nyelvoktatás szóbeli és írásbeli alapokon nyugodjon. Ugyanakkor lényeges szem előtt tartani, hogy a diákok akkor a legfogékonyabbak, ha kis csoportokban foglalkoznak velük, illetve ha a kijelölt feladatsorokkal úgymond természetes és hiteles környezetben találkoznak. A kis csoportokban történő munka ösztönzi az ötletek, érzések és vélemények természetes kifejezését, kényelmes kommunikációs teret biztosít számukra, ugyanakkor a csoporttagok közötti együttműködést is elősegíti. A kooperációnak köszönhetően a diákok megtanulják az aktív hallgatást, toleránsakká válnak, illetve megtanulnak

döntéseket hozni, amelyeknek aztán vállalják a következményeit. A kis közösségekben történő tanulás tiszteletre, megbecsülésre, megbízhatóságra, a feladatok hatékony elosztására, valamint segítségnyújtásra nevel. Tanári pályafutásom alatt azt figyeltem meg, hogy az egymásra utaltság pozitívan hat a diákok felelősségtudatára, mivel az eredményeket saját vagy csoportjuk nevében kell előterjeszteniük, ez személyiségük fejlesztésében is óriási szerepet játszik. Mivel a pálya tökéletességre való törekvést követel meg, nagyon méltányolom a Babeş-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarának törekvését, akik 2014 nyarán megszervezték a Perfectionarea cadrelor didactice, din învățământul preuniversitar, care predau limba română minorităților naționale (Nemzeti kisebbségeket románra oktató középiskolai tanárok képzése) elnevezésű programot. Ezen belül 2014 őszétől 2015 tavaszáig az Evaluarea competențelor lingvistice – învățământul secundar (A nyelvi jártasság értékelése – középiskolai oktatás) elnevezésű szemináriumon

vettem részt Kolozsváron, a képzés nagymértékben elősegítette szakmai fejlődésemet.

– Sok magyar ajkú gyereknek tanított és tanít román nyelvet és irodalmat. Hogyan látja, mi lehet a titka annak, hogy hatékonyan adhassa át nekik a tananyagot?

– A román nyelv tanítása nem román anyanyelvű gyermekek számára rengeteg kitartást és empátiát igényel, ezzel egy időben a céltudatosság és a határozottság is elengedhetetlen. Az egyik legfontosabb dolog, hogy megfelelően válasszuk ki az irodalmi és nem irodalmi szövegeket, ugyanakkor el kell érni, hogy a gyerekek egyenként és osztályközösségként is alkalmazkodni tudjanak az általunk kiválasztott oktatási stílushoz. Létfonosságúnak tartom megfelelően ötvözni a tanítási módszerek és eljárások minden elemét annak érdekében, hogy az ismereteket a legteljesebben tudjam továbbadni a diákoknak.

– A digitális technológiák térnyerése mellett az írott anyagok sokszor teljesen háttérbe szorulnak. Egyre kevesebbet olvasnak a diákok, legyen szó anyanyelvű vagy idegen nyelvű irodalomról. Pedagógusként hogyan tudja rábírni a gyermekeket például arra, hogy elolvassanak egy verset vagy egy könyvet ahelyett, hogy megnézzék azt a televízióban vagy számítógépen?

– A különféle tanítási eszközök és technikák használatával sok mindent el lehet érni a nevelésben és a gyermekek eredményeiben. A nyelv, az irodalom és kommunikáció egyesítése nem öncél, hanem egy olyan módszer, amely minőségi oktatást biztosít. Azt is észrevettem, hogy az aktív részvételen alapuló módszerek és az audio-vizuális eszközök segítenek a diákoknak kifejezni véleményüket például az oktatásról, a szabadidős tevékenységeikről, a kultúráról – ez pedig szintén jelentős szerepet játszik a fejlődésükben. Annak érdekében, hogy vonzó legyen a tananyag a hallgatóság számára, összefüggésekben adom át

**Fechete Camelia** 1996–2000 között a Nagyvárad Állami Egyetem bölcsészettudományi karának román–francia szakos hallgatója volt. 2002–2003 között mesteri képzésben részesült szintén a Nagyvárad Állami Egyetemen. Egyetemi tanulmányai után rögtön a munka mezejére lépett, és már több mint 15 éve tanít gyermekeket román nyelvre és irodalomra – az esetek nagy többségében magyar anyanyelvűeket. Közel nyolc évig olyan alapítványnál dolgozott, amely az iskolakerülés visszaszorításáért dolgozik.

Tanári pályája:

– 2015-től: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad loian Slavici-középiskolában, ahol magyar ajkú diákokat oktat;

– 2013–2015: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Mihai Eminescu

Főgimnáziumban, ahol magyar és román diákokat tanít;

– 2008–2013: kihelyezett román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Ady Endre Líceumban, ahol magyar diákokkal foglalkozik;

– 2005–2012: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Közösségi és Családügyi Központban (Centrul Comunitar al Fundației Române pentru Copii, Comunitate și Familie);

– 2007–2008 – román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Lórántffy Zsuzsanna Református Gimnáziumban, ahol magyar gyermekeket tanít;

– 2003–2007: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Constantin Brâncuși Technikai Líceumban, ahol román diákokat tanít.

diákjaimnak. Emellett a hagyományos módszerekre támaszkodom, amelyek a hosszú évek során már hatékonyak bizonyultak. Ugyanakkor az új elgondolásokat is szívesen beleszővöm a tananyagba – legszívesebben a tudományos és technikai részeket. Legyen szó akár a klasszikus vagy modern módszerekről, nagyon fontos ezeket a forrásokat interaktív módon felhasználni és továbbítani.

– *Feltehetően sokszor került olyan helyzetbe, hogy nem tudta magát megértetni a diákokkal a nyelvi korlátok miatt...*

– Általában szólva erről a kérdésköről, természetesen tanári pályafutásom alatt többször is előfordult olyan eset, amikor egyes tanítási módszerek nem voltak hatékonyak. Ez arra ösztönzött, hogy új metódusokat, technikákat alkalmazzak a tananyag átadása során: ilyenkor kerültek előtérbe a filmek, a zene, az illusztrációk és rajzok szemléltetőanyagként. Amikor az osztályteremben olyan akadályokba ütközöm például, hogy nem tudok egy kifejezést elmagyarázni – legfőképpen regionalizmusokat, archaizmusokat és neologizmusokat – kézbe veszek egy szótárt, és rokon értelmű kifejezéseket keresek, megkérek egy románul jól tudó gyermeket, hogy fordítsa le az adott kifejezést, vagy nonverbális

elemekkel (pl. testtartás, különböző arc-kifejezések, gesztusok) igyekszem megértetni a szó jelentését. Az igazság az, hogy egy sor olyan nehézség mellett, amivel a



magyar osztályokban találkoztam, jó néhány kellemes meglepetésben is részem volt. Ezek közé sorolnám a gyermekek példamutató magatartását az iskola falain belül és kívül, a jó otthoni nevelést, az iskolán kívüli tevékenységekben való részvételt (itt a szülőkre is gondolok), illetve a kiváló együttműködést a

tanárokkal, osztályfőnökökkel és az iskola vezetésével.

– *Mi a véleménye arról, hogy a magyar nemzetiségű diákoknak is ugyanaz a tantervük román nyelvből és irodalomból, mint román társaiknak?*

– A román nyelv és irodalom a nyolcadik osztály végi képességvizsgának és a 12. osztály végeztével tartandó érettséginek is nagyon fontos része. A kisebbségi diákoknak pedig a tantervek szerint a román anyanyelvűeknek szóló tananyagból kell felkészülniük. Éppen ezért nagyon fontos a román nyelv társalgási szintű elsajátítása már az első években, hogy a gyermek, amikor iskolába kerül, megértse az információt, illetve kommunikálni tudjon szóban és írásban egyaránt. Természetesen nemcsak az iskola feladata, hogy ezt megtanítsa a gyerekeknek, szükség van a család és a környezet támogatására is. Ha ez hiányzik, akkor a szenvedő fél nem más, mint az ifjonc, hiszen a nyelvet nemcsak egy intézmény falain belül kell használni, hanem a mindennapi életben is.

SZATMÁRI BENCE



## Nevem 13! – románoktatás magyaroknak

„– Hogy hívnak? – 13!“. Párbeszéd az érettségien Hargita megyében. Ennek volt tanúja Florina V., aki 10 évig tanított románul a megyében románok és magyarok, gyermekek és felnőttek számára.

„– Hogy hívnak?

– Tizenhárom! (a tétel száma – a szerz.)

– Add, kérlek, a személyidet!

– Nem tudom!”

Ez néhány évvel ezelőtti valódi pártbeszéd a vizsgáztató tanár és egy diák között egy Hargita megyei vizsgaközpontban. Bár a helyzet nevetségesnek tűnhet, nem az, főleg amikor a vizsgázó bőrében vagy.

Tíz évig voltam a térségben román nyelv és irodalom tanár, mely évek alatt részt vettem képességvizsgákon és országos felméréseken, érettségi, kinevezési vizsgán, módszertani képzéseket szerveztem és koordináltam, és kinevezési és véglegesítési felügyelői bizottságok tagja voltam. Oktattam román és magyar tagozaton is,

egy évtizeden keresztül oktattam román nyelvű társalgást gyermekeknek és felnőtteknek. És nagyon jó érzésekkel és mélyeséges tisztelettel távoztam onnan azon emberek iránt, akiket ott megismertem, a pedagógusoktól kezdve a szülőkhöz és diákokig. Ahhoz, hogy valóban megértsük, rendelkezünk kellene annyi empátiával, hogy belebújjunk egy elsős/másodikos gyermek bőrébe, aki egy magyar tannyelvű, az anyanyelvén oktató iskola óráira jár: ezt a nyelvet hallotta születésekor, ezzel simogatták és dorgálták meg a szülei, ezt a nyelvet beszéli az utcán, bevásárláskor, játék közben... Mert – egy erről a dologról író és beszélő többség véleményével ellentétben – e térségben NINCS kétnyelvű környezet még akkor sem, ha románok is élnek itt. A gyermek lelkesen megy írni és olvasni tanulni. A kerettanterv pedig (amiről ő nem tud, mert túl kicsi) hetente hat-nyolc anyanyelvi órát és négy románórát tartalmaz.

Elkezd di. párhuzamosan tanulni az ábécét, és egész logikáját a feje tetejére állítja: a c az t (kivéve: c – E-RS), de c (kivéve: k – E-RS); az sz a másik nyelvben nem létezik, viszont van ș, ami az s-nek felel meg, és ami az ő nyelvben s, azt a másikban sz-nek ejtik; a j az ő nyelvben j, de a románban zsé-nek ejtik. Ami az ő nyelvben zs (elszédültek? Nos ő még csak hétéves, és ezeket tudnia kell!). Képes lesz jól olvasni az 1. osztály végén? Biztosan nem. Főleg úgy, hogy a négy órán kívül sehol sem érintkezik többé a román nyelvvel.

Hogy magyarázod el egy magyarnak a „prichiciul vetrei cel humuit”-ot?

De eljut az 5. osztályba... És ha eddig elboldogult, most elkezdődik az örület. Kíváncsi vagyok, a román tagozatról hány 5. osztályos, a moldvaiak kivételével, érti meg Creangă szövegét.

(Részlet Florina V. írásából, amely 2013-ban jelent meg a román sajtóban)

# Felfigyelni a természet rezdüléseire

„Amit hallok, elfelejtem, amit látok, arra emlékszem, amit csinálok, azt tudom is”

Konfuciusz

Bármilyen kicsi is egy ember, megtalálhatja azt a kis birodalmat, amelynek épségéért tenni tud valamit. Óvónőként feladatommak tartottam, hogy ráirányítsam a kicsik figyelmét a mi „angyalkertünkben” is arra, hogy miként lehet harmóniában élni saját magunkkal és a természettel. Ha ezt biztosítjuk a kisgyerekek számára, akkor elvárhatjuk, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet. Ennek megvalósításához szükséges a családokkal való szoros együttműködés, a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Hároméves projektet sikerült megvalósítani azzal a céllal, hogy a körülöttünk levő világot érzékszerveinkkel, tapasztalás útján ismerjük meg. Kiscsoportban a növények öntözése, leveleinek permetezése, átültetés, csíráztatás, hajtás által fejlesztettük a gyerekek képességeit, hogy tudatosodjon bennük: kitartás, felelősségérzet, céltudatosság szükséges a munkavégzéshez. Nyáron nagy érdeklődéssel fordultak a bogarak rejtett élete felé, érdekelte őket, hogy a rovarok hogy néznek ki, hol és miként élnek, érzékelnek, hogyan mozognak, mivel táplálkoznak. Mértük a futóbogarak gyorsaságát, utánóztuk az ugráló szöcskét, számoltuk a katicabogár pöttyeit, összetévesztettük a lebegőlegyet a méhecskével, rácsodálkoztunk a fátyolka szárnyára és csápjára. A pillangók káprázatos színeit, mintázatait lefestettük. A városi múzeum pillangókiállításán tanúi lehettünk annak, ahogyan a bábból kibújt a pillangó. Középcsoportban a projekt keretében őszi sétáink során felfigyeltünk a madárcsicsergésre s annak sokszínűségére. A madarak tisztán tartják a gyümölcsfákat úgy, hogy elpusztítják az ellenségeit. Óvni kell a fészkeiket, tojásaikat – tanulták meg a gyerekek. Igen ám, de egyszerre elhallgat a kellemes énekhang, s a cinege szomorú énekére figyelünk fel. A tél az emberek számára is nagy kihívás, de az igazi erőpróbát az állatvilágnak jelenti. Nem nyújt megfelelő életertet számukra, így nekünk kell segíteni abban, hogy túléljék a hideg napokat. Nem tudtuk közömbösen figyelni a meleg csoportszobából az eleséget keresgélő madarakat, s elhatároztuk, hogy segítünk rajtuk. Voltak ötletek, hogy „fogjuk be kalitkába, mindig melegben lesz, s lesz étele is”, viszont az is elhangzott, hogy nem vehetjük el a szabadságukat. A projekt feldolgozásában az óvoda apraja-nagyja aktívan részt vett. A szülőkkel végzett munkadélután alatt mindenki készített magának egy madáretetőt, amelyet hazavitt, egy madárodút, melyet a nagy játszótér legmagasabb fájának legmagasabb pontjára helyeztünk el, remélve, hogy egy madárcsalád védelmet fog találni benne. Az óvoda udvarára felfüggesztettünk egyet, naponta feltöltöttük és örvendeztünk a nyüzsgő madáretető látványán, mely mindenkit elbűvölt. Nagyon sok tudnivalóval gazdagodtunk. Kiderült, hová kell elhelyezni az odút, hogy milyen madarak látogatják, milyen eledel a kedvencük, van-e szükségük vízre, mikor kell etetni, mi a különbség az etető és az odú között. Az ehhez hasonló tevékenység környezetbarát szemléletet sugallva segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak erősödését, az együttérzés, a segítőkészség, a figyelmesség fejlődését.



Nagycsoportban is az élménynyújtás, a tapasztalatszerzés volt a fő célunk, mivel ezáltal alakul ki a gyerekekben a gondoskodás, védelem érzése. Megtapasztaltuk, hogy az erdő nemcsak a „fák sokasága”, hanem növények és állatok sokféleségét is jelenti. Megbeszéltük az állatok táplálkozási szokásait, azt, hogy milyen állatok lakják közeli erdőinket, meséltünk téli álmot alvó állatokról. Felkértük a szülőket, hogy tartsanak velünk a szombatfalvi erdőbe, ahová élelmet vittünk az erdei lakóknak. Séta közben megfigyeltük az élő természetet, a legapróbb növényeket, felfigyeltünk a természet rezdüléseire, csodák felfedezésére indultunk. Egy kis csalódás érte a gyerekeket, mivel szeretnék volna megszeliíteni az állatokat, a tenyerükből etették volna legszívesebben. De tudatosult bennük, hogy az erdei állatok érzékszervei sokkal fejlettebbek, mint az emberéi, megjelenésünk előtt búvóhelyükre menekültek. Tudtuk, hogy mielőtt a csend ismét úrrá lesz a természetben, elfogyasztják az otthagyt elemzősiát. Ezek a gyerekek nemsokára iskolások lesznek, és remélem, hogy a tarsolyukba sikerült becsempésszünk egy kis igényességet a környezetük iránt, így majd természetet szerető és tisztelő felnőttekké válnak.

**ELEKES JUDIT MÁRIA**  
székelyudvarhelyi óvónő

# Test. Kép. Zavar.

A lányt mentők vitték el az iskola folyosójáról. Sápadt arcán könnyek mázolták szét a fekete tust, amivel még a reggel húzta ki a szemét. Vékony kézfejét merevgörcs változtatta karomszerűvé arcán tiltakozó kétségbeesés tükröződött: nem akart kórházba menni. Mert tudta, hogy akkor kiderül... Hogy ő nemcsak divatból mondta, amit egyébként minden lány az osztályban, hogy túl kövérnek látja magát, hogy fogyni akar, hogy nagy a pocakja, vastag a combja, és tokája van. A többiek csak azt akarták hallani, hogy „ugyan dehogy, gyönyörű a tested”. Ő viszont tényleg ezt látta, ha tükörbe nézett. És igyekezett tenni is azért, hogy ezt megváltoztassa: éhezett.

A fenti történet nem egy amerikai film egyik jelenete, hanem itthon esett meg. Kész csoda, hogy tudok róla, hiszen az ilyenekről nem szoktak beszélni. Tipikus szőnyeg alá seprős téma, holott a jelen-ség teljesen hétköznapi: kamaszok, sőt náluk is fiatalabb gyerekek százai figyelik testüket árgus szemekkel, hasonlít-gatják derékhőrségüket és bokavastag-ságukat a létező legvékonyabbhoz, amit a tévében vagy a neten fellelhetnek. Mert a vékonyosság a menő. A házag a combok között, a bőrt szinte kiszűrő medencecsont, homorú has, mind mind az „ideális” test paraméterei. És még mielőtt elnevetnék magukat, hogy nahát, ezek a mai fiatalok, miket ki nem talál-nak, szólok, hogy nem ők találták ki.

A testek és az őket mutogató képek bővülételeben élünk mi mindannyian, ha őszinték akarunk lenni, már az utcán is mindenkit szkennelve közlekedünk, fejünkben automatikusan kategorizálva mindenkit, aki szembejön: „csinos”, „izmos”, „löttyedt”, „bőrhibás”, „ápolt”, „túl széles a csípője, kár, mert szép a posija”. Ismerős?

Közben tanulmányokat is olvashattunk brit tudósoktól, akik állítják, hogy a szép emberek eleve nagyobb eséllyel indulnak az életben, mert könnyebben alakítanak ki kapcsolatokat, kapnak munkát, partnert, mert a tudósok szerint legalábbis a „szép” emberek szimpatikusabbak.

A bökkenő csak egy: mi a szép?

A véleményformáló mindenható media szerint most éppen a pálcikaság dívik. Persze az élet ettől még megy tovább, mi felnőttek tudjuk, hogy az ideál azért van, hogy legyen miért áhítozni,



•„Tudatosítani benne: lényének csak egy része a teste. Az elméje, a lelke ugyanolyan fontos (vagy még olyanabb)!”

de attól még hatvan kiló felett is van élet, az emberek továbbra is testsúlytól és formától függetlenül szerelembe esnek egymással, barátkoznak, dolgoznak, esznek-isznak, örülnek, satöbbi, satöbbi.

A mi történetünk évészavaros lánya ezt nem tudja. Mint ahogyan sorstársai sem. Miért? Mert nem mondjuk el nekik. Nézzünk magunkba, és ismerjük el, hogy mi magunk is a látszat rabjai vagyunk. Igyekszünk megfelelni, igyekszünk jó képet vágni a dolgokhoz. Ezt várjuk el a gyerektől is. Viselkedjen, nézen ki rendesen, ne piszkálja az orrát, ne sírjon, ne rendetlenkedjen. Lehetőleg ne okozzon fejtörést, fennakadást a gépezetben.

A gyerek közben mit csinál? Érez. Mindenfélét. Zuhognak az elvárások, és az elvárásoknak való meg nem megfelelés miatti fenytések. Szóban, másban... kinek hogyan. Egy adott ponton kell valami, amit tényleg ő irányít. Az érzelmeket nagyon nehéz, úgyhogy marad a teste. Lesz hát valami, amin ő uralkodhat. És szépen leutánozza a felnőttet, elvárásokat támaszt a testével szemben, és számon is kéri. A folytatásba belegondolni is fáj...

A mi történetünk maszatos szemű  
lánya a szerencsésebb eset, talán nem  
késő segíteni rajta, beszélni hozzá

sokat a lényeges dolgokról, és beszélni hagyni őt is: magáról, a félelmeiről, a szorongásairól, az álmairól, a vágyairól. Tudatosítani benne: lényének csak egy része a teste. Az elméje, a lelke ugyanolyan fontos (vagy még olyanabb)! Ha már megítéltetik, akkor ne a kilói száma legyen a mérvadó, hanem az, hogy milyen ember ő. Az önbizalma, a kisugárzása, a gondolatai, a véleménye sokkal többet mondanak el róla, mint egy ruhaméret. Ha már irányítani akar, akkor előbb belül tegyen rendet, mert az igazság amiről csak nagyon kevesen beszélnek az, hogy a magabiztos és okos embernél nincs is vonzóbb.

Hogy lesz-e valaki mellette, aki elmondja ezeket neki? Lesz-e olyan felnőtt, aki elég nyitott, türelmes és empátikus, hogy időt és energiát „pazaroljon” a lelkizésre? Nem tudom. De kívánom, hogy legyen. Mellette is, és mindegyik emberpalánta mellett, lehetőleg nem csak krízishelyzetben, hanem csak úgy a hétköznapiakban. Hogy oszlojon végre a zavar. Testekből és lelkekből egyaránt.

ALBERT ANTAL  
ORSOLYA



# Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyverseny

Nyolc év után az idén először szerveztük meg Erdély határain túl, az anyaországban, Miskolcon az Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyversenyt a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárságának kezdeményezésére. A május 6–8. között szervezett rendezvényen vendéglátóink és szervezőpartnereink voltak a Lévay József Református Gimnázium és Diákotthon, valamint a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara.

A versenynek, amely az irodalom iránt érdeklődő diákokat szólítja meg, az a célja, hogy bátorítsa a magyar nyelv és irodalom tanulását, elősegítse a magyar kultúra népszerűsítését, hogy közelebb hozza egymáshoz a Kárpát-medence országaiban magyarul tanuló diákokat és az őket oktató pedagógusokat. A „nemes

versengésre” a magyar nyelv és irodalom területén kiemelkedő, mintegy 70 - diák vett részt a Kárpát-medence magyar lakta vidékeiről: Magyarországról, Felvidékről, Kárpátaljáról és Délvidékről. A verseny szabályzata szerint Erdélyből a Mikes Kelemen magyar nyelv és irodalom országos tantárgyverseny 5-12-es díjazottjai versenyezhettek. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Király András államtitkár, aki a megnyitón ünnepségen köszöntötte a résztvevőket, hangsúlyozva a verseny fontosságát a régióban. A tanügyminisztérium képviselőjében jelen volt dr. Nagy Éva kabinetigazgató és dr. Szekeres Jolán tanácsos. Nagy Éva köszöntőjében a verseny történetéről és az anyanyelv-művelésben való jelentőségéről beszélt. Sütő Andrást idézve: „úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk... Engedjétek hozzám jönni a szavakat,

mert birtokában lenni anyanyelvünknek, hitünknek elengedhetetlen feltételek szellemi-kulturális örökségünk és nemzeti identitásunk megőrzésében.” A verseny tematikája a diákok irodalmi műveltségének gazdagítását szorgalmazza, ezért nem kapcsolódik szorosan a tantervi követelményrendszerhez. A verseny két részből állt: egy írásbeli (egyéni) és egy szóbeli versenyszámból (egyéni vers- vagy prózamondás). A diákok az első három helyezés és dicséret mellett számos különdíjban részesül-

„Hiszen a magyar nyelvvel és irodalommal való foglalkozás nem érhet véget egy versennyel, az ott megszerzett tapasztalatok új olvasatok kialakításához vezetnek. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem az Apáczainak.”

## Új és új olvasatok

Néhány nappal az Apáczai után az értékes jutalomkönyveket olvasgatom, és csak megköszönni tudom a verseny támogatóinak, illetve a különdíjak felajánlóinak. Hiszen a magyar nyelvvel és irodalommal való foglalkozás nem érhet véget egy versennyel, az ott megszerzett tapasztalatok új olvasatok kialakításához vezetnek. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem az Apáczainak. Az ideji megmérettetés több ízben is különlegesnek bizonyult, és meggyőződésem, hogy a Miskolcon megszerzett tapasztalatok kulcsfontosságúak lesznek számomra a következő években. A város nemcsak a verseny szóbeli és írásbeli fordulójához teremtette meg az ideális körülményeket, hanem számos új élménnyel is gazdagodhattunk. A diósgyőri várban csoportunk idegenvezetője a középkor szellemét megidéző viseletben, az adott kor nyelvét használva ívelte át az évszázadok szakadékát, s ugyanez történt a városnézés során is. Miskolci ott-tartózkodásunk során minden helyzetben a rendkívül sokszínű magyar kultúra, nyelv és irodalom került a középpontba. A színvonalas események és az egymás megismerése mellett az Apáczai

legfontosabb mozzanatait magához a megmérettetéshez kapcsolódnak. A versenyhelyzet izgalmát több év után sem változik. Annak ellenére, hogy a tizenegyedik osztályos tematika, Kaffka Margit *Színek és évek* című regénye közel áll hozzám, a tételek kiosztása előtt ugyanazt az izgatottságot éreztem, mint ötödikésként az első országos tantárgyversenyen. Ugyanezek az érzések vonatkoztathatóak a díjkiosztóra is, mivel az évfolyamom eredményei voltak az utolsók, amelyeket megtudtunk. Hosszas várakozás és a remény feszültsége jellemezte a záróünnepséget, s talán éppen emiatt tűnt hihetetlennek, amikor engem szólítottak fel az első díj átvételére. Egy ilyen jellegű elismerés nemcsak pillanatnyi eufóriát, a felkészülés hónapokig tartó folyamatának lezárását jelenti, hosszú távon is meghatározó. Az első helyezés helyettesítheti az egyetemi felvételt és a magyar irodalom-érettségit, ez fontos lehet a jövő évem szempontjából. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem a versenynek.

**BOGDÁN ESZTER**  
tizenegyedikes diák, Zilah

tek. Az erdélyi diákok 15 első három helyezést és dicséretet, valamint 21 különdíjat hoztak haza. Voltak diákok, akik többszörös díjazásban részesültek. Például Bogdán Eszter zilahi 11. osztályos diák korcsoportjában első helyezést nyert el, s ő kapta a bukaresti RMDSZ nőszervezetének különdíját is. Köszönet a támogatásért az Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek, a Communitas Alapítványnak, az RMDSZ bukaresti területi nőszervezetének, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségnek, a Kreatív Könyvkiadónak, a Carocom94 szótárkiadónak, a szatmárnémeti Hám János Teológiai Líceumnak, a *Bukaresti Rádió* magyar adásának, valamint a miskolci önkormányzatnak, tanintézményeknek, református egyháznak és a nyíregyházi Szabó-nyelviskolának.

Hírösszefoglaló

# Hogy a gyerek jókedvvel jöjjön iskolába

Sok-sok év pedagógusi tapasztalattal a hátam mögött számtalan változást, újítást és törvényt megértem már. Némelyikük hozott jót nevelői munkánk megsegítésére, mások pedig mondjuk ki: hátráltatták azt. Nem azért ragadtam tollat, hogy most ezekről írjak, majd talán egyszer ennek is eljön az ideje.

Egyetlen „újszerű” tantervi követelményt említenék most, s ezen belül szólnék azokról a szakmai „csavarokról”, melyekkel megkönnyíthetjük munkánkat, mindazonáltal érdekesebbé, vonzóbbá tehetjük a gyermekek számára az iskolai tevékenységeket, az ismeretszerzés és gyakorlás menetét.

Az integrált oktatás számunkra már nem ismeretlen fogalom, mégis szeretnék kicsit konkrétabban szólni erről mindazoknak, akiket érdekel az iskolai tevékenység, a tanító munkája, a gyermekek sorsa. Tehát az integrált oktatás szerint egyetlen tanóra keretében olyan műveletesített feladatokat kell megvalósítani, amelyek más tantárgyak köréből válnak ki. Szóval ugyanazon a tanórán jelen van tartalmi szempontból matematika, környezetismeret, magyar nyelv és irodalom, rajz, ének stb. Nagyon szépen megvalósítható ez a népi gyermekjátékok alkalmazásával.

– Íme egy egyszerű példa: a hatos szám tanítása első osztályban. Számáljuk meg a kiskacsákat, rakjuk őket növekvő-csökkenő sorrendbe, írjuk le a számjegyeket – ez matematika és környezetismeret.

– Aztán: játsszuk el a „Hatan vannak a mi ludaink” című népi gyermekjátékot – ez testnevelés, közösségfejlesztés, ének, mozgás, személyiségfejlesztés is egyben.

– Rajzoltátok le, hogyan úszik a tavon a hat kiskacsa! – ez már rajzkészség fejlesztése, képzelőerő fejlesztése, ujjak bemelegítése írásórához, szépérzék fejlesztése, színék használata.

Ugyanezen az órán: Játék: „emelje föl a kezét az, akinek a házsámában van 6-os számjegy”. Mondjuk együtt: „Egy – megérett a meggy... a 6-nál legugog-lunk. Vagy: keress olyan tárgyakat az

osztályban, amiből épp 6 van. Ezeken kívül számos logikai, drámapedagógiai játékkal színesíthetjük a tanórákat, hogy a gyerek érdeklődése ne lankadjon, hanem minél aktívabban vegyen részt a tevékenységben. Figyelnünk kell, hogy minden gyereket megszólítsunk, hiszen minden gyerek jó valamiben. Legyen sikerélményük minden nap, hogy jókedvvel jöjjenek másnap az iskolába.

Sajnos a tantervünk még most sem ad elég lehetőséget arra, hogy valóban képességeket, kompetenciákat fejlesz-

„Sajnos a tantervünk még most sem ad elég lehetőséget arra, hogy valóban képességeket, kompetenciákat fejlesszünk, ne pedig a »száraz« ismereteket közöljük a gyerekekkel. Az előkészítő osztály óriási segítség az első osztályban. Bár igen sok türelmet, odafigyelést, toleranciát és nem utolsósorban humorérzékét igényel a tanítótól, mégis könnyebbés olyan gyerekekkel dolgozni, akik nem először húzzák már az írás elsajátításához szükséges segédvonalakat”

szünk, ne pedig a „száraz” ismereteket közöljük a gyerekekkel. Az előkészítő osztály óriási segítség az első osztályban. Bár igen sok türelmet, odafigyelést, toleranciát és nem utolsósorban humorérzékét igényel a tanítótól, mégis nagy könnyebbés olyan gyerekekkel dolgozni, akik nem először húzzák már az írás elsajátításához szükséges segédvonalakat, ismerik a számokat, összeadnak, kivonnak egy bizonyos számkörben, jobb esetben már a betűkkel is megismerkedtek, és rájöttek az olvasás „titkára” is. A betűk tanításakor fontosnak tartom például, hogy ne csak a

képét lássa a betűnek, hanem formálja meg akár gyurmából, kézzel vagy a testével a betű alakját. Jó móka ez, és hasznos a testtudat kialakulásában is. A szűk környezetbeli irányok megismerése ugyancsak fontos az írás-olvasás elsajátítása szempontjából. Játsszunk sokat a gyermekekkel, rengeteg játék létezik, és szeretik a gyerekek, mert mókázva, játék közben sajátítják el a tudnivalókat. Nos kimeríthetetlen az ötletek tárháza, a játékok, mondókák, dalok nagy segítséget jelentenek számunkra. Itt jegyezném meg, hogy nagyon jó volna, ha a pedagógusok elsősorban olyan játékokat, mondókat tanítanának meg a csemetéknek, amelyek helyi jellegűek, mert a gyökereik odakötik, oda kell kössék őket a lakhelyükhöz. Tapasztalatból mondom, hogy igen szívesen énekelnek a nagymamák régebbi gyerekdalokat, vagy szívesen tanítanak a gyerekeknek olyan gyermekjátékokat, amelyek már sajnos lassan feledésbe merülnek. Mikor játsszák már a nebulók az Icka, a Hátulsó pár, fuss előre, Adj, király, katonát, Gyertek haza, libuskáim, Verespecsenye, Ipi-Apacs, Komámasszony, hol az olló? című játékokat? És még sorolhatnám sokáig. Ezek és a hasonló játékok a feledés homályába merülnek. A számítógép, televízió kiszorította őket gyermekeink életéből. Épp ezért legalább az iskolákban, óvodákban tanítsuk meg a gyerekeknek, és játsszunk minél többet! Terveim között szerepel, és remélem ezen munkához segítséget és támogatást is kapok, hogy egy olyan jellegű gyűjtési programot szervezzek, amelyben az érmihályfalvi, esetleg környékbeli gyermekjátékokat gyűjtenénk össze. Úgy gondolom, így módon szorosabbra fűzhetnénk kapcsolatainkat a szülőkkel, nagyszülőkkel, esetleg szomszédokkal is. Véleményem szerint az igazi pedagógus, az igazi tanító, sosem szűnik meg gyermeknek lenni. Lelkünkben ott él az örök gyermek, aki hisz a csodákban... a csoda pedig ott van mindenkinben, csak meg kell találni.

GÁBOR ÉVA  
érmihályfalvi tanítónő



A médiafogyasztó Z generációról tartottak előadást Marosvásárhelyen

## Mi történik az „információs szupersztrádán”?

Statistikai adatok szerint Romániában az elmúlt egy évben körülbelül hárommillió okostelefont adtak el, háromszor annyit, mint három évvel korábban. Ebből arra is lehet következtetni, hogy mennyire rohamosan nő azok száma, akik digitális eszközt használnak kommunikációs eszköznek, illetve megvál-

ként nem kerülhette el a figyelmét, hogy változás történik: például három évvel ezelőtt tanévkezdéskor, mikor bement a színháztörténeti órára, az új hallgatók, vagyis a 24 diákból álló csoport valamennyi tagja előtt volt valamilyen internetezésre alkalmas készülék. „Úgy tűnt, mintha informatikaórára men-

külő médiafogyasztás nem minden esetben erősíti a demokráciahányadost. *Nézem, látom, hallom... értem?* című értekezésében arra is rámutatott az előadó, hogy a túlzott tévézés, amittől 2007-ben még „féltettük a gyerekeket”, nem igazolódott be. Csökkent a televíziózásra fordított idő, a klasszikus rádióhaallgatás szinte a nullára apadt, az információszerzésben pedig szinte mindent az internetes tartalom ural. A Facebook-használatról, a digitális eszköztárról, a nyelvi megosztottságról, az állásajánlatok lehetőségéről beszélt Zsigmond Csilla a *Z generáció – globális nemzedék, lokális jellemzőkkel?* című előadásában. A Z és Y generáció néhány jellemzőjét ismertette a GeneZYS-2015 ifjúságkutatás adatainak tükrében. Azt emelte ki, hogy a Z és az Y generációról leginkább a rugalmasságot feltételeznénk, mint ennek a nemzedéknek a sajátosságát, de a felmérés éppen arra világított rá, hogy ez kevésbé jellemzi. A kutatás arra is kitért, hogy munkavégzés, tanulás közben hányszor nézik meg a messengert: az eredmények szerint minél fiatalabb valaki, annál gyakrabban. Szó esett a migrációs kérdéstről is: a megkérdezettek háromnegyede azt tervezi, hogy rövidebb-hosszabb ideig Nyugat-Európába menne, 80 százalékuk esetében volt is ennek előzménye a családban. Az elfogadás szempontjából – érdekes – a legerősebb az elutasítás. A saját migrációjára pozitívan tekint a fiatal, aki külföldre készül, míg a másikat, azt, aki idejön, menekül, maximálisan elutasítja. A politikához való viszonyát a Z és Y generációnak leginkább az tükrözi, hogy az erre vonatkozó kérdésekre a megkérdezettek alig egynegyede válaszolt.

- „A Z generáció (az 1999 után született fiatalok) fogyasztási és vásárlási szokásai is teljesen eltérőek a többi korosztály szokásaitól.”

tozott sok minden, például a hagyományosnak gondolt tanítási módszerek, a jegyzetelés, akárcsak az, hogy egyszerre több helyen is jelen lehet lenni, ha nem is személyesen. A Z generáció kifejezés arra a nemzedékre vonatkozik, amelynek tagjai az 1990-es évek végén, vagy azután születtek. A Z generáció tagjai tipikusan különböznek az előző generációk, főleg a közvetlenül megelőző Y generáció tagjaitól, akik 1980 és 1999 közt születtek. A Z generáció és a média kapcsolatát járta körül a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen ötödik alkalommal szervezett médiatudományi konferencia. Dr. Balási András, az egyetem docense arról beszélt, hogy sokáig nem figyelt a generációváltásokra, mivel nem is igazán hitt abban, hogy ez pontosan jelölhető. Ám tanár-

tem volna be” – idézte fel benyomását, amikor nem jegyzetfüzettel, írószerrrel a kezükben figyelték a diákok a tanárt. Ma már táblagépen jegyzetelnek a hallgatók hihetetlen gyorsasággal, és közben közösségi oldalakon leveleznek egymással. Ahogyan az utcán, a repülőtéren, a kávézóknak is lehajtott fejjel járnak, várakoznak, vagy ülnek egymás mellett, mindenki kezében ott a táblagép vagy az okostelefon.

### Szó sincs tájékozottságról

Érdekes, hogy annak ellenére, hogy minden hír, minden információ pillanatok alatt elérhető, mégsem beszélhetünk arról, hogy nőtt volna a fiatalok tájékozottsága. Erre Gáspárik Attila egyetemi tanár világított rá, akárcsak arra, hogy a spontán kiala-

### Új világ van megszületőben

Csepeli György és Prazsák Gergő *A tudás forradalma. Az internetező ember szociológiája és szociálpszichológiája* című értekezésében arra tért ki, hogy a legújabb kommunikációs architektúra, az internet ma még nem teljesen átlátott hatásokkal jár az emberi lét egészére, átformálva és



megváltoztatva a megismerést, a tudást, az emberi kapcsolatokat. A hálózatosodás lényegre hatóan érinti a társadalmi rendszer területeit, mint a politikát, a gazdaságot, a kultúrát és még az élővilágot is. Új világ jön létre, melynek metafizikája most születik.

A Z generáció fogyasztási és vásárlási szokásai is teljesen eltérőek a többi generáció szokásaitól, ezért a cégeknek másféleképpen kell velük kapcsolatba kerülniük, más kommunikációs eszközöket használva. Azok a fiatalok ugyanis, akik folyamatosan az internet előtt tartózkodnak, olyan online tartalmakat fogyasztanak, amelyek érdeklik őket, és nem amit egyes szolgáltatók kínálnak – mutatott rá Héjj Szilárd *Kapcsolódom, tehát vagyok!* című előadásában. Kuti Csongor az erőszakos online szélsőségeségről tartott előadást, Sántha Ágnes a médiafogyasztásnak a tanulási

teljesítményre gyakorolt hatását tárgyalta. A médiatudomány és a neveléstudományok számára is újat hozó eredmények egy egyszerű kísérlethöz születtek, melyet alsó tagozatos iskolások között végeztek. A kísérleti csoport tagjai háttértévézés mellett végezték ugyanazokat az életkorukra szabott feladatokat, amelyeket a kontrollcsoporthoz tartozó gyermekek csendben, klasszikus tanulási környezetben oldottak meg. A kutatás eredményei azt a feltételezést igazolták, hogy a passzív médiafogyasztás jelentősen rontja a kisiskolások tanulási teljesítményét.

### Digitális kompetencia kisiskoláskorban

A formális nevelésnek fokozottan oda kell figyelnie a kisiskolás korú gyermekek kompetenciájának a fejlesztésére, amelynek egyik előfeltétele a tanulási

si kompetencia megfelelő fejlettsége – hangsúlyozta Veress Elza Emőke, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem doktorandusza, aki szerint a pedagógusoknak az életkori jellemzőkre fókuszáló pedagógiai szakaszok főbb funkcióit is figyelembe kell venniük, hiszen „a kisiskolás korú gyermekek esetén a fejlesztés szakaszában kerül sor a tanuláshoz szükséges alapképességek kialakulására, valamint a formális gondolkodás képességének fejlesztésére és a valóság sokoldalú megismerési lehetőségeinek a felismertetésére is”. Mindehhez az előadó a tanterv változtatására tett javaslatot, illetve vázolta azokat a lehetőségeket, amelyek az iskolai tanterv keretén belül a pedagógus rendelkezésére állnak.

ANTAL ERIKA



## Anonimitás: a virtuális Én

Akár a fizika, akár a metafizika világából nézzük, sehonnan sem nyílik jobb kilátás a kinti és a benti végtelenre, mint az énből. Mintha Anaximandrosz végtelen, háttérmentes, megszámlálhatatlan *Ἀπειροβία* (Heidegger, 2006) egy-egy ponton megállapodna, véget, határt, számot kapna, hiszen nincs egészséges, felnőtt ember, aki ne lenne képes egyes szám első személyben megszólalni, ne hihetné, hogy ő, s csakis ő van az egész világban.

Ady ezt a következőképpen mondja:

Sem utódja, sem boldog őse,  
Sem rokona, sem ismerőse  
Nem vagyok senkinek,  
Nem vagyok senkinek.  
Vagyok, mint minden ember: fenség,  
Észak-fok, titok, idegenség,  
Lidérces, messze fény,  
Lidérces, messze fény.  
De, jaj, nem tudok így maradni,  
Szeretném magam megmutatni,  
Hogy látva lássanak,  
Hogy látva lássanak.  
Ezért minden: önkínzás, ének:  
Szeretném, hogyha szeretnének  
S lennék valakié,  
Lennék valakié.

De már Ady „én”-je is úgy érzi, hogy kevés, ha csak önmaga van a világban, s keresi párját, akit szerethetne, aki szerethetné. Az „én” a végtelen egyedi, önmagába zárt végpontja, mely ugyanakkor nyitott is, hiszen nem élhet egyedül, magányban, elhagyottan, társak nélkül. A végtelen az „én” önmagáról való tudásának lényegi eleme, melyből az „én” spontaneitása, szabadsága, képzeletének szárnyalása táplálkozik. Ám az „én” nincs egyedül (Mead, 1973). Ha akarja, ha nem, beleütközik a „másikba”, akinek hasonló a helye a végtelenségben, s hasonló mértékben kínozza a bizonytalanság, melyet csak a másikkal való kapcsolat redukálhat. A kapcsolatok az énézés kialakulásában és fennmaradásában is kulcsszerepet töltenek be. Az „én” tükrö a „másik”, aki nélkül az „én”-t elnyelné az *Ἀπειροβία*. Az aktuálisan érző, szemlélődő, cselekvő „én” megértéséhez azonban több kell annál, hogy megértsük a Másik tükörszerepét az „én” érzés és tudat fennmaradásában. Az „én” ugyanis az időből jön, amit a születés ténye indít el. Az „én” kialakulása már az „én” névmás használata előtt megkezdődik. A pszichoanalitikus elmélet szerint a nyelv előtti periódus sorsdöntő, hiszen ami ekkor történik, az szavak hiányában kimarad a tudatosság köréből, s tudattalan marad. A tudattalanba kerülnek a ki

nem élt vágyak, a feldolgozatlan fenyegetések, szorongások, traumák, a szülőkkal és a testvérekkel kialakult konfliktusok. Az „én” időben elsőként kialakult tudattalan és később kialakult tudatos erőközpontjai egymástól elválaszthatatlan feszült egységet képeznek, melyet már Platón is leírt híres fogathasonlatában: „Hasonlítsuk a lelket szárnyas fogat és kocsisa együttes képességéhez! Az istenek lovai és hajtói maguk is derekak és derék szülőktől valók; a többieknek viszont keveredés van. Először is a mi vezetőnk kettős fogatot hajt, és lovai közül az egyik szép és derék, és ilyen fajtából való; a másik éppen ellenkező fajtából és ellenkező jellemű: nehéz hát és bajos itt nálunk a gyeplő kezelése” (Platón, Phaidrosz 246AB). A „szép és derekas” ló az „én” tudatos, nyelv által működtetett, racionális erőközpontjának megfelelője, míg a vele ellentétes természetű ló, mely rút és rugkapál, az én nyelv előtti, irracionális erőközpontja. A két ló hajtója, a kocsis az aktuális döntéseket hozó, választó, spontán „én”. A kérdés az, hogy mi történik a szárnyas fogattal és kocsisával az információszupersztrádán?

(Részlet Csepeli György és Prazsák Gergő *Információs társadalom 2.0* című értekezéséből.)

### Szeptemberben indul a „magyar Erasmus”

Szeptembertől indul a Makovecz Imre Kárpát-medencei felsőoktatási együttműködési program – jelentette be május elején egy marosvásárhelyi fórumon Balog Zoltán, a magyar kormány emberi erőforrások minisztere. A magyar kormány által támogatott program keretében 300 külföldi és magyarországi egyetemi hallgató kap lehetőséget ahhoz, hogy öt hónapig egy másik Kárpát-medencei magyar egyetemen tanuljon. Balog Zoltán elmondta, hogy „a magyar Erasmus-programot” a Makovecz család beleegyezésével nevezték el néhai Makovecz Imre építésről. A programba minden olyan Kárpát-medencei egyetemet bevonnak, amelyen magyar nyelven lehet tanulni. A miniszter szerint ezzel az egységes Kárpát-medencei oktatási tér kialakítását próbálják szolgálni.

Balog Zoltán arról is beszámolt, hogy szerződést kötnek a programba bekapcsolódó magyarországi és határon túli egyetemekkel, és az intézmények maguk döntenek el, hogy honnan fogadnak vendéghallgatókat. A rendszer lehetővé teszi majd, hogy a magyarországi diákok határon túli egyetemeken, a határon túliak pedig magyarországi vagy más határon túli régió egyetemén tanuljanak. A vendéghallgatók havi 90 ezer és 160 ezer forint közötti ösztöndíjat kapnak. A kormány a programban 1500 vendéghallgatói hónap költségeinek fedezésére 234 millió forintot szán. Balog Zoltán arra is kitért, hogy a program keretében az egyetemi oktatók mobilitását is támogatják, és ezzel kívánják biztosítani az akkreditációs feltételek teljesítését a határon túli, magyarul is oktató egyetemeken.

### Elkészült a kézdivásárhelyi Gábor Áron-iskola

Átadta a kivitelező cégcsoport – a Baumaister Kft., a Conico Rt. és az Ördög Kft. – a kézdivásárhelyi Gábor Áron Szakképző Liceum felújított épületét. Bokor Tibor polgármester emlékeztetett, hogy a felújítás 2007-ben, a campusprogram keretében indul, de mivel ez csak egy-két évig működött, pénzhány és szervezetlenség miatt félbemaradt a beruházás. 2009-ig közel 4,5 millió lejt költöttek a munkálatokra, ezek folytatására azonban csak 2014-ben

sikerült pénzt szerezni, így a regionális operatív program révén befejezhatték az építkezést. A polgármester szerint menet közben nem módosíthatták az eredeti tervet, ezért a felújításból kimaradt a tornaterem és a tanműhely, ugyanis az önkormányzat csupán 18 millió 274 ezer lejese támogatásban részesült. A beruházás legfontosabb célja, hogy javuljon a szakoktatás minősége, hangsúlyozta az előljáró. Mint kiderült, az iskola nyolc laboratóriummal, két kabinettel, illemhelyekkel, a két épületet összekötő, 350 férőhelyes amfiteátrumos aulával, tizenöt tanári lakással bővült, míg a meglévő étkezdére emeleti rész került, és a konyhát is teljesen felújították. A bentlakás is nagyobb lett, itt 180–200 személyt tudnak 5–6 férőhelyes lakrészekben elszállásolni. Gábor Rezső iskolaigazgató arra hívta fel a figyelmet, hogy a bővítés során kialakított helyiségeket más tanintézetek és civil szervezetek is használhatják.

### Modern iskolakomplexum Nagyváradon

Befejeződött a Rhédey (Matei Basarab) utcai iskolakomplexum építése Nagyváradon, a Partenie Cosma- és a Vasile Voiculescu-iskolának otthont adó létesítményt május közepén adták át. A campus felépítése azok után vált szükségessé, hogy a római katolikus egyház visszakapta azokat az ingatlanokat, amelyekben korábban az említett tanintézetek működtek. Az uniós támogatással megvalósuló beruházás nyomán két, egyenként 24 osztálytermes iskola, illetve egy 300 férőhelyes bentlakás épült. Ugyanakkor egy tizenöt garzonlakásból álló épület is részét képezi a projektnek, amelyben az iskolákban tanító tanárok számára alakítottak ki lakásokat, ugyanakkor étkezdé, klubépület, műhely és sportcsarnok is található a campusban. A beruházás összköltségvetése 27,5 millió euró volt áfával együtt, amiből 22,2 millió lej a vissza nem térítendő támogatás. Ilie Bolojan, Nagyvárad polgármestere az avatón elmondta, hogy a város a költségeknek mindössze az öt százalékát állta, a többi pénzt európai, illetve kormánytámogatás révén érkezett. Elmondta, hogy az épületegyüttesben kétezer diák tanulhat, ezért a következő időszakban stratégiai döntéseket hoznak annak érdekében, hogy maximálisan kihasználják a modern komplexumot.

### Okostáblák a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban

Erdélyben úttörőként digitális oktatást vezettek be a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban. Az iskolában elsőként használják a mozaWeb online platformot, amely az otthoni tanuláshoz, felkészüléshez nyújt segítséget a diákoknak és a tanároknak. A neves alma mater a magyar kormány és a sepsiszentgyörgyi önkormányzat támogatásával vásárolta meg a médiatárt és a különböző laboratóriumokba felszerelt interaktív okostáblákat. Kondor Ágota projektfelelős elmondta, hogy a több mint 230 ezer lejes beruházás keretében 3823 digitális és papíralapú tankönyvet kapott a tanintézet. A médiatár tantárgyaként rendszerezve, több ezer tananyaghoz kapcsolódó interaktív elemet tartalmaz, amely a tananyag gyakorlásához és a megszerzett ismeretek elmélyítéséhez nyújt segítséget. A program keretében minden felhasználó diák a tankönyv mellé kap egy azonosítót, így otthonról, a saját számítógépéről is elérheti a programot. Kondor Ágota szerint az oktatók segédeszközként, szemléltetőeszközként is használják a platformot, amely a romániai tantervbe is beilleszthető. „Rájöttünk, hogy ezen a csatornán a diákok könnyen elérhetők, óriási a vizuális éhségük, de ragaszkodtunk hozzá, hogy az anyagot papírkönyv formájában is megkapják” – részletezte a projektfelelős. Keresztes László, a projektet lebonyolító Székely Mikó Kollégium Alapítvány titkára arra hívta fel a figyelmet, hogy az iskolában hagyomány az újítás. Mint mondta, 1850-ben elsőként vezették be a palatáblát, majd a kilencvenes években is úttörőként, elsőként rendeztek be számítógépes termet. Antal Árpád polgármester arról számolt be, hogy az online platformra az IT-klaszter szakemberei irányították rá a figyelmet. Az önkormányzat anyagilag is támogatta a projektet, de politikai befolyásukat is latba vetették, hogy az megvalósuljon, tette hozzá. Az előljáró abban bízik, hogy néhány éven belül valamennyi sepsiszentgyörgyi diák számára elérhető lesz a digitális oktatás.

### Börtönnel büntetné a szexuális oktatást egy PSD-s képviselő

Börtönbüntetéssel sújtaná Ninel Peia volt szociáldemokrata párti (PSD) par-



lamenti képviselő, ha a szülők írásos beleegyezése nélkül tartanak szexuális felvilágosító órákat a romániai iskolákban. A PSD-s honatya törvénytervezetet dolgozott ki ennek érdekében. Kezdeményezését azzal indokolta, hogy a szexuális felvilágosítás örve alatt „gyermekünk iskoláiban fű alatt bevezetik a pornográfiát, az LMBT-s prozelitizmust és a deviáns szexualitást”. A *Törvény a gyermekkor ártatlanságáért* című tervezet szerint három hónaptól két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbírsággal lenne sújtható az a tanár, aki a szülő vagy a gyám írásos jóváhagyása nélkül szexuális nevelést folytatna az óvodákban, illetve az elemi és általános iskolákban. „Vannak olyan iskolák, ahol 10 éves kislányok szégyenkezve hagyják ott ezeket az órákat, vannak olyan fiúk, akik már nem értik, mit jelent a család, vagy hogy miért nincs semmi rossz abban, ha Ionel és nem Diana iránt éreznek szexuális vonzalmat. Ezeket a csemetéket, akiknek a legjobbakat, beteljesült életet szeretnénk nyújtani, ezeket a gyerekeket, akikért óriási áldozatokat hozunk, traumatizálják azok az információk, amelyek nem jellemzőek, nem voltak, és nem is lesznek jellemzőek egy normális gyermekkorra, az élet egyetlen olyan szakaszára, amely az ártatlanság csodájának áldását élvezi. (...)” – fogalmaz törvénytervezetében Peia.

### Tanműhelyeket adtak át Csíkszeredában

Három tanműhelyt korszerűsítették és szerelték fel modern szerszámgépekkel a csíkszeredai Kós Károly Szakközépiskolában a magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának 196 ezer lejes támogatása révén. A beruházás a 2015. a külhoni magyar szakképzés éve program keretében valósult meg. Potápi Árpád János, Magyarország nemzetpolitikáért felelős államtitkára az átadó ünnepségen elmondta, hogy 2012 óta hirdetnek meg tematikus éveket, tavaly a külhoni magyar szakképzés évét hirdették meg. Erre a programra 500 millió forintot különítettek el, amelyből 345 millió forintot költöttek fejlesztésekre, 36 tanműhely felszerelésére, eszközbeszerzésre nemcsak Erdélyben, hanem többek között a Vajdaságban is. „Sokat dolgozunk azon, hogy erre a területre irányítsuk a figyelmet” – hangsúlyoz-

ta az államtitkár. Elmondta, a székely szakmunkások a munkaszeretetüknek köszönhetően mindenhol megállják a helyüket, de a legfőbb érték az lenne, ha idehaza tudnának érvényesülni. „Jó helyre került a támogatás, hiszen építőipari szakemberekre mindig szükség lesz” – jelentette ki Szén János igazgató.

### Elindította nyári programjait az RMPSZ

Elindította nyári programjait a Romániai Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ), melyek keretében a tanerők magyarországi és hazai továbbképzésekre, a diákok pedig az Erzsébet-program keretében nyaralásra pályázhatnak. Burus-Siklódi Botond elnök szerint a programok többségére online lehet jelentkezni a szervezet honlapján. Elmondta, idén 24. alkalommal szervezik meg a Bolyai Nyári Akadémiát, melynek témája: A modern pedagógus – megváltozott szerepek és készségek, a változás módszerei. Az akadémia 19 szekcióban, 12 helységben és 36 helyszínen zajlik majd. Az RMPSZ irányítja a Kárpát-medencei magyar pedagógusok számára meghirdetett magyarországi továbbképzési programokat is: 230 külhoni magyar pedagógus számára szerveznek tíz továbbképző programot. A szakmai szervezet idén is részt vesz az Erzsébet-tábor pályázaton, melynek keretében 530 erdélyi gyerek nyaralhat a magyarországi Zánkán, további 230 gyerek pedig Ivóban nagyon kedvezményes áron. Zánkára 8–15 év közötti, Ivóban 12–18 év közötti, magyarul tanuló, szórványban vagy kisebbségben élő, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket várnak, akik aktív szerepet vállalnak a magyar kultúra ápolásában.

Az RMPSZ egyébként a szülőföldön megrendezendő nyári akadémiák támogatására 17,8 millió forintos támogatásban részesült a magyar kormánytól. A külhoni magyar oktatás szolgáltatásainak, módszertani központjainak, pedagógusegyesületeinek működtetésére pedig 30 millió forintot kapott.

### Székely diákokat díjaztak Bukarestben

A Hargita megyei magyar anyanyelvű gyermekek számára megrendezett román nyelv és irodalom tantárgyverseny nyerteseit díjazta a kormány. Az

Agerpres hírügynökség szerint a 32 tanulót, a verseny szervezőit és a tanárokat Radu Puchiu államtitkár fogadta a kormánypalotában. Elmondta, több esélyük lesz boldogulni az életben, ha jól ismerik a román nyelvet. Az államtitkár úgy vélte, a magyar többségű megyékben támogatni és biztatni kell a magyar gyermekeket, hogy minél jobban tanuljanak meg románul, a verseny győzteseinek díjazásával pedig épp ezt az erőfeszítést akarják elismerni.

### Vállalnák a tüntetést a MOGYE diákjai

Egyetértenek a Romániai Magyar Orvos- és Gyógyszerészképzésért Egyesület (RMOGYKE) tiltakozó akcióival a Marosvásárhelyi Orvosi És Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) diákjai, és készek csatlakozni ezekhez, derült ki a szervezet felméréséből. A RMOGYKE egy hét alatt csaknem félezer támogató aláírást gyűjtött össze ahhoz, hogy bebizonyítsa: az egyetemi hallgatók bíznak az érdekvédelmi szervezetben, és úgy vélik, a vásárhelyi orvosin nem halad jó irányba a magyar oktatás sorsa. Ádám Valérián, az RMOGYKE ügyvezető elnöke elmondta, hogy a 15 kérdést tartalmazó ívet kitöltő diákok mintegy 80 százaléka úgy válaszolt, maga is bekapcsolódna a tiltakozó akcióikba. „Tíz megkérdezettből nyolc egyetemista vállalja, hogyha a MOGYE vezetősége nem hagy fel a magyar tagozat következetes visszaszorítási akcióival, és nem hajlandó tiszteletben tartani a tanügyi törvény előírásait, október elsején egy tiltakozó felvonulással és egyhetes ülősztrájkjal kezdi a következő tanévet” – nyilatkozta a sajtónak az elnök. Az RMOGYKE vezetője szerint egy mostani tömeges tiltakozó akció lényegében a folytatása lenne annak, melyet 1990 elején az akkori diákság kezdeményezett. Elmondta, a megkérdezett ötszáz diákon kívül további hétszázat szeretne megszólítani. A MOGYE-n ugyanis mintegy ezerkét száz magyar hallgató részesül anyanyelvi oktatásban, de számuk ennél lényegesen nagyobb, hisz számos szakon kizárólag román nyelven van képzés.

P. M.



# Bolyai Nyári Akadémia

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége idén július 11–31. szervezi meg a Bolyai Nyári Akadémiát. A 19 szekcióban meghirdetett továbbképzés-sorozat átfogó témája A modern pedagógus – megváltozott szerepek és készségek. A változtatás módsze-

rei. Az akadémia képzéseire a Kárpát-medencei magyar oktatási rendszerben dolgozó, szakképzett pedagógusok jelentkezhetnek.

Az akadémia első hetében, azaz 2016. július 10–17. között óvodai és elemi oktatásban tevékenykedő pedagógusoknak

négy-négy csoportban hirdetnek továbbképzést Csíkszeredában, az Apáczai Csere János Pedagógusok Házában; Szatmárnémetiben, a BBTE kihelyezett tagozatán; Nagyenyeden, a Bethlen Gábor Kollégiumban, valamint a szovátai Teleki Oktatási és Módszertani Központban. Az első héten zajlik a csíkszeredai Sapientia – EMTE-n a tanítóknak ajánlott A román nyelv oktatása nem anyanyelvi környezetben képzés is, valamint természetismeret tárgyakban, földrajz és biológia szakos tanároknak Drobeta Turnu Severinen, a Traian Nemzeti Kollégiumban szervezett továbbképzés.

Az akadémia második hetén, 2016. július 17–24. között zajlik Válaszúton a népzene, néptánc és kézművesség, Szovátn az osztályvezető pedagógusok és tanintézményvezetők, Csíkszeredában és Nagyváradon Mentálhigiéné – Életvezetés, feltöltődés, motiváltság című képzés pedagógusok részére, Kolozsváron a magyar nyelv és irodalom szakos tanárok, Csíkszeredában a kémia és román szakos tanárok, Sepsiszentgyörgyön a testnevelés, valamint Székelyudvarhelyen a képzőművészet és zene szakos tanárok szekcióira várják a jelentkezőket. Az ünnepi megnyitót Válaszúton július 18-án, hétfőn tartják.

A Bolyai Nyári Akadémia harmadik hetén, július 24–31. között Nagykárolyban szakoktatók részére, Szovátn történelem szakos tanárok, Nagyváradon osztályvezető pedagógusok, Gyulafehérváron római katolikus vallás tanárok, míg Kolozsváron református és unitárius hitoktatók részére hirdetnek képzéseket. Az akadémia képzéseire részvételt nyert pedagógusok jegyzékét folyó év június 24-ig közzéteszik a szövetség honlapján, az [www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro) oldalon. A szervezőknek nem áll módjukban a hallgatók útiköltségét megtéríteni.

A hallgatók a képzés befejeztével magyar nyelvű részvételi oklevelet, valamint 10 kreditpontról szóló tanúsítványt kaphatnak, ha teljesítik az akkreditálási követelmények előírásait.

További információk a Bolyai Nyári Akadémia 2016-os képzéseiről a [www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro) oldalon találhatók.

BOLYAI  
NYÁRI  
AKADÉMIA

2016  
július  
11–31.

# NA

## A MODERN PEDAGÓGUS

MEGVÁLTOZOTT  
SZEREPEK  
ÉS KÉSZSÉGEK

A VÁLTOZTATÁS  
MÓDSZEREI

Jelentkezési határidő:

**2016.06.10.**

További információk:

[www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro)

SZERVEZŐ:



Romániai  
Magyar  
Pedagógusok  
Szövetsége

25 éve együtt  
a magyar nyelvű  
oktatásért  
1991 – 2016

Támogató:

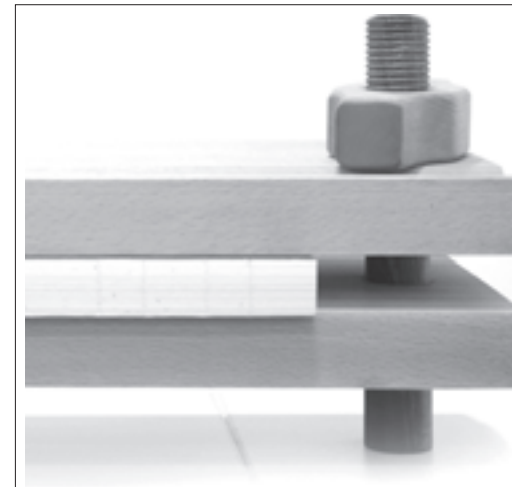
Médiapartnerek:





- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a  
Magyar Közoktatást  
2016. második félévére**



**erdélyi magyar  
könyvek egy térben**

**I D E A  
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • [www.ideakonyvter.ro](http://www.ideakonyvter.ro) • [facebook.com/ideakonyvter](https://facebook.com/ideakonyvter)

### **Kedves pedagógusok, jövődöbéli szerzők!**

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro) e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

[www.communitas.ro](http://www.communitas.ro)

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro) e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj  
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca  
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit  
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér  
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András  
Telefon: 0040-264-44-14-01  
e-mail: [mko@communitas.ro](mailto:mko@communitas.ro)  
Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.  
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:



## A kormány kötelezné a minimum 15 ezer lakossal rendelkező településeket az intézmények létrehozására

# Bővítenék a bölcsődék számát

A bölcsődék számának növelését tűzte ki célul a kormány, egy erre vonatkozó törvénytervezet szerint minden, 15 ezernél több lakossal rendelkező településen külön intézményeket hoznának létre a kisgyerekek felügyeletére. A törvénytervezet arra is kitér, hogy a bölcsődéket külön intézményként, de óvodák mellett is létre lehet hozni. A kiadásokat az önkormányzatok fedeznék saját költségvetésből, de uniós alapokat is lehívhatnak e célra, illetve más forrásokból is fedezhetnék a felújítást. A többségében független képviselők által kezdeményezett tervezet bevalótt célja arra ösztönözni a kismamákat, hogy hamarabb visszamenjenek dolgozni. Az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat egy korábbi felmérése szerint Romániában 2014-ben csupán a háromévesnél kisebb gyermekek 3 százalékát vitték bölcsődébe, uniós szinten ez számított a leggyengébb aránynak. A törvénytervezetet a képviselőház már elfogadta, döntéshozó kamaraként azonban a szenátusnak is jóvá kell hagynia.

### Korábbi kezdeményezések

Az önkormányzatok már korábban is jelezték, hogy az elmúlt időszakban megnőtt az igény a bölcsődékre, főként a nagyvárosokban bizonyulnak kevésnek a bölcsődei helyek, ahol a fiatal szülőknek nincs kire bízni 3 évnél fiatalabb csemetéiket. A legtöbb erdélyi városban már történtek erre vonatkozó kezdeményezések, sok vidéki településen, főleg a nagyobb községekben is megfogalmazódott az igény a hiánypótló intézményekre.

Sepsiszentgyörgyön már ettől a tanévtől bővítette a bölcsődehálózatot az önkormányzat: míg tavaly egyetlen intézmény működött a háromszéki megyeszékhelyen, szeptembertől háromba is várják a kisgyerekeket, és igény szerint újabb csoportokat is indítanak. Sztakics Éva alpolgármester szerint a polgármesteri hivatal saját költségvetéséből állja a bölcsődék működtetésével járó költségeket, és arra is

van lehetőség, hogy bővítsék a keretet. Hangsúlyozta, ezzel is a gyerekvállalást próbálják ösztönözni. Az alpolgármester szerint a székelyföldi városban az elmúlt években nőtt meg a bölcsődék iránti igény, miután a szülők meggyőződtek arról, hogy ezekben minőségi szolgáltatásokat biztosítanak. Ennek hatására a már működő intézményt átköltöztették egy nemrég korszerűsített, nagyobb befogadóképességű épületbe, ahol már 60 kisbaba látnak el. Emellett az Állomás és a Csíki lakónegyedi óvodákban indítottak egy-egy csoportot, ugyanis a várólistán már több tucat bölcsődés korú csecsemő szerepelt. Sztakics Éva szerint az utóbbi városnegyedben újabb csoportot indítanak, és igény szerint a városközpontban is létesítenek egy csoportot. Ezáltal eleget is tesznek a törvénytervezetben szereplő előírásnak, hiszen a városban a 2011-es népszámlálási adatok szerint 55 ezer lakos él.

### Módosításokat szorgalmaz a nőszervezet

Bár a szándék dicséretre méltó, a kezdeményezésnek nincs sok köze a valósághoz, véli Horváth Anna kolozsvári alpolgármester. Az RMDSZ-es politikus a kincses városban évekkel ezelőtt kezdeményezte a bölcsődei helyek növelését, miután egyre nagyobb igény mutatkozott ezekre, és a magyar csoportok befogadóképessége végesnek bizonyult. Horváth Anna szerint „amatőr” a bölcsődék számának növelését célzó törvénytervezet, szerinte a bölcsődei helyek számát kellene szabályozni, ehhez pedig nem az adott település népességét kellene alapul venni, hanem a születési arányt. A kolozsvári alpolgármester úgy véli, hogy a törvénytervezet jelenlegi formájában működésképtelen, ezért az RMDSZ nőszervezete – melynek maga is tagja – módosításokat fog javasolni a szenátusban valószínűleg ősszel vitára kerülő jogszabálytervezethez. „A tervezet kezdeményezőinek minden bizonynyal nemigen volt dolguk hasonló jogszabályok alkalmazásával. Hiszen egy

bölcsődét el lehet indítani 120 férőhellyel, illetve úgy is, hogy csak 5–15 kisbaba tudnak fogadni, az adott ingatlan befogadóképességétől függően” – érvelt Horváth Anna. Bölcsődékre mindenképpen szükség van, hangsúlyozta, azonban úgy vélte, ezek számát ésszerűbb lenne a születési ráta alapján megállapítani. Egy előregedett városban főleg a lakosság arányához kötni a létrehozandó bölcsődék számát, példálózott az alpolgármester. Elmondta, hogy a tervezet szerint 320 ezer lakossal számolva a kincses városban 21 bölcsődét kellene működtetni. „Jelenleg 18 bölcsődével rendelkezik a város. Ez viszont önmagában nem mond semmit, mert van 120 és 40 férőhelyes is közöttük. Tehát az elképzelés szerint létre kellene hoznunk további három, 20 férőhelyes létesítményt, de vajon a problémát megoldjuk-e ezáltal?” – tette fel a kérdést Horváth Anna.

Török Zoltán Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes szerint a városban nagy szükség van újabb bölcsődei csoportokra. Példaként a Györgyfalvi negyedet említette, ahol elmondása szerint tíz olyan gyermek jár óvodába, aki még nem töltötte be harmadik életévét. „Mi annyival tudunk segíteni, hogy lehetővé tettük: a legalább a két és fél évet betöltött kicsiket be lehessen iratni az óvodába. De ha egy gyermek csak kétéves, nem hagyhatjuk jóvá, hogy óvodába járjon” – magyarázta a főtanfelügyelő-helyettes. Elmondta, a szülők részéről óriási az igény a bölcsődék iránt, és a tanfelügyelőség kész is termeket biztosítani ezek számára, de a működtetéshez szükséges összeget az önkormányzatoknak kell előteremteni, és az alkalmazottak bérét is ők állják. „Rendeteg szülő panaszkodik, hogy nincs hová vinnie, nincs kire hagynia a kisgyereket. Sajnos a helyek száma is korlátozott, 25–30 helyre hiába érkezik 50–60 kérés” – mutatott rá a jelenlegi áldatlan helyzetre Török Zoltán.

PAP MELINDA



# „Lényeges, hogy egészsként értékeljük a gyereket”

„Lényeges, hogy a gyereket egészsként értékeljük, erősségeivel és gyenge pontjaival együtt, de főként az erősségeire építsünk, hogy egészséges legyen az önértékelése” – mondta el kérdésünkre Keresztesi Polixéna kolozsvári iskolapszichológus. A szakembert arról kérdeztük, mit tapasztal, hogyan élik meg a diákok és pedagógusok, hogy túlsúlyos az iskolai program, hiszen úgy tűnik, csak ígéretetik az oktatási minisztérium döntéshozói, hogy tehermentesítik a diákokat a túlsúlyos órárend és tantervek alól, a gyakorlatban azonban ez egyelőre nem valósul meg, így valószínűleg még sokáig kell várni a valóban gyermekközpontúbb, a játékra és felfedezésre összpontosító iskolai programra.

## Érzékelhető a túlterheltség minden szinten

„A túlterheltség minden szinten érzékelhető. Az előkészítő osztály bevezetése óta (amelynek előnyei és hátrányai is vannak), azt tapasztalhatjuk: fokozatosan úgy módosul a tanterv, hogy egyre korábban kezdenek el sajátítani új ismereteket. Itt például arra gondolok, hogy az elmúlt évtől az addig harmadik osztályban tanított szorzás-osztás most már második osztályos tananyag. És nem veszik figyelembe az egyéni különbségeket. Az elemi osztály célja az lenne, hogy azokat a részképességeket fejlessze, amelyek az írás, olvasás, szövegértés, valamint a matematikai alpműveletek elsajátításához szükségesek. Ha ezeket készség szintjén elsajátítanák a gyerekek, biztos alapot jelentene a további ismeretek számára” – fejtette ki az iskolapszichológus. Rámutatott, előkészítő és első osztályban általában a gyengébb képességű vagy még iskolaéretlen gyerekek is tartják a tempót, de második osztálytól már láthatóvá válnak a lemaradás jelei. A figyelemzavaros és/vagy tanulási zavarral küzdő gyerekek és tanítók számára már komoly kihívást jelent megküzdeni a tananyaggal, lépést tartani a megkívánt ritmussal. Sok esetben már az „átlagos” gyerek számára is megterhelő és erőfeszítést igényel a ritmus tartása. „A pedagógus számára komoly feladat, hogy a tantervet a gyerekek fejlettségi szintjéhez és egyéni ritmusához igazítsa. Már elemi osztályban tapasztalható a leterheltség, ami a folyamatos értékelés, minősítés, felmérés következményeként fokozódik a későbbiekben” – mondta a szakember. Kitért arra is, hogy minden gyerek másként küzd meg a terhekkel, a feszültséggel: akad, aki viszonylag „tünetmentesen” kijárja az illető osztályt, másnál év vége felé fáradékonyság, alvási zavarok, koncentrációs problémák merülnek fel. Az érzékenyebb, szorongóbb, labilisabb gyerekeknél megjelenhetnek a szorongásos és a pszichoszomatikus tünetek is (hasfájás, fejfájás, szédülés stb.), amelyek hosszú távon önértékelési problémákhoz, a tanulási motiváció csökkenéséhez, hangulatzavarhoz, kimerültséghez vezethetnek.

## Minden tantárgy ugyanolyan fontos?

A túlsúlyos és leterheltség ötödik osztálytól érezhető élesen: a diákok rohamosan elvesztik érdeklődésüket, kíváncsiságukat, hiszen rengeteg információt kell megtanulniuk és felmondaniuk. És míg a tanító néni átlátja az általa feladott házi feladatokat, a tanárok már nem veszik figyelembe, hogy miből mennyit kell tanulnia a gyerekeknek, elsősorban a saját tantárgyukra és az előmenetelre összpontosítanak. Mi javasolható az osztályfőnököknek, tanároknak, hogyan találják meg a középutat: maradjon is valamivel a gyerek (ne csak egyik fülén bemenjen, a másikon kijöjjön az információ), ugyanakkor ne is fáradassák ki őket? – tettük fel a kérdést a szakembernek. „A romániai oktatás minden tantárgynak ugyanolyan fontosságot tulajdonít, és ugyanaz az értékelési rendszer mindenki számára. Ez önmagában megnehezíti a pedagógus munkáját a tananyag átadásában és az értékelésben is, hiszen egy osztály heterogén csoport mind képesség, mind érdeklődési kör szempontjából. Gyakran

tapasztalhaljuk, hogy vannak diákok, akik a reál tantárgyakból jobban és a humán tantárgyakból gyengébben teljesítenek, és fordítva. Értelemszerűen míg a diák számára a kedvenc tantárgy sikert és örömet jelent, addig más tantárgyak tanulását teherként éli meg” – mondta el Keresztesi Polixéna. Úgy fogalmazott, a jó pedagógus ismeri a diákjait, és ha a saját tantárgyánál azt tapasztalja, bár nem is teljesít jól a gyerek, de másból ígéreteesebbek az eredményei, vagy érdeklődést mutat valami egyéb iránt, akkor elnézőbb vele szemben. Lényeges, hogy a gyereket egészsként értékeljük, erősségeivel és gyenge pontjaival együtt, de főként az erősségeire építsünk, hogy egészséges legyen az önértékelése. A szakember arra is felhívta a figyelmet, hogy a „kedvenc” tantárgynak kell a sikert

„Tapasztalhatjuk, hogy már a gimnazista diákok, de főleg a végzősök gyakran céltalanok, bizonytalanok a jövőjüket illetően, illetve sokszor a saját képességeiket, kompetenciájukat sem ismerik. Az iskolai rendszerből hiányoznak a valóban választható tantárgyak és a gyakorlati órák, amelyek magukat több területen.”

és motivációt biztosítaniuk a gyerek számára, hiszen ha azt tapasztalja, amiben jó vagy elég jó (!), azt senki nem értékeli, de amiben nem tud teljesíteni, azt mindig felszínre hozzák, akkor előbb-utóbb passzív vagy ellenséges magatartást fog kialakítani az iskolával szemben, értelmetlennek fogja tartani a tanulást. Ebben nagy szerepe van az osztályfőnöknek is, aki közvetítő vagy moderátorszerepet tölt be a diákjai és a tanárok között.

## Megváltozott a tanár szerepe

A gyerekek egész tanévben korán kelnek, délutánig az iskolában maradnak. Ez jórészt padban ülést jelent, hiszen a szünet és a kevés számú tornaóra nem elég ahhoz, hogy egyensúly teremtsék a szellemi és fizikai „edzés” között. Ugyanakkor a gyerekek egyre több időt töltenek képernyők, okostelefonok előtt ülve. Ebben az „eltorzult” világban mit

tehet a szülő, az iskola, a pedagógus, hogy a gyerek ne csak passzív, unatkozó, képernyőbámuló és a tanórákat végigszenvendő emberkévé váljon? – kérdeztük a pszichológust. „Kétségkívül digitális korszakban élünk, és digitális generációt tanítunk, nevelünk – ez tény, amin nem változtathatunk. Pedagógusként nehéz felvenni a versenyt az olyan kép- és információanyaggal, amit az okostelefonok egy gombnyomásra a diákok elé tárnak. Ezért a tanárnak ma már teljesen más a szerepe, mint akár tíz évvel ezelőtt: a diákoknak nem információhegyekre van szükségük, hanem az információ megszerezésére és alkalmazhatóvá tételére. A valódi reform ebben rejlik” – mondta a szakember. Hozzátette, azon képességek fejlesztése lenne célszerű, amelyek az önálló munkát, a helyes információk kiszűrését és a szintetizálóképességet segítik elő – ebben a folyamatban a diák aktív részese az órának, a kutatásnak, a tanulásnak. A tanterv valóban merev, zsúfolt, de a pedagógus nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy ez ne tűnjön annyira megterhelőnek. „Ehhez szükséges a pedagógusok szemléletváltása, nyitottsága, rugalmassága, hogy megértsék ezt a generációt, mert a diákok is akkor fogadják el a tanárt tanítójuknak, oktatójuknak, nevelőjüknek. A digitális világban a tananyag még mindig a tanáron keresztül jut el a diákhoz, ezért a pedagógus szerepe még inkább felértékelődik, és hangsúlyosabb lesz” – hívta fel a figyelmet a pszichológus.

### Céltalan, bizonytalan diákság

A gyereket a hazai oktatási rendszer nem tanítja meg gyakorlati dolgokra (háztartási tennivalók, egy kisebb gyerekre való vigyázás, hogyan boldoguljon egy ebédfőzéssel, hogyan varrjon meg egy szakadt nadrágot, stb.), de a kreativitását sem ösztönzi, hiszen nagyon kevés a művészeti nevelési óra. Ezzel kapcsolatban azt kérdeztük az iskolapszichológustól, miként hat majd mindez a fejlődésre? „Tapasztalhatjuk, hogy már a gimnazista diákok, de főleg a végzősök gyakran céltalanok, bizonytalanok a jövőjüket illetően, illetve sokszor a saját képességeiket, kompetenciájukat sem ismerik. Az iskolai rendszerből hiányoznak a valóban választható tantárgyak és a gyakorlati órák, amelyek keretében kipróbálhatnák magukat több területen. Az elmúlt két évben észlelhető egy enyhe változás, hiszen az elméleti oktatás mellett újra megjelent a szakoktatás, szakképzés, amely a hétköznapiokban használható tudást, képességet biztosít” – mondta a szakember. Arra is felhívta a figyelmet, hogy iskolai szinten sokat tehetünk azért, hogy a diákok szociális kompetenciáit, proszociális attitűdjét fejlesszük. A különböző szakkörökön a diákok kipróbálhatják magukat olyan területeken, amelyek nem szerepelnek a tantervben. A serdülők nyitottságot és érdeklődést mutatnak a szociális, etikai, természetvédelmi kérdések iránt, ezért könnyen bevonhatók az ilyen jellegű tevékenységekbe. Színijátás, önkéntes programok, szociális programok, civil szervezetek bevonása ablakot nyit a világra, és célt, jövőképet biztosít számukra. Hihetetlen erőforrás, kreativitás, tudásszomj és tenni akarás lappang a gyerekekben, ezt kellene kiaknázni az ilyen tevékenységek révén (is).

### Miért fontos az iskola és miért nem?

A szülőnek (és az osztályfőnöknek) beszélnie kell a gyerekkel arról, hogy az iskola miért fontos, illetve miért nem, hiszen a diák is látja, hogy bár a nap nagy részét iskolában



• Keresztesi Polixéna: „Reális énképet és önbecsülést kell a gyermekben kialakítani”

kell töltenie, más dolgokból is áll a világa és az érdeklődési köre. A szülőnek el kell igazítania a gyereket a tekintetben, hogy egyrészt megfelelőképpen komolyan vegye az iskolát, másrészt pedig azért tudja azt is, hogy az oktatási követelmények sokszor nem reálisak a tekintetben, hogy az életre készítsék fel őt. A pszichológus ezzel kapcsolatban azt mondta, leglényegesebb, hogy szülőként és pedagógusként is meg kell ismerni a gyereket. „Minden gyereknek más a személyisége, más az érdeklődési köre, és főleg más a teherbíró és stressztűrő képessége. A zsúfolt, teljesítményorientált iskolai rendszerben meg kell találnunk a módját annak, hogy lelkileg kiegyensúlyozott felnőtté váljanak a gyerekek. Egyensúlyt kell teremteni az iskolai tanulás és a magánélet között. Ahhoz, hogy egy gyerek testileg és lelkileg ép maradjon, kikapcsolódásra, pihenésre, sportra, társasági életre is szüksége van” – mutatott rá. Kitért arra is, hogy egyes szülők nehezen fogadják el, hogy a gyereküknek gyengébb a teljesítménye, és hajlamosak túlhajszolni, magánórákkal terhelni a gyereket, mások viszont teljes lezseriséggel, akár nemtörődomséggel viszonyulnak hozzá. A gyerekek számára a reális értékelés a fontos, szembesíteni kell őket a képességeikkel, erősségeikkel és korlátaikkal egyaránt, hogy reális legyen az énképük és az önbecsülésük. Az iskolának segítenie kellene a személyiség kifejlődésében, nem pedig korlátoznia azt. „Az »emberarcú« iskolában nagy szerepe van a tanárnak, főként az osztályfőnöknek. Az igazán tisztelt tanár, osztályfőnök az, aki alkalmat talál arra, hogy megismerje diákjait, gondjaikat, örömeiket, akár kételyeiket is. Az ifjúkor sok miértjére csak így lehet választ adni. A fiatalokban tudatosítani kell, hogy az iskola nem cél, csak eszköz, és nem az élet, csak az életnek a része” – szögezte le Keresztesi Polixéna.



KISS JUDIT

## Az anyanyelvi vetélkedő országos szakaszának negyedik győztesei

# Helyesírás, helyes beszéd, csapatszellem

A Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő országos szakaszán – amit Marosvásárhelyen szervezett meg az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, a *Napsugár* gyermeklap, a Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület, a Maros megyei tanfelügyelőség és a Marosvásárhelyi Református Kollégium – 90 kis- és általános, illetve középiskolás diák vett részt.

Az első helyezést a negyedik osztályosok vetélkedőjében a Nyelvtörők csapat nyerte: Bartha Ákos, Gombocz Ágnes és Makkai Márton, a Művészeti Líceum tanulói, Csizmadai Csilla tanítványai. Országos felmérőjüket írták éppen azokban a napokban, amikor megbeszéltük a találkozózt a marosvásárhelyi művésztiszteket, hogy beszámoljanak az élményeikről, anyanyelvhasználatról, versenyről. „Románból már megvolt, ma írtuk matematikából, és hátravan még a magyar” – fogadtak lelkesen, és elmondták, hogy nem volt nehéz, de még így is izgultak, hiszen országos felméről van szó, ahol fontos az, hogy hogyan teljesítenek. A nyertes csapatot alkotó Bartha Ákost, Gombocz Ágnes és Makkai Mártont lekísérte az udvarra Ludescher László, Kántor Benedek és Molnár-Soós Tas is, az Ábécélovagok nevű csapat tagjai, akik elmondták, a 26 létszámú osztályban valamennyien részt vettek a vetélkedő első szakaszain, így 8-9 csapat állt össze, hogy anyanyelvből összemérjék a tudásukat. Féltékenység, irigység nem jellemző, valamennyien drukoltak az országos megmérettetésre jutó csapatnak, hogy jól szerepeljenek – árulták el. A felkészüléssel kapcsolatban elmondták, nem volt nehéz, inkább a gyakorlás volt a hangsúly, de mivel már korábban is részt vettek vetélkedőkön, hát ez is könnyen ment. Benedek a tavalyi Fürkészen például első lett, Ágnes is jó eredményt ért el, Marci a Zrínyin a 340 versenyző közül második helyezést ért el.

Az anyanyelv helyes használatának fontosságára idővel jöttek rá, részben a tanítónőnek köszönhetően, de ahogy Csizmadai Csilla mondja, nagyon fontos



• **Nyelvtörők legjobbjai.** A vásárhelyi Művészeti Líceum negyedikesei első lettek a Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő országos szakaszán

az otthoni háttér. Arról mindannyian beszámoltak, hogy sokat olvasnak, illetve, hogy szüleik már egész kiskoruktól mesét olvastak nekik, ránevelték őket az olvasásra, ezt a szokást pedig nem lehet elvenni tőlük. Miért fontos, hogy sokat olvasson valaki? – kockáztatom meg a kissé együgyű kérdést, amire azonnal sorjáznak is az okos válaszok: mert gazdagítja a szókincset, szépen fejezi ki magát az ember beszéd közben, jobban tud fogalmazni, fejleszti a képzelőerőt, erősíti a helyesírást, gazdagítja a tudást. Tas – akiről osztálytársai azt állítják, hogy kétféle járó lexikon – azonnal el is mondja, hogy korábban nem tudta, mi az a DNS, de utánaolvasott, és most már tisztában van vele, mit jelent, sőt a barátainak is elmagyarázta, ők is tudják. Az olvasás mellett szinte valamennyiüknek kedvenc tantárgyai között szerepel a matematika, a történelem, a földrajz, van aki a nyelvtant is nagyon szereti, a zenét és a sportot mindannyian. Benit igazi földrajztudósnak tartják a társai, Ágnes pedig a legszelbber és leghelyesebber beszélőnek. Valamennyi gyereknek van valamilyen erőssége, így alkotnak csapatot, és azt is tartják, hogy nagyon fontos a csapatszellem, a közös munka, egymás erősítése, támogatása.

A tanítónő elmondta, hamarosan végetér az iskola, kis tanítványai, akikre nagyon büszke, ötödik osztályban folytatják ugyancsak a Művészeti Liceumban. Az iskolakezdekör szinte valamennyien tudtak már olvasni, és egy olyan alapműveltség jellemzi őket, amire lehet alapozni – mondta, ami az otthoni nevelés eredménye, ugyanakkor a nyitottságuké, a fogékonyságuké is.

Számítógéphasználatról is beszélgettünk, ám abban valamennyien megegyeztek, hogy sokkal fontosabb és hasznosabb, ha könyvet olvasnak, vagy együtt játszanak a szabadban, mint ha az internet előtt ülnek órák hosszat. A mobiltelefonhasználat sincs még elterjedve közöttük, egyeseknek nincs is telefonja, másoknak van, de kevésbé használják. Természetesen nem ismeretlen számukra sem az internet, a számítógépes játék, de tudatában vannak, hogy csak mértékkel szabad azt használni.

A 4. osztályosok számára szervezett országos versenyre 16 csapat érkezett, amelyek a korábban szervezett megyei vetélkedőkön értek el első helyezést.

ANTAL ERIKA



# Hol terem a bölcs diák?

Nem, nem elírás, nem tévedés, nem önmagában ellentmondás, mi több: lassan állandósult szókapcsolattá válik a „bölcs diák” megnevezés, hiszen az erdélyi középiskolások már tudják, hogy nemcsak a bagoly, az öregember vagy Salamon lehet bölcs, hanem a diák is. Ám a bölccsé válás folyamata hosszú és munkaigényes, olyan alapkövekre épül, mint a nyitottság, kreativitás, találegonyság, szorgalom, kitartás és együttműködés. Ha mindez közös nevező egy csapatnyi diákban, indulhat a játék, melynek során a célba érők – helyezéstől függetlenül – észrevétlenül mind bölcs diákokká válnak, akik amellett, hogy tudásukban gyarapodtak, új, perspektivikus látásmóddal is gazdagodnak, felfedezve, hogy nem csupán a tágabb univerzumban, de szűkebb környezetünkben, sőt az iskolai tantárgyak-tananyagok világában is minden összefügg.

Az összefüggések felismerésére, a rendszerben való gondolkodásra való nevelés igénye hívta életre a Bölcs diákok vetélkedőt, melynek alapkonceptiója a multidiszciplinaritás. Mihályfalvi Katalin és Katona Hajnal középiskolai tanárok arra a kérdésre próbáltak magyarázatot találni, hogy miért szorultak háttérbe a könyvek, mi foglalja el helyüket a diákok életében, miért nem jut idő olvasásra, a probléma megoldását pedig a kellemes és hasznos, a játékos és tanító, valamint az adott és a célszerű ötvöztetésében vélték megtalálni. Így született meg 2010-ben a Communitas Alapítvány anyagi támogatásával a Bölcs diákok országos szintű vetélkedő, mely az olvasást mint kellemes időtöltést különböző, játékosan tanító feladatokkal kapcsolja össze, miközben a világháló mindent elsöprő szelét igyekszik a célirányos kutatás vitorlájába befogni, alternatív tartalmakkal és módszerekkel egészítve ki az iskolai tanórak tevékenységét.

Az idei tanévben immár hatodik alkalommal rendezték meg a vetélkedőt, amely tartalmában és szerkezetében is megújult 2015 szeptemberében. *Szeretem, hogy magyar vagyok* címmel fő témaköre a szülőföld, a honismeret volt, célja pedig az erdélyi magyarok színes múltjának, jelenlétének, értéktörő hozzájárulásának szélesebb körű megismertetése a fiatalok körében. A verseny során a diákok játékos feladatok révén ismerkedtek meg a magyar népszokásokkal, a magyar irodalom kiemelkedő alakjaival, a magyarság történelmének nagyjait, valamint a tudományok terén jelentőset alkotó nevekkal. A Communitas Alapítvány, az RMDSZ kulturális főosztálya, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézete, a BBTE Kémia és Vegyészmérnöki Kar, valamint a BBTE Történelem-Filozófia Kar és a Magyar Történelmi Intézet közreműködésével szervezett vetélkedőre a 2015–2016-os tanévben is 4-5 fős, 9–12. osztályos diákokból, valamint egy vezetőtanárból álló csapatok jelentkeztek. Idén 133 benevezett csapat (köztük három magyarországi) küzdött a háromfordulós előselejtezőben, hogy a tíz legjobb csapat között részt vehessen a két televíziós elődöntőben, ahonnan a két-két legjobb csapat továbbjutott a – szintén reflektorfényben zajló – döntőbe.

Hétköznapis és bonyolult szakmai kérdések, kreatív, fantáziát fejlesztő és általános műveltséget gazdagító, a motivációt és az egészséges versenyszellemet tápláló feladatok várták a kihívást kedvelő, csapatmunkára készen álló tanulókat. Az előselejtező



• A Bolyai-Sokk csapat  
a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceumból



• Alternatív módszerekkel is megismerkedhettek a diákok

körben a csapatoknak három feladatlap megoldásait kellett be- küldeniük a rendelkezésükre álló egy-egy hónap alatt, bebizonyítandó, hogy nem csupán Jókai vagy Nyíró műveit ismerik, de jártasok a magyar mesék és mondák világában is. Tudnak érvelni, szavakkal ábrázolni, összefoglalni, ismerik Erdély természeti kincseit és épített örökségét, a tudományos kérdések megoldásában is kreatívak, valamint tudnak népdalt énekelni, néptáncolni, híres regényhősök bőrébe bújni, sőt ha kell, mozaikot készítenek, szappant főznek, vagy parfümöt készítenek.

Nem volt könnyű, de megérte, hiszen minden résztvevő tudással, tapasztalattal, élményekkel gazdagodott, egyszóval bölcs diákká vált a vetélkedő feladatainak megoldása közben. Emellett az első tíz csapat részt vett az újdonságnak számító televíziós elődöntőben a bonchidai Bánffy-kastélyban, majd a legjobb négy csapat a marosvásárhelyi Kultúrpalotában küzdött meg a dobogós rangsorolásért. Az Erdélyi Magyar Televízió által közvetített utolsó forduló igencsak izgalmas megmérettetésnek bizonyult, hiszen a diákok most már ország-világ színe előtt bizonyíthatták be, hogy valóban megérdemlik a „bölcs diák” megnevezést: széles körű érdeklődésű, sokszínű egyéniségek, akik egy személyben kísérletező tudósok, műértő irodalomélvezők, ezerarcú színészek és tehetséges képzőművészek. Ők a bölcs diákok, akik itt teremnek iskoláink padjaiban, és csak arra várnak, hogy megmutathassák, mi mindenre képesek.

MOLNÁR-GALACZI JÚLIA  
tanár, a Bölcs diákok vetélkedő szervezője



# A tanár azt tanítja, ami volt, a diák azt szeretné hallani, ami mi lesz/lehet

A mindenkori pedagógia hiábavalóságához, feleslegességéhez, kilátástalanságához és az örök elkerülhetetlen anakronicitásához szeretnék hozzászólni. Mert tanár és tanítvány között 15-30-40 év korkülönbség van. A tanár azt tanítja, ami volt, a diák azt szeretné hallani, hogy mi lesz/lehet. A kettő kibékíthetetlennek tűnik...

Szülővárosomban, Temesváron a 30-as évek derekán nem létezett magyar nyelvű középiskola. Pontosabban a piarista liceum földszintjén működött egy 1-4. osztályos iskola a magyar iparosok csemetéinek, akik megelégedtek a négyosztályos, és nem szándékoztak sem érettségizni, sem később felsőbb oktatásban részesülni. Így kerültem én egy négyosztályos felekezeti zsidó iskolába, ahol – természetesen – román nyelven folyt a tanítás. Faramuci helyzet volt, mert mi, a gyermekek egy kukkot sem tudtunk románul, tanítóink pedig úgyszintén alig-alig. A negyedik osztályban már kezdtünk románul makogni, bár mölőnének ejtettük a máinét, de kis jóindulattal meg lehetett érteni.

**A skarlát elleni oltás** emlékezetes maradt számomra. Fehér köpenyes orvos oltotta be hetente három héten keresztül mind a négy elemi osztályt egyetlen fecskendővel, de becsületére legyen mondvá, mindig más tűvel, amit ott rotyogatott az osztályban a villamos főzőben. Skarlát ellen mindmáig nincsen oltóanyagunk. A streptococcusfertőzés penicillinre viszonylag jól reagál, de a harmincas évek elején ilyen gyógyszer még az Egyesült Államokban sem létezett. Feltehetően valamilyen áltudós kísérletezett korszakalkotó felfedezésével.

**A Vörös Adi** osztályismétlő volt, nálam tehát egy évvel nagyobb, okosabb, minden hájjal megkent kópé. A haja vörös volt, a neve Adorján. Tehát a Vörös Adi. Én intőt kaptam, figyelmeztetést a szülőknél, hogy gyermekük csak olykor jár iskolába. Ennek több oka is volt. Először is az iskola közelében volt a

villamosvonal végállomása. A temesvári villamos ócska volt, hisz előbb üzemelt, mint a bécsi. Többször egyetlen villamoskocsival működött, amely egy pótkocsit vont maga után, motor nélküli maradványát a korábbi lóvasútnak. Ezt a végállomáson lekapcsolták, majd kézi erővel a vakvágányra tolták, hogy a villamos meghajtású kocsit mögé kerülhessen, mert csak így indulhatott újra útjára. Micsoda gaudium! A kiskolás derekasan kivette részét az áttolási manőverben, és jutalomként aztán ott állhatott a villamosvezető mellett. – Ma nincs iskola? – kérdezte románul a vezető. – Nul! – feleltem, mert ezzel ki is merült nyelvismeretem. (Azért olyan hülye ez a mai generáció, mert olyan kevés iskola van – gondolta magában a vezető.) Aztán több mint félóra hosszat lehetett utazni a városon át egész a gyárvárosi állomásig, ahol a másik végállomás volt, és előlről kezdődött a már ismert tologatás. Érdekesebb volt az iskolánál. Máskor meg a lomha Bega folyón lehetett áthúzni a kompot, és a félkarú kompos bácsi készségesen átadta a primitív faeszközt, amivel a kifeszített kábelen át lehetett huzigálni egy lej lepengetése után az utasokat. A dolgozó gyermek természetesen nem fizetett. Így aztán előfordult, hogy hetente legalább kétszer nem tettem tiszteletemet az iskolában. Ma ilyen esetben rögtön telefonálnak a szülőknél, de hol volt még akkor (1934-35-ben) telefon, legfeljebb a jól menő ügyvédeknek vagy a tehetősebb orvosoknak volt ilyen szerkenyűjük. Ezért volt kénytelen a tanító néni vagy bácsi az intőhöz folyamodni: Ezt aláíratod az Apáddal, és holnap ideadod nekem. Érted, amit mondtam? Ezek után fordultam a Vörös Adihoz. – Apám agyonüt, ha megtudja a dolgot. Mit tegyek? – Írjad alá te! Játsszatok este aláírosdít, akkor meglesz a modell. Ráteszed az ablakra és átkopírozod. Egyszerű. A manőver a megadott recept szerint létrejött, de vak vagy hülye kellett

legyen az, aki első ránézésre nem vette észre, hogy hamisítványról van szó.

Anyám kétségbe volt esve. Mi lesz ebből a gyermekből, ha mar ebben a korban kezdi? Hát orvos lett, és örökre kigyógyult a hamisságokból. Nem az apai pofonok gyógyították ki (a terrort azóta is megveti és lenézi), hanem az anyai könnyek, azoknak volt gyógyító hatása. Azok határozták meg – egy életre –, hogy kétes esetekben, ha jó és rossz között kell választani, lehetőleg mindig a feltételezett jót érdemes választani a vele járó rizikókkal együtt.

## Több jutalom nincs?

„Tradíció folytán” kerültem a piarista liceumba, amennyiben Apám Aradon úgyszintén a piaristákhoz járt. A pap tanárok már ritkultak akkoriban. Wolf Jani bácsi tanította a fizikát, és mint illetékes javította az iskola fülsüketítő csengőjét, amely az órák és a szünetek végét jelezte. Reverendában állt a hatalmas létra tetején elég gyakran, mert a csengő nem tisztelte a nagy fizikai tudást, és minduntalan felmondta a szolgálatot. Princzinger tanár úr zoológiát és botanikát tanított, és közölte velünk, hogy otthon van egy vastag nagy könyve (lexikonnak nevezik), amelyben minden fogas kérdésre választ talál, mert abban „minden” benne van. Mertz tanár úr a román nyelvet tanította, és minden évharmad vége felé, amikor az analízis morfológia vagy sintacticára került sor, kihívott felelni, mert abba mindig bele lehet zavarni a kisdíakot, és beírni neki a szekundát.

Aubermann tanár úr osztályfőnököm is volt, és egy családlátogatása alkalmából elmesélte nekünk, hogy ő Elzász-Lotaringiából származik, és nagyszülei még Obermannnak mondták nevüket.

Blédy tanár úr latint és történelmet tanított a legszigorúbb szabályok szerint (bátyja Kolozsváron volt egyetemi tanár), és ő volt egyik nagy bánatom okozója. Ezt el kell mesélnem. Apám, már nem tudom miért, megharagudott rám, és kijelentette, hogy másnapra minden feladott leckémet szóról szóra be kell bírázzam. Este kihallgat, és ha nem tudom, jaj nekem.

Így eshetett meg, hogy a Mohamed és az arabok fejezetet tökéletesen tudtam, és a mi magolásra beállított tanrendünkben

**Lőwi Károly** (írói álneve: Dániel Károly) Kolozsváron élő ismert gyermekorvos, tanulmányíró, orvosi szakíró, műfordító. Temesváron született 1925. november 24-én.



ez garantálta a 10-est. Szerencsémre éppen ebből kellett az évharmadi dolgozatot írni. Blédy tanár úr a jelesek egy-egy „mignonnal” honorálta, kis cukrászüteménnyel... Alig vártam, hogy részesülhessek benne. Következett a dolgozatjavítás. A tanár hozta a cukrászfünomságot, a famulus hozta a füzeteket. – Appeltauer Jóska, gyere ide a jutalomért! – Csávossy Gyurka, gyere te is! – Kolet Hans! (Ilyen potrohossá vált az elegáns francia Collette név.) – Mutics Dusán! Brávó! (Hogyhogy Mutics? Engem kiugrott?) – Zettel Tomi!

–Több jutalom nincs? – merészeltem kérdezni... – Nincs, villant felém gonoszul Blédy szemüvege. Alig vártam a dolgozatfüzetek kiosztását, hadd lássam, mit vétettem. A füzet első három oldala durván át volt húzva pirossal. A téma ugyanis Mohamed volt, én pedig Arabii ši Mohamedet írtam, Blédy igazságérzete ezt nagy hibának könyvelte el, és csak hetesre méltatta. Jobban fájt ez a mellőzés, mint Apám előző napi pofonjai.

### Dura lex, sed lex

A törvények kérlelhetetlenek voltak, kivételeket nem ismertek. Ahogy elkezdődött az új iskolaév szeptemberben (a liceum 5. osztálya), jött Tóth igazgató úr a körlevéllel (circulara), és felolvasta, hogy az izraelita felekezetűek azonnali hatállyal hagyják el az iskolát az ilyen és olyan számú rendelkezések értelmében.

Átkerültem tehát hatodmagammal a zsidó liceumba. Nem mondhatom, hogy tárt karokkal fogadtak. Renegátoknak számítottunk. – Ma a katolikusokat szólítottam felelésre, mondta Kun tanár úr (ezek voltunk mi, a piaristáktól kitessékeltek). Másik alkalommal az ortodoxok feleltek (akik a Diaconovici Logából, az állami liceumból menekültek ide). De ahogy ezek az érdekességek lekoptak, kezdtük magunkat jól érezni, és élveztük a nívós előadásokat.

Déznay Viktor kultúrtörténeti órái vagy Kardos László franciaórái (mindketten a Sorbonne-on szereztek diplomájukat) egyetemi szintű leckék voltak. Fritz Hauban öt nyelven beszélt (többek között latinul), Gross Józsefnek kémiai laboratóriuma volt a városban, ahol vegyszereket és reagenseket állított elő. Eisikovits Mihály zeneszerző volt, operáit a kolozsvári opera is előadta, ő tanította a zenét, és szeretettette meg velünk a klasszikusokat. Frucht Ferenc (Anavi Ádám) sokkötetes író lett, és

színdarabjait a temesvári magyar tagozat adta elő. Neumann Mrika később a temesvári Politechnikán adott elő matematikát. És mindenhol és mindenkor szabad volt kérdezni, vagy ellenvéleményt nyilvánítani.

Csak az a tied, amit tudsz, amit elsajátítottál, azt senki el nem veheti tőled. Ez volt az alapállás.

### Mit kaptunk az iskolától?

Felébresztette bennünk a kultúr-szomját. Tiszteltük, szeretttük az írott szót, vállunkon hordtuk a Gutenberg-galaxist, és hirdetőív lettünk a humanizmus eszméinek.

Most, hosszú évek során asszisztálunk a fennkölt Galaxis elsüllyedésénél, és könyvtárunk (saját, házi, türelemmel és áldozatokkal összehozott könyvtárunk) hiábavalónak bizonyul, mert unokáink csak recenziókat, ismertetéseket olvasnak, semmit eredetiben, és azt is csak elektronikus formában a képernyőről. A könyvtár csak porfogó, a kultúra nyűg. Kell a kutynak. Leszerepelt.

A zene úgyszintén kátyúba fullad. A poszt-poszt-poszt irányzatokat mi, az úgynevezett avatottak sem értjük. Az egykori nagy lemezekre felvett zenei drágaköveket már nincs min lejátszani (a lemezjátszók a nem használastól tönkrementek), a CD-felvételek csak sejtetik az élmények nagyszerűségét, de nem tükrözik azokat. Maradt a dobok dübörgése és a nagy zene karikatúrája. Úgy kell nekünk. Kiderül, hogy Afrikában születünk, Európába csak temetkezni járunk vissza.

A képzőművészetek tárházai még néhány évig a múzeumok lesznek, amíg végleg kihal a szépet igénylő közönség utolsó mohikánja is, és átveszi a stafétabotot végérvényesen az absztrakt művészet, amely majd a mérnökök és mikroszkópizáló biológusok világát vetíti ki a nagyközönség számára rémisztő, félelmetes, megdöbbentő, de szeretetre és csodálatra nem méltó alkotásokkal. Az ókor elfeledve, a reneszánsz lesajnálva, az egész művészet a sznobok és plutokraták kezébe kerül, áruvá válik, és ettől sok jót nem remélhetünk.

A népvándorlások újabb kora következik (már elég rég folyamatban van). Emberek, akik az új, nekik jutott földet megpróbálnak gyökeret eresztetni, de ehhez előbb ki kell irtsák a már meglevő kultúrát, mert a kettő egymás mellett nem fér el. Az iskolákban kínait kell majd tanítani, hogy a fiatal majd

boldogulhasson Európában, és spányolt, hogy megérthesse magát (beszélni tudjon) az amerikai néppel.

Számunkra marad az imádkozás. A remény, hogy a Fennvaló előbb vesz magához, még mielőtt az események bekövetkeznének. Mert amit eddig átélünk, az csak kóistoló volt, mintakollekció abból, amire számítani lehet. Úgyhogy ne legyünk elégedetlenek és türelmetlenek. Azok, akik majd – kevesen – túlélők lesznek, úgy fognak majd ezekre gondolni, mint az aranykorszak tüneményesen szép emlékére.

**Visszatérve a pedagógiára,** talán semmi sem annyira átmeneti és tiszavirág-életű, mint a „modern” pedagó-



• Lówi Károly orvostanhallgató

giai elvek felbukkanása és nyomtalan eltűnése. Defetista állásfoglalás? Van-e még valaki, akár fiatal, akár öreg, aki meg tudja érteni, és le tudja fordítani anyanyelvére azt a szöveget, amely 1943-ban megjelent a *Marianna* című agyoncenzúrázott satirikus vicclapban: A gyermek áll az osztályban a fekete tábla előtt krétával a kezében. Írjad, mondja a tanár, defaite (vereség, kudarc), és a gyermek írja: des fetes (ünnepek), mert az ő füle és lelke úgy hallja. Írjad, dérouté (fejetlenség), és a gyermek írja: des routes (utak). Írjad, fœrmed rá a tanár: désespoir (kétségbeesés) és a gyermek írja: des espoirs (remények).

Vajon tényleg úgy lenne, hogy csak a gyermekek és a bolondok mondanak igazat?

LÓWI KÁROLY



# „Szakmát, szép emlékeket, barátokat adott az iskola”

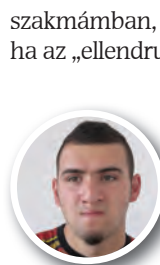
A gyergyószentmiklósi Batthyány Ignác Szakközépiskola turisztika szakos végzősei közül a többség külföldön vállalna munkát; van, akinek konkrét elképzelései vannak, de olyan is akad, aki egyszerűen elindulna szerencsét próbálni. Vannak viszont olyan végzősök is, akik a továbbtanulást, illetve az itthoni munkavállalást fontolgatják.



Nagyon sokat kaptam ettől az iskolától, szak-képzett tanárainktól sokat tanulhattunk főleg elméleti síkon. Úgy gondolom ez egy olyan alapozás, amire építeni lehet, amihez később könnyebb ráépíteni a gyakorlatot. Érettségi után természetesen a turizmusban szeretnék

munkahelyet találni magamnak, hiszen ezért választottam ezt a szakot. Egyelőre tehát dolgozni szeretnék, majd idővel saját vállalkozásba kezdenék – nagy álmom egy panzió építése, majd működtetése.

Csergő Zsolt



szakmában, találok munkahelyet magamnak még akkor is, ha az „ellendrukkereim” szerint telítődött a piac.

Farkas Norbert

Ha elvégeztem az iskolát, külföldön, egészen pontosan Angliában szeretnék munkát vállalni. Nem megyek az ismeretlenbe, vannak ott megbízható kapcsolataim, akik által munkához juthatnék. Ehhez az iskola jó alapot biztosított, amit külföldön is lehet kamatoztatni.

Ferencz Botond



Úgy vélem, számomra ez az iskola egy olyan előnyt adott másokhoz képest, amit külföldön ki tudok használni. Magyarán, a turizmus vendéglátás-ágazatában szeretnék elhelyezkedni, egészen pontosan hajópincér szeretnék lenni óceánjárón. Tudom, hogy nem lesz

könnyű főleg az elején, de megpróbálok. Azon még nem gondolkodtam, hogy hosszú távon mihez kezdek az életemmel: mennyi ideig folytatom a hajókázást, hazatérek-e, vagy valahol külföldön állapodok meg?

Csapár Előd



Ez az iskola egyszerre nyújtott számomra tanulási lehetőséget, de egy olyan közeget is, ahol el tudtam dönteni, mi szeretnék lenni. Asszisztensnő szeretnék lenni, ezért a továbbtanulás mellett döntöttem. Tanulmányaimat ugyanebben a tanintézményben folytatom,

itt ugyanis estiben van hároméves képzés ilyen szakon érettség után. Beteg gyerekekkel vagy öregotthonban szeretnék majd dolgozni a tanulmányaim befejeztével.

Fülöp Réka



Az iskola a felnőtté válásban segített sokat, abban, hogy eldönthessem, mit szeretnék tenni a közeljövőben. Nem utolsósorban egy olyan szakmát adott a kezembe, amit maximálisan lehet kamatoztatni az életben. A külföldi munkát fontolgatom én is, aztán – ha már

lesz elegendő pénzem – hazatérve nyitnék egy kis éttermet. Ehhez előbb feliratkoznék a Gyulafehérvári Caritas gyakornok-programjára, részt vennék a német nyelvtanfolyamon, majd ha lehetséges, Svájcban vállalnék munkát. Bármilyen mezőgazdasági munkát szívesen vállalnék.

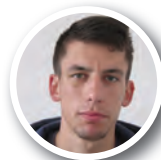
Kósa-Albert Áron



Rengeteg emlék fűz ehhez az iskolához, itt lettem barátokra, de itt adódott lehetőségem a tanulásra is. Mindig nosztalgizálva fogok emlékezni az osztálykirándulásokra, de igyekszem elfelejteni a matekórákat, amiből nem igazán remekeltem. Ha ez érettségi vizsgám

sikerül, akkor egyetemre mennék vagy Magyarországra, vagy Hollandiába, ahol angol nyelven tanulnék. Édesanyám és a nővérem Hollandiában él, hozzájuk mennék hamarabb nyelvet tanulni, s ha jól megy már az angol, akkor ott iratkoznék be egyetemre, ha meg nem, akkor Magyarországon próbálkoznék. Erre adnék magamnak egy évet.

Biró Ágnes



Minden kavarg bennem, a négy év alatt jó is rossz is történt velem az iskola padjaiban. Úgy érzem, nagyon sokat segített az iskola abban, hogy gyerekből olyan fiatal felnőtté váljak, aki tudja, mit akar kezdeni az életével, akinek céljai, elképzelései vannak a jövőjét illetően.

Gondolkodtam abban is, hogy az itt tanult szakmában, a turizmusban próbáljak meg elhelyezkedni, végül úgy döntöttem, mással próbálkozom. Tovább szeretnék tanulni, sportegyetemre akarok iratkozni érettségi után, futball- és úszóedző szeretnék lenni, emellett részt vennék egy masszörképzésen is, mert erre van lehetőség az egyetemi oktatás keretében. Annak ellenére, hogy a tervemről sokan megpróbáltak lebeszélni különféle érvekkel, úgy vélem, ha igazán kitartó és jó leszek majd a



Úgy vélem, ez az iskola utat és lehetőséget mutatott nekem az életben való boldogulásra. Például a nagyon jó angoltanáromnak köszönhetően itt jöttem rá, hogy jó érzésem van a nyelvtanulásra, a közeljövőben szeretnék nyelvvizsgát tenni angol nyelvből. Egyetemre

egyelőre nem szeretnék menni – sikerüljön előbb az érettségi – aztán, ha munkám is megköveteli, akkor majd beiratkozom a megfelelő szakra. Külföldön vállalnék munkát, természetesen a tanult szakmában, a turizmusban helyezkednék el, szívesen lennék pincér, báros vagy recepció. Kiindulópontnak Magyarországot választottam egyelőre, aztán meglátom, merre vezet a sors.

Gyárfás Adél



Röviden, szakmát, szép emlékeket és jó barátokat adott nekem ez az iskola. Most az érettségire készülök leginkább, de majd csak augusztusban fogok vizsgára állni, mert nem érzem magam eléggé felkészültnek. Ha sikerül majd a vizsgám, a Gyulafehérvári Caritas gyakornokprogramjába szeretnék beiratkozni, hogy aztán Svájcban vagy Németországban vállalhassak munkát a mezőgazdaságban. Ehhez kell egy kis némettudás is, a program keretében pedig nagyon jó nyelvtanfolyam van.

Kastal Gellért



Vannak pozitív, de negatív élményeim is az iskolával kapcsolatban. A matekórákra és a felelésekre nem szívesen emlékeznék vissza, de sok jó baráttra tettem szert az iskolásévek alatt, és úgy érzem, ezek a kapcsolatok hosszú távon is gyümölcsözőek lehetnek. Hiszen csak az iskola ér véget, a barátságok maradnak továbbra is. A legközelebbi célom hajtási jogosítvány megszerzése, aztán valahová külföldre szeretnék menni dolgozni. A munkától nem félek, és bármilyen becsületes munkát elvállalok a szakképesítésemről függetlenül is.

Ambrus Adél



Úgy érzem, hasznomra vált, hogy ebben az iskolában tanulhattam, mert kötelező tananyagokon kívül is nagyon sokat tanulhattam úgy általában az életről. Többek közt megtanultam, hogy az őszinteség sokszor hasznosabb, és hatékonyabb, mint a hazugság. Készülök az érettségire, és reménykedem abban, hogy sikerülni is fog, de nem stresszelem magam amiatt, hogy mi lesz, ha nem sikerül, mert van pótérettségi is. Egyelőre ez a legfontosabb célkitűzésem, aztán ha már van érettségi diplomám, eldöntöm, hogy tovább tanulok, vagy keresek egy jó munkahelyet.

Gáspár Tímea



Sokat kaptam ettől az iskolától, hiszen négy évvel ezelőtt sem véletlenül iratkoztam épp a turizmus szakra. Vonzott ez a szakma, és úgy érzem, mind elméleti, mind gyakorlati téren sok olyan információhoz juthattam, amit később hasznosítani tudok. Ennek ellenére úgy döntöttem, hogy az érettségi után nem a szakmában próbálnék szerencsét, hanem teljesen másban képezném magam. Fitneszedző szeretnék lenni, és a jogosultság megszerzéséhez szeretnék elvégezni egy tanfolyamot.

Czepelus Beáta



Jó volt az iskola, sokat tanultam itt, és felkészített arra, hogy az életről másként gondolkozzam, mint korábban. Őszintén szólva nem sok lehetőséget látok az itthoni érvényesülésben, inkább külföld felé kacsintgatok én is; ismerőseim, barátaim révén próbálok majd érettségi után munkát találni Svájcban vagy Németországban. Szívesen munkát vállalnék a szakmám-

ban, például dolgoznék panzióban, de ha ez nem jön össze, akkor mezőgazdasági munkát, akár földművelést is vállalnék.

Becze Annamária



Sokat kaptam az iskolától, de legfőképp azért vagyok hálás, hogy itt éreztem rá, milyen jó tanulni. Kicsit tartok az érettségitől, habár a próbán minden tantárgyból megszereztem az átmenő jegyet, ezért úgymond most erre „gyúrok”. Sikeres érettségi után természetesen a továbbtanulást választom, a pedagógusi pálya vonz, óvónő vagy tanítónő szeretnék lenni.

Ivácson Katalin



Volt jó is, rossz is az iskolában, nem volt könnyű ez a négy év. Egyelőre ami biztos, hogy idén nem állok érettségi vizsgára, mert nem vagyok felkészülve rá megfelelőképpen, aztán később meglátjuk, mi lesz. Munkát szeretnék keresni magamnak inkább idehaza, mint külföldön, de azon még nem gondolkodtam, milyen munkát. Igazából bármit elvállalok, ami tisztességes munka, és fizetnek érte.

György Boglárka



Nagy élmény volt számomra, hogy a szakmon belül több mindent kipróbálhattam, hogy szakmai olimpiáson is részt vehettem Szabó Melinda tanárnőnek köszönhetően. Így jó élményekkel a tarsolyomban hagyom el ezt az iskolát. Az érettségire készülök, majd ha sikerült, akkor továbbtanulnék a Babeş-Bolyai Tudományegyetem földrajz-idegenforgalom karának Gyergyószentmiklósról kihelyezett tagozatán. Ha meg nem sikerül az érettségi, akkor Németországban vállalnék munkát a barátommal együtt.

Csörgő Noémi



Sok érdekes dolgot tanulhattunk az iskolában főleg a gyakorlati órák idején, kipróbálhattuk magunkat étteremben is, megtanultunk szépen asztalt teríteni – ennek bármikor hasznát vehetjük. Most az érettségire készülök, és bírom benne, hogy sikerülni fog, hiszen a próbán minden tantárgyból megvolt az átmenő jegy. Utána Kolozsváron tanulnék tovább pedagógia szakon, tanítónő szeretnék lenni.

Fehér Anita



Panziókban, vendéglőkben is jártunk gyakorlatra – ezt nagyon szerettem, mert konkrétan kipróbálhattuk magunkat egy szakmában. Volt olyan hely is, ahol nemcsak az asztalterítést bízták ránk, hanem engedtek felszolgálni is, ez nagyon érdekes volt. Ha sikerül az érettségi, akkor továbbtanulok, ha nem, akkor külföldre megyek dolgozni.

Balázs Abigél

SZÖVEG ÉS FOTÓK: JÁNOSSY ALÍZ

# Okosvilág, buta módszerek: iskolát másképp!

Pokoli hét volt mindazoknak, akik ki nem állhatják a gyerekeket: úton-út-félen a „másképp iskola” mámorító szabadságérzetétől még a szokásosnál is hangoskodóbb és bolondosabb kedvű ifjoncokba botlottak. Aki szereti a csibészeket, annak mámorító napok ezek: gyerekcsivitelés tölti be a város utcáit, tereit, buszait, zárt ablakokon át is beszűrődik, lehet gyönyörködni kedvünkre, és töltekezni a belőlük áradó sok huncut vidámságból.

## Lázadások, változtatások

Határozottan úgy érzem, hogy a hazai magyar iskolák valahogy mindig egykéthá-ötven lépéssel előbbre jártak román társaiknál a pedagógia, nevelési módszerek, nyitottság terén. Már '89 előtt is mindig mocorgott ott valami rendszerellenesség, mindenféle gyanús gyülekezésre alkalmas köröket (és táncházakat és sporteseményeket stb.) találtak ki, igazi szellemi műhelyeket, bár a gondolkodás ugye a népi demokrácia legnagyobb ellensége. A román iskolák valahogy jobban idomultak a mindenkori kerektekhez. Talán éppen a kisebbségi létből fakadóan a magyarokban mindig ott szikrázott valamiféle lázadás nyugtalansága. Ami sokszor ugyan lélekölő fülemülepereket szül, ám többször előrevisz. Az oktatási folyamat változtatásának szükségességét is leghamarabb a magyarok ismerték fel idehaza, a Waldorf, a Montessori, a step by step alternatív oktatási módszerek mind magyar közösségeken keresztül szívárogtak be. Aztán Kolozsváron a Waldorf például a románok körében is igen népszerű lett, mára vadonatúj iskolát építettek.

Mondhatnánk akár, hogy az Iskola másképp is a magyar iskoláktól ered, hiszen mire ezt a spanyolviaszt Bukarestben felfedezték, Erdély számtalan magyar iskolája már a huszonakárhányadik iskolaheteket, iskolanapokat szervezte. De hadd ne mondjuk. Inkább örüljünk a „másképp iskolával” együtt járó változásoknak.

A családi pénztárt egy kicsit lecsapolja ugyan, de ez a program

végso soron jót tesz a gazdaságnak. Karácsony előtt már hasznos lefoglalni a társas buszt, hiszen ezekből még Kolozsváron sincs annyi, mint ahány osztály utazna ezen a héten (az éjjel a magyar határon olyan torlódás volt, hogy órákat vesztegettek). Aki későn ébred, hoppon marad. A helyi közszállítás sem jár rosszul, a néhány tízezer diák, aki iskolába ingyenbérlettel jár,

„Az oktatási folyamat változtatásának szükségességét is leghamarabb a magyarok ismerték fel idehaza, a Waldorf, a Montessori, a step by step alternatív oktatási módszerek mind magyar közösségeken keresztül szívárogtak be. Aztán Kolozsváron a Waldorf például a románok körében is igen népszerű lett, mára vadonatúj iskolát építettek.”

most jegyet vásárol, amikor az osztállyal más útvonalon közlekednek a városban. Még a perecesek, szendvicsek is örvendezhetnek a megsaporodott vásárlópopulációnak, a kalandparkokról, paintballterepekről stb. nem is szólva. Iskolaidőben a szűk tízpercesekben nincs idő elfutni a sarki gyorskajáldáig, meg ha a szigorú portást ki is lehetne cselezni, a még szigorúbb szolgálatos tanárnak már naplőig ér a keze, és annak fele sem tréfa. Az olykor késő délutánba nyúló „másképp napokon” ez is másképpen van.

## A társadalom észrevette a gyerekeket

Az Iskola másképp egy kicsit felrázta az élet kötelező dolgaiba olykor belerobotosodott felnőtt-társadalmat. Létrehozott egy olyan piaci keresletet, amelyre bi-

zony elég szegényelni való kínálatunk volt. Poros múzeumok, zárt kapus és ami még nagyobb baj, zárt elméjű intézmények. Unott felnőttek, akiknek már nincsenek álmaik, csak elégedetlenkedéseik, nincsenek friss ötleteik, csak kifizetni való számláik, akikből rég kihalt a kreativitás igénye is, már nem akarják megváltani a világot, csak eltartani a családot. Ezt kínáltuk. A múzeumok gyerekprogramjai sok helyen még ma is többnyire árgus szemekkel leskelődő termes nénik intelmeiben merülnek ki: Vigyázz! Ne nyúlj hozzá! Ne menj olyan közel! És természetesen a mai fiatalság fölöttébb neveletlen volta miatt kötelező ciccegető fejcsóválásokban. A múzeumpedagógia ugyan még ma is gyerekcipőben jár, de az Iskola másképp nem jutott sok hazai reform, ötlet sorsára, nem akar megszűnni, és az évről évre egyre erőteljesebben megnyilvánuló piaci igény végül csak kimozdította a mamutokat az évtizedekig betokosodottnak látszó semmittevésből. Talán már restellték mindig elutasítani a programok iránt érdeklődő tanárokat, talán meglátták ebben az érdeklődésben a lehetőséget, a pár lejes belépődíjakból összegyűlő bevételen túl rájöhettek: amit ma kínálni tudnak, az azt is nagyban meghatározhatja, hogy az idelátogató gyermek felnőttként majd idehozza-e vagy sem a családját múzeumba, vásárol-e színházjegyet. A kielégítetlen igények tavaly egy „másképp fesztivált” is létrehoztak, de az idén már különösen gazdag és ötletes programokat kínáltak a kolozsvári színházak, múzeumok, és az évek során lassanként a komoran fontos intézmények is kitérték kapuikat, a repülőtér, a városháza is fogad diákcsoportokat. A társadalom észrevette a gyerekeket.

## Einsteinok és szélmalomharc

Ha közvetlenül a családjában még/már nincsenek is nebulók, azt azért úgy mindenki tudja, hogy gyermekek léteznek. Ha másért nem, hát azért, mert nem adják át a helyüket a buszon, hangoskodnak-lökdösődnek-szerte-

lenkednek az utcán, csakazértis verik a labdát az ablak alatt, megkergetik a szegény macskát, és lelopkodják a fáról a cseresznyét. Szóval amolyan bosszantó tényezőkként úgy léteznek valahol, néha látni őket nagy táskával a hátukon, esetleg még egy hangszert is cipelve. De tömegként a diákság népes táborával a felnőttek társadalma nem számol. Hiába vannak lassan többen, mint a dolgozók, ez a népes-ségrész erőtlén, nincs szakszervezete, „nem számít”, sőt félkész emberkéből áll, akiket nevelni kell, vagyis amolyan folyamatos javítóintézet-szerű bánásmód való nekik, szabályokkal, korlátokkal, tilalomfákkal, nyesegetésekkel, sablonkérdésekre bebíflázandó sablonválaszokkal. Reggel elnyeli őket az iskolarendszer, délután a kü-

„Jól-rosszul tudják a koszinuszt és a cserebomlási reakciót, de nem értik, mitől működhet egy vállalkozás, hogyan kellene viselkedni egy állásinterjún. Megszokják, idomulnak vagy kamaszként lázadnak, a szorgalmasabbaknak-kitartóbbaknak megy a magolás.”

lönórák, sport, tánc, majd a leckeírás otthon. Nem zúgolódnak gyermekkoruk buta megnyomorítása ellen, nem kéri számon, amikor a rendszer lassanként kiöli belőlük a természetes kíváncsiságot, nem hagy időt játszani, felesleges mennyiségű lexikális tudást halmoztatna fel velük, közben éppen a miértekre nem ad választ, pedig az lenne a legérdekesebb és leghasznosabb. Jól-rosszul tudják a koszinuszt és a cserebomlási reakciót, de nem értik, mitől működhet egy vállalkozás, hogyan kellene viselkedni egy állásinterjún. Megszokják, idomulnak vagy kamaszként lázadnak (kevés sikerrel, gyakran önpusztító hatással), a szorgalmasabbaknak-kitartóbbaknak megy a magolás, a szerencsésebbje kidolgoz valamiféle túlélési stratégiát, és túl sokan vannak azok, akik valahol 11–14 éves koruk körül eltűnnek, feladják a szélmalomharcot, menekülné-

nek, és úgy írják le végleg eldobni való, pokoli rosszként az iskolát, a tanulást és ezzel együtt a tudást, ahogy a rendszer leírta őket. Pedig sokszor köztük vannak az Einsteinok. Azt reméltem, mire az én gyermekem iskolába kerül, másképp lesz. Nem lett. Eltelt két évtized, és a tanterv még zsúfoltabb, mint a mi időnkben, amikor nagyon sok mindent tehetetlenül a kommunista rendszerre lehetett fogni. Néhány hete reform címén még megtoldották néhány órával a heti penzumot. Folyamatos rohanásra kényszerítik a tanárokat főleg a vizsgatárgyakból, ahol megint nincs helye magánvéleménynek irodalomból sem. A tanulástudás-felfedezés élvezetességének csodálatossága gyakorlatilag ismeretlen marad. Arra végképp nincs idő.

#### Közelebb a mindennapok valóságához

Az idő egyébként mintha megállt volna, az iskola nem tartott lépést a technológiai fejlődésekkel. A tanárokat nem segítik hatékonyan abban, hogy például a majd minden diák zsebében úgyszólván ott lapuló okostelefon ne tiltólistán legyen, hanem tehessék a tanóra élvezetes és hasznos részévé. Pedig a digitális bennszülötteknek eleve a vérében van az ehhez szükséges tudás, érdeklődésüket biztosan felkeltené a módszer, és rengeteg módszertani lehetőség van erre, a világháló is tele ilyen formában használható tartalmakkal, de nem élnek vele, nem értenek hozzá a pedagógusok. Az interaktív táblát is sokszor hiába sikerült beszerezni, sajátos használatára senki nem tanítja meg a tanárokat. Pedig mindenkinek megkönnyítené a dolgát, diáknak is, tanárnak is. Marad hát a füzet, ceruza, tábla és kréta. A fejekben is...

Ha a gyárban dolgozol nyolc órát, és hiába van esztergapad, egy kézi reszelővel kell dolgoznod, nincs cigiszünet, nincs pisiszünet, nincs kávészünet, nincs ebédszünet, a nap végén a főnök még haza is küld néhány órára való munkát, majd másnap leford, mert nem helyes az eredmény, és hónap végén megkapod a minimálbért, nos ott már alighanem rég lázadás tört volna ki. Sztrájk. A diákok nem sztrájkolnak. Ha el is jutnának az önszerveződésnek erre a szintjére, nem sztrájkolhatnak; amikor néhány évvel ezelőtt felvonultak, gyorsan törvénnyel tiltották meg,

hogy iskolaidőben az intézményen kívül tömegrendezvényeken vegyenek részt. Befogtuk a szemtelen diákok száját, ugye? A változás igényének szervezett jelzése tehát aligha várható az iskolapadból. A felnőtt társadalomnak kell ezt a harcot megküzdenie helyettük, értük. És nemcsak az apáknak, anyáknak, akik lélekközelből látják az egész folyamatot, hanem mindenkinek. A tanároknak is. És azoknak is, akik csak a bosszantó csínytevőt látják a kölkökben. Ha egyáltalán észreveszik. Az Iskola másképp ezért is jó: láttatja a diákokat. Talán elég erőteljesen ahhoz, hogy idővel a problé-

„Folyamatos rohanásra kényszerítik a tanárokat főleg a vizsgatárgyakból, ahol megint nincs helye magánvéleménynek irodalomból sem. A tanulástudás-felfedezés élvezetességének csodálatossága gyakorlatilag ismeretlen marad. Arra végképp nincs idő.”

máik is látszódnak, és a hangjukat is meghalljuk. Hogy a bölcs felnőttek megértsék, a mindennapi tanulási folyamatnak a hatékonyság érdekében sokkal közelebb kellene állnia a mindennapjaink valóságához, az életünkhöz, ahhoz az élményszerűséghez, amit ez az egyetlen hét nyújt – és hogy ezt ők maguk szorgalmazták, a hatalmas felnőttek, akikre a gyerekek mindenhatóként tekintenek (egy ideig). És ha kell, tanárok-szülőállampolgárok sztrájkoljanak, tüntessenek, követelőzzenek, hogy dobjuk ki már végre a régiből a kacatot, és adjuk meg gyermekeinknek azt az ajándékot, hogy boldogan kibontakozó életrevaló felnőttek lehessenek.

(Az írás a szerző blogján olvasható: <https://keditt.wordpress.com/2016/04/22/iskola-maskep/>)

KEREKES EDIT





Búcsú az iskolaév  
Báthory István Elr



2016. június-július





vektől a kolozsvári  
méleti Líceumban



FOTÓK: TÓTH ORSOLYA



2016. június-július

## Interjú Fechete Camelia főként magyar gyerekeket tanító nagyváradi román tanárnővel

# Rengeteg empátiát igényel a román nyelv oktatása

– Mi az Ön tanári hitvallása, mi az, amit a legfontosabbnak tart az oktatásban?

– Többek között azt, hogy az iskolában a gyermekeknek nemcsak a kérdésekre kell tudniuk a helyes választ, hanem meg kell tanulniuk párbeszédet kezdeményezni. Ki kell alakítaniuk saját nézőpontjukat, problémákat kell megoldaniuk, érvelniük kell elképzeléseik és véleményük mellett, illetve meg kell tanulniuk, hogyan kell helyesen beszélni. Éppen ezért is fontos, hogy a nyelvoktatás szóbeli és írásbeli alapokon nyugodjon. Ugyanakkor lényeges szem előtt tartani, hogy a diákok akkor a legfogékonyabbak, ha kis csoportokban foglalkoznak velük, illetve ha a kijelölt feladatsorokkal úgymond természetes és hiteles környezetben találkoznak. A kis csoportokban történő munka ösztönzi az ötletek, érzések és vélemények természetes kifejezését, kényelmes kommunikációs teret biztosít számukra, ugyanakkor a csoporttagok közötti együttműködést is elősegíti. A kooperációnak köszönhetően a diákok megtanulják az aktív hallgatást, toleránsakká válnak, illetve megtanulnak

döntéseket hozni, amelyeknek aztán vállalják a következményeit. A kis közösségekben történő tanulás tiszteletre, megbecsülésre, megbízhatóságra, a feladatok hatékony elosztására, valamint segítségnyújtásra nevel. Tanári pályafutásom alatt azt figyeltem meg, hogy az egymásra utaltság pozitívan hat a diákok felelősségtudatára, mivel az eredményeket saját vagy csoportjuk nevében kell előterjeszteniük, ez személyiségük fejlesztésében is óriási szerepet játszik. Mivel a pálya tökéletességre való törekvést követel meg, nagyon méltányolom a Babeş-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarának törekvését, akik 2014 nyarán megszervezték a Perfectionarea cadrelor didactice, din învățământul preuniversitar, care predau limba română minorităților naționale (Nemzeti kisebbségeket románra oktató középiskolai tanárok képzése) elnevezésű programot. Ezen belül 2014 őszétől 2015 tavaszáig az Evaluarea competențelor lingvistice – învățământul secundar (A nyelvi jártasság értékelése – középiskolai oktatás) elnevezésű szemináriumon

vettem részt Kolozsváron, a képzés nagymértékben elősegítette szakmai fejlődésemet.

– Sok magyar ajkú gyereknek tanított és tanít román nyelvet és irodalmat. Hogyan látja, mi lehet a titka annak, hogy hatékonyan adhassa át nekik a tananyagot?

– A román nyelv tanítása nem román anyanyelvű gyermekek számára rengeteg kitartást és empátiát igényel, ezzel egy időben a céltudatosság és a határozottság is elengedhetetlen. Az egyik legfontosabb dolog, hogy megfelelően válasszuk ki az irodalmi és nem irodalmi szövegeket, ugyanakkor el kell érni, hogy a gyerekek egyenként és osztályközösségként is alkalmazkodni tudjanak az általunk kiválasztott oktatási stílushoz. Létfonosságúnak tartom megfelelően ötvözni a tanítási módszerek és eljárások minden elemét annak érdekében, hogy az ismereteket a legteljesebben tudjam továbbadni a diákoknak.

– A digitális technológiák térnyerése mellett az írott anyagok sokszor teljesen háttérbe szorulnak. Egyre kevesebbet olvasnak a diákok, legyen szó anyanyelvű vagy idegen nyelvű irodalomról. Pedagógusként hogyan tudja rábírni a gyermekeket például arra, hogy elolvassanak egy verset vagy egy könyvet ahelyett, hogy megnézzék azt a televízióban vagy számítógépen?

– A különféle tanítási eszközök és technikák használatával sok mindent el lehet érni a nevelésben és a gyermekek eredményeiben. A nyelv, az irodalom és kommunikáció egyesítése nem öncél, hanem egy olyan módszer, amely minőségi oktatást biztosít. Azt is észrevettem, hogy az aktív részvételen alapuló módszerek és az audio-vizuális eszközök segítenek a diákoknak kifejezni véleményüket például az oktatásról, a szabadidős tevékenységeikről, a kultúráról – ez pedig szintén jelentős szerepet játszik a fejlődésükben. Annak érdekében, hogy vonzó legyen a tananyag a hallgatóság számára, összefüggésekben adom át

**Fechete Camelia** 1996–2000 között a Nagyvárad Állami Egyetem bölcsészettudományi karának román–francia szakos hallgatója volt. 2002–2003 között mesteri képzésben részesült szintén a Nagyvárad Állami Egyetemen. Egyetemi tanulmányai után rögtön a munka mezejére lépett, és már több mint 15 éve tanít gyermekeket román nyelvre és irodalomra – az esetek nagy többségében magyar anyanyelvűeket. Közel nyolc évig olyan alapítványnál dolgozott, amely az iskolakerülés visszaszorításáért dolgozik.

Tanári pályája:

– 2015-től: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad loian Slavici-középiskolában, ahol magyar ajkú diákokat oktat;

– 2013–2015: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Mihai Eminescu

Főgimnáziumban, ahol magyar és román diákokat tanít;

– 2008–2013: kihelyezett román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Ady Endre Líceumban, ahol magyar diákokkal foglalkozik;

– 2005–2012: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Közösségi és Családügyi Központban (Centrul Comunitar al Fundației Române pentru Copii, Comunitate și Familie);

– 2007–2008 – román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Lórántffy Zsuzsanna Református Gimnáziumban, ahol magyar gyermekeket tanít;

– 2003–2007: román nyelv és irodalom tanár a nagyvárad Constantin Brâncuși Technikai Líceumban, ahol román diákokat tanít.

diákjaimnak. Emellett a hagyományos módszerekre támaszkodom, amelyek a hosszú évek során már hatékonyak bizonyultak. Ugyanakkor az új elgondolásokat is szívesen beleszővöm a tananyagba – legszívesebben a tudományos és technikai részeket. Legyen szó akár a klasszikus vagy modern módszerekről, nagyon fontos ezeket a forrásokat interaktív módon felhasználni és továbbítani.

– *Feltehetően sokszor került olyan helyzetbe, hogy nem tudta magát megértetni a diákokkal a nyelvi korlátok miatt...*

– Általában szólva erről a kérdésköről, természetesen tanári pályafutásom alatt többször is előfordult olyan eset, amikor egyes tanítási módszerek nem voltak hatékonyak. Ez arra ösztönzött, hogy új metódusokat, technikákat alkalmazzak a tananyag átadása során: ilyenkor kerültek előtérbe a filmek, a zene, az illusztrációk és rajzok szemléltetőanyagként. Amikor az osztályteremben olyan akadályokba ütközöm például, hogy nem tudok egy kifejezést elmagyarázni – legfőképpen regionalizmusokat, archaizmusokat és neologizmusokat – kézbe veszek egy szótárt, és rokon értelmű kifejezéseket keresek, megkérek egy románul jól tudó gyermeket, hogy fordítsa le az adott kifejezést, vagy nonverbális

elemekkel (pl. testtartás, különböző arc-kifejezések, gesztusok) igyekszem megértetni a szó jelentését. Az igazság az, hogy egy sor olyan nehézség mellett, amivel a



magyar osztályokban találkoztam, jó néhány kellemes meglepetésben is részem volt. Ezek közé sorolnám a gyermekek példamutató magatartását az iskola falain belül és kívül, a jó otthoni nevelést, az iskolán kívüli tevékenységekben való részvételt (itt a szülőkre is gondoltok), illetve a kiváló együttműködést a

tanárokkal, osztályfőnökökkel és az iskola vezetésével.

– *Mi a véleménye arról, hogy a magyar nemzetiségű diákoknak is ugyanaz a tantervük román nyelvből és irodalomból, mint román társaiknak?*

– A román nyelv és irodalom a nyolcadik osztály végi képességvizsgának és a 12. osztály végeztével tartandó érettséginek is nagyon fontos része. A kisebbségi diákoknak pedig a tantervek szerint a román anyanyelvűeknek szóló tananyagból kell felkészülniük. Éppen ezért nagyon fontos a román nyelv társalgási szintű elsajátítása már az első években, hogy a gyermek, amikor iskolába kerül, megértse az információt, illetve kommunikálni tudjon szóban és írásban egyaránt. Természetesen nemcsak az iskola feladata, hogy ezt megtanítsa a gyerekeknek, szükség van a család és a környezet támogatására is. Ha ez hiányzik, akkor a szenvedő fél nem más, mint az ifjonc, hiszen a nyelvet nemcsak egy intézmény falain belül kell használni, hanem a mindennapi életben is.

SZATMÁRI BENCE



## Nevem 13! – románoktatás magyaroknak

„– Hogy hívnak? – 13!“. Párbeszéd az érettségien Hargita megyében. Ennek volt tanúja Florina V., aki 10 évig tanított román a megyében románok és magyarok, gyermekek és felnőttek számára.

„– Hogy hívnak?

– Tizenhárom! (a tétel száma – a szerz.)

– Add, kérlek, a személyidet!

– Nem tudom!”

Ez néhány évvel ezelőtti valódi pártbeszéd a vizsgáztató tanár és egy diák között egy Hargita megyei vizsgaközpontban. Bár a helyzet nevetségesnek tűnhet, nem az, főleg amikor a vizsgázó bőrében vagy.

Tíz évig voltam a térségben román nyelv és irodalom tanár, mely évek alatt részt vettem képességvizsgákon és országos felméréskön, érettségi, kinevezési vizsgán, módszertani képzéseket szerveztem és koordináltam, és kinevezési és véglegesítési felügyelői bizottságok tagja voltam. Oktattam román és magyar tagozaton is,

egy évtizeden keresztül oktattam román nyelvű társalgást gyermekeknek és felnőtteknek. És nagyon jó érzésekkel és mélyeséges tisztelettel távoztam onnan azon emberek iránt, akiket ott megismertem, a pedagógusoktól kezdve a szülőkhöz és diákokig. Ahhoz, hogy valóban megértsük, rendelkezünk kellene annyi empátiával, hogy belebújjunk egy elsős/másodikos gyermek bőrébe, aki egy magyar tannyelvű, az anyanyelvén oktató iskola óráira jár: ezt a nyelvet hallotta születésekor, ezzel simogatták és dorgálták meg a szülei, ezt a nyelvet beszéli az utcán, bevásárláskor, játék közben... Mert – egy erről a dologról író és beszélő többség véleményével ellentétben – e térségben NINCS kétnyelvű környezet még akkor sem, ha románok is élnek itt. A gyermek lelkesen megy írni és olvasni tanulni. A kerettanterv pedig (amiről ő nem tud, mert túl kicsi) hetente hat-nyolc anyanyelvi órát és négy románórát tartalmaz.

Elkezd di párhuzamosan tanulni az ábécét, és egész logikáját a feje tetejére állítja: a c az ț (kivéve: c – E-RS), de c (kivéve: k – E-RS); az sz a másik nyelvben nem létezik, viszont van ș, ami az s-nek felel meg, és ami az ő nyelvben s, azt a másikban sz-nek ejtik; a j az ő nyelvben j, de a románban zsé-nek ejtik. Ami az ő nyelvben zs (elszédültek? Nos ő még csak hétéves, és ezeket tudnia kell!). Képes lesz jól olvasni az 1. osztály végén? Biztosan nem. Főleg úgy, hogy a négy órán kívül sehol sem érintkezik többé a román nyelvvel.

Hogy magyarázod el egy magyarnak a „prichiciul vetrei cel humuit”-ot?

De eljut az 5. osztályba... És ha eddig elboldogult, most elkezdődik az örület. Kíváncsi vagyok, a román tagozatról hány 5. osztályos, a moldvaiak kivételével, érti meg Creangă szövegét.

(Részlet Florina V. írásából, amely 2013-ban jelent meg a román sajtóban)

# Felfigyelni a természet rezdüléseire

„Amit hallok, elfelejtem, amit látok, arra emlékszem, amit csinálok, azt tudom is”

Konfuciusz

Bármilyen kicsi is egy ember, megtalálhatja azt a kis birodalmat, amelynek épségéért tenni tud valamit. Óvónőként feladatommak tartottam, hogy ráirányítsam a kicsik figyelmét a mi „angyalkertünkben” is arra, hogy miként lehet harmóniában élni saját magunkkal és a természettel. Ha ezt biztosítjuk a kisgyerekek számára, akkor elvárhatjuk, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet. Ennek megvalósításához szükséges a családokkal való szoros együttműködés, a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Hároméves projektet sikerült megvalósítani azzal a céllal, hogy a körülöttünk levő világot érzékszerveinkkel, tapasztalás útján ismerjük meg. Kiscsoportban a növények öntözése, leveleinek permetezése, átültetés, csíráztatás, hajtás által fejlesztettük a gyerekek képességeit, hogy tudatosodjon bennük: kitartás, felelősségérzet, céltudatosság szükséges a munkavégzéshez. Nyáron nagy érdeklődéssel fordultak a bogarak rejtett élete felé, érdekelte őket, hogy a rovarok hogy néznek ki, hol és miként élnek, érzékelnek, hogyan mozognak, mivel táplálkoznak. Mértük a futóbogarak gyorsaságát, utánóztuk az ugráló szöcskét, számoltuk a katicabogár pöttyeit, összetévesztettük a lebegőlegyet a méhecskével, rácsodálkoztunk a fátyolka szárnyára és csápjára. A pillangók káprázatos színeit, mintázatait lefestettük. A városi múzeum pillangókiállításán tanúi lehettünk annak, ahogyan a bából kibújt a pillangó. Középcsoportban a projekt keretében őszi sétáink során felfigyeltünk a madárcsicsergésre s annak sokszínűségére. A madarak tisztán tartják a gyümölcsfákat úgy, hogy elpusztítják az ellenségeit. Óvni kell a fészkeiket, tojásaikat – tanulták meg a gyerekek. Igen ám, de egyszerre elhallgat a kellemes énekhang, s a cinege szomorú énekére figyelünk fel. A tél az emberek számára is nagy kihívás, de az igazi erőpróbát az állatvilágnak jelenti. Nem nyújt megfelelő életeret számukra, így nekünk kell segíteni abban, hogy túléljék a hideg napokat. Nem tudtuk közömbösen figyelni a meleg csoportszobából az eleséget keresgélő madarakat, s elhatároztuk, hogy segítünk rajtuk. Voltak ötletek, hogy „fogjuk be kalitkába, mindig melegben lesz, s lesz étele is”, viszont az is elhangzott, hogy nem vehetjük el a szabadságukat. A projekt feldolgozásában az óvoda apraja-nagyja aktívan részt vett. A szülőkkel végzett munkadélután alatt mindenki készített magának egy madáretetőt, amelyet hazavitt, egy madárodút, melyet a nagy játszótér legmagasabb fájának legmagasabb pontjára helyeztünk el, remélve, hogy egy madárcsalád védelmet fog találni benne. Az óvoda udvarára felfüggesztettünk egyet, naponta feltöltöttük és örvendeztünk a nyüzsgő madáretető látványán, mely mindenkit elbűvölt. Nagyon sok tudnivalóval gazdagodtunk. Kiderült, hová kell elhelyezni az odút, hogy milyen madarak látogatják, milyen eledel a kedvencük, van-e szükségük vízre, mikor kell etetni, mi a különbség az etető és az odú között. Az ehhez hasonló tevékenység környezetbarát szemléletet sugallva segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak erősödését, az együttérzés, a segítőkészség, a figyelmesség fejlődését.



Nagycsoportban is az élménynyújtás, a tapasztalatszerzés volt a fő célunk, mivel ezáltal alakul ki a gyerekekben a gondoskodás, védelem érzése. Megtapasztaltuk, hogy az erdő nemcsak a „fák sokasága”, hanem növények és állatok sokféleségét is jelenti. Megbeszéltük az állatok táplálkozási szokásait, azt, hogy milyen állatok lakják közeli erdőinket, meséltünk téli álmot alvó állatokról. Felkértük a szülőket, hogy tartsanak velünk a szombatfalvi erdőbe, ahová élelmet vittünk az erdei lakóknak. Séta közben megfigyeltük az élő természetet, a legapróbb növényeket, felfigyeltünk a természet rezdüléseire, csodák felfedezésére indultunk. Egy kis csalódás érte a gyerekeket, mivel szeretnék volna megszeliíteni az állatokat, a tenyerükből etették volna legszívesebben. De tudatosult bennük, hogy az erdei állatok érzékszervei sokkal fejlettebbek, mint az emberéi, megjelenésünk előtt búvóhelyükre menekültek. Tudtuk, hogy mihelyt a csend ismét úrrá lesz a természetben, elfogyasztják az otthagyt elemzősiát. Ezek a gyerekek nemsokára iskolások lesznek, és remélem, hogy a tarsolyukba sikerült becsempésszünk egy kis igényességet a környezetük iránt, így majd természetet szerető és tisztelő felnőttekké válnak.

ELEKES JUDIT MÁRIA  
székelyudvarhelyi óvónő

# Test. Kép. Zavar.

A lányt mentők vitték el az iskola folyosójáról. Sápadt arcán könnyek mázolták szét a fekete tust, amivel még a reggel húzta ki a szemét. Vékony kézfejét merevgörcs változtatta karomszerűvé arcán tiltakozó kétségbeesés tükröződött: nem akart kórházba menni. Mert tudta, hogy akkor kiderül... Hogy ő nemcsak divatból mondta, amit egyébként minden lány az osztályban, hogy túl kövérnek látja magát, hogy fogyni akar, hogy nagy a pocakja, vastag a combja, és tokája van. A többiek csak azt akarták hallani, hogy „ugyan dehogy, gyönyörű a tested”. Ő viszont tényleg ezt látta, ha tükörbe nézett. És igyekezett tenni is azért, hogy ezt megváltoztassa: éhezett.

A fenti történet nem egy amerikai film egyik jelenete, hanem itthon esett meg. Kész csoda, hogy tudok róla, hiszen az ilyenekről nem szoktak beszélni. Tipikus szőnyeg alá seprős téma, holott a jelen-ség teljesen hétköznapi: kamaszok, sőt náluk is fiatalabb gyerekek százai figyelik testüket árgus szemekkel, hasonlít-gatják derékbőségüket és bokavastag-ságukat a létező legvékonyabbhoz, amit a tévében vagy a neten fellelhetnek. Mert a vékonyság a menő. A hézag a combok között, a bőrt szinte kiszűrő medencecsont, homorú has, mind mind az „ideális” test paraméterei. És még mielőtt elnevetnék magukat, hogy nahát, ezek a mai fiatalok, miket ki nem talál-nak, szólok, hogy nem ők találták ki.

A testek és az őket mutogató képek bűvöletében élünk mi mindannyian, ha őszinték akarunk lenni, már az utcán is mindenkit szkennelve közlekedünk, fejünkben automatikusan kategorizálva mindenkit, aki szembejön: „csinos”, „izmos”, „löttyedt”, „bőrhibás”, „ápolt”, „túl széles a csőpője, kár, mert szép a pofija”. Ismerős?

Közben tanulmányokat is olvashatunk brit tudósoktól, akik állítják, hogy a szép emberek eleve nagyobb eséllyel indulnak az életben, mert könnyebben alakítanak ki kapcsolatokat, kapnak munkát, partnert, mert a tudósok szerint legalábbis a „szép” emberek szimpatikusabbak.

A bökkenő csak egy: mi a szép?

A véleményformáló mindenható media szerint most éppen a pálcikaság dívik. Persze az élet ettől még megy tovább, mi felnőttek tudjuk, hogy az ideál azért van, hogy legyen miért áhítózni,



•„Tudatosítani benne: lényének csak egy része a teste. Az elméje, a lelke ugyanolyan fontos (vagy még olyanabb)!”

de attól még hatvan kiló felett is van élet, az emberek továbbra is testsúlytól és formától függetlenül szerelembe esnek egymással, barátkoznak, dolgoznak, esznek-isznak, örülnek, satöbbi, satöbbi.

A mi történetünk évészaváros lánya ezt nem tudja. Mint ahogyan sorstársai sem. Miért? Mert nem mondjuk el nekik. Nézzünk magunkba, és ismerjük el, hogy mi magunk is a látszat rabjai vagyunk. Igyekszünk megfelelni, igyekszünk jó képet vágni a dolgokhoz. Ezt várjuk el a gyerektől is. Viselkedjen, nézen ki rendesen, ne piszkálja az orrát, ne sírjon, ne rendetlenkedjen. Lehetőleg ne okozzon fejtörést, fennakadást a gépezeten.

A gyerek közben mit csinál? Érez. Mindenfélét. Zuhognak az elvárások, és az elvárásoknak való meg nem megfelelés miatti fenytések. Szóban, másban... kinek hogyan. Egy adott ponton kell valami, amit tényleg ő irányít. Az érzelmeket nagyon nehéz, úgyhogy marad a teste. Lesz hát valami, amin ő uralkodhat. És szépen leutánozza a felnőttet, elvárásokat támaszt a testével szemben, és számon is kéri. A folytatásba belegondolni is fáj...

A mi történetünk maszatos szemű  
lánya a szerencsésebb eset, talán nem  
késő segíteni rajta, beszélni hozzá

sokat a lényeges dolgokról, és beszélni hagyni őt is: magáról, a félelmeiről, a szorongásairól, az álmairól, a vágyairól. Tudatosítani benne: lényének csak egy része a teste. Az elméje, a lelke ugyanolyan fontos (vagy még olyanabb)! Ha már megítéltetik, akkor ne a kilói száma legyen a mérvadó, hanem az, hogy milyen ember ő. Az önbizalma, a kisugárzása, a gondolatai, a véleménye sokkal többet mondanak el róla, mint egy ruhaméret. Ha már irányítani akar, akkor előbb belül tegyen rendet, mert az igazság amiről csak nagyon kevesen beszélnek az, hogy a magabiztos és okos embernél nincs is vonzóbb.

Hogy lesz-e valaki mellette, aki elmondja ezeket neki? Lesz-e olyan felnőtt, aki elég nyitott, türelmes és empátikus, hogy időt és energiát „pazaroljon” a lelkizésre? Nem tudom. De kívánom, hogy legyen. Mellette is, és mindegyik emberpalánta mellett, lehetőleg nem csak krízishelyzetben, hanem csak úgy a hétköznapiakban. Hogy oszlojon végre a zavar. Testekből és lelkekből egyaránt.

**ALBERT ANTAL**  
**ORSOLYA**



# Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyverseny

Nyolc év után az idén először szerveztük meg Erdély határain túl, az anyaországban, Miskolcon az Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyversenyt a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárságának kezdeményezésére. A május 6–8. között szervezett rendezvényen vendéglátóink és szervezőpartnereink voltak a Lévay József Református Gimnázium és Diákotthon, valamint a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara.

A versenynek, amely az irodalom iránt érdeklődő diákokat szólítja meg, az a célja, hogy bátorítsa a magyar nyelv és irodalom tanulását, elősegítse a magyar kultúra népszerűsítését, hogy közelebb hozza egymáshoz a Kárpát-medence országaiban magyarul tanuló diákokat és az őket oktató pedagógusokat. A „nemes

versengésre” a magyar nyelv és irodalom területén kiemelkedő, mintegy 70 - diák vett részt a Kárpát-medence magyarlakta vidékeiről: Magyarországról, Felvidékről, Kárpátaljáról és Délvidékről. A verseny szabályzata szerint Erdélyből a Mikes Kelemen magyar nyelv és irodalom országos tantárgyverseny 5-12-es díjazottjai versenyezhettek. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Király András államtitkár, aki a megnyitón ünnepségen köszöntötte a résztvevőket, hangsúlyozva a verseny fontosságát a régióban. A tanügyminisztérium képviselőjében jelen volt dr. Nagy Éva kabinetigazgató és dr. Szekeres Jolán tanácsos. Nagy Éva köszöntőjében a verseny történetéről és az anyanyelv-művelésben való jelentőségéről beszélt. Sütő Andrást idézve: „úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk... Engedjétek hozzám jönni a szavakat,

mert birtokában lenni anyanyelvünknek, hitünknek elengedhetetlen feltételek szellemi-kulturális örökségünk és nemzeti identitásunk megőrzésében.” A verseny tematikája a diákok irodalmi műveltségének gazdagítását szorgalmazza, ezért nem kapcsolódik szorosan a tantervi követelményrendszerhez. A verseny két részből állt: egy írásbeli (egyéni) és egy szóbeli versenyszámból (egyéni vers- vagy prózamondás). A diákok az első három helyezés és díjszavak mellett számos különdíjban részesül-

„Hiszen a magyar nyelvvel és irodalommal való foglalkozás nem érhet véget egy versennyel, az ott megszerzett tapasztalatok új olvasatok kialakításához vezetnek. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem az Apáczainak.”

## Új és új olvasatok

Néhány nappal az Apáczai után az értékes jutalomkönyveket olvasgatom, és csak megköszönni tudom a verseny támogatóinak, illetve a különdíjak felajánlóinak. Hiszen a magyar nyelvvel és irodalommal való foglalkozás nem érhet véget egy versennyel, az ott megszerzett tapasztalatok új olvasatok kialakításához vezetnek. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem az Apáczainak. Az ideji megmérettetés több ízben is különlegesnek bizonyult, és meggyőződésem, hogy a Miskolcon megszerzett tapasztalatok kulcsfontosságúak lesznek számomra a következő években. A város nemcsak a verseny szóbeli és írásbeli fordulójához teremtette meg az ideális körülményeket, hanem számos új élménnyel is gazdagodhattunk. A diósgyőri várban csoportunk idegenvezetője a középkor szellemét megidéző viseletben, az adott kor nyelvét használva ívelte át az évszázadok szakadékát, s ugyanez történt a városnézés során is. Miskolci ott-tartózkodásunk során minden helyzetben a rendkívül sokszínű magyar kultúra, nyelv és irodalom került a középpontba. A színvonalas események és az egymás megismerése mellett az Apáczai

legfontosabb mozzanatait magához a megmérettetéshez kapcsolódnak. A versenyhelyzet izgalmát több év után sem változik. Annak ellenére, hogy a tizenegyedik osztályos tematika, Kaffka Margit *Színek és évek* című regénye közel áll hozzám, a tételek kiosztása előtt ugyanazt az izgatottságot éreztem, mint ötödikésként az első országos tantárgyversenyen. Ugyanezek az érzések vonatkoztathatóak a díjkiosztóra is, mivel az évfolyamom eredményei voltak az utolsók, amelyeket megtudtunk. Hosszas várákozás és a remény feszültsége jellemezte a záróünnepséget, s talán éppen emiatt tűnt hihetetlennek, amikor engem szólítottak fel az első díj átvételére. Egy ilyen jellegű elismerés nemcsak pillanatnyi eufóriát, a felkészülés hónapokig tartó folyamatának lezárását jelenti, hosszú távon is meghatározó. Az első helyezés helyettesítheti az egyetemi felvételt és a magyar irodalom-érettségit, ez fontos lehet a jövő évem szempontjából. Hálás vagyok, hogy idén ismét részese lehettem a versenynek.

**BOGDÁN ESZTER**  
tizenegyedikes diák, Zilah

tek. Az erdélyi diákok 15 első három helyezést és díjszavakat, valamint 21 különdíjat hoztak haza. Voltak diákok, akik többszörös díjazásban részesültek. Például Bogdán Eszter zilahi 11. osztályos diák korcsoportjában első helyezést nyert el, s ő kapta a bukaresti RMDSZ nőszervezetének különdíját is. Köszönet a támogatásért az Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek, a Communitas Alapítványnak, az RMDSZ bukaresti területi nőszervezetének, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségnek, a Kreatív Könyvkiadónak, a Carocom94 szótárkiadónak, a szatmárnémeti Hám János Teológiai Líceumnak, a *Bukaresti Rádió* magyar adásának, valamint a miskolci önkormányzatnak, tanintézményeknek, református egyháznak és a nyíregyházi Szabó-nyelviskolának.

Hírösszefoglaló

# Hogy a gyerek jókedvvel jöjjön iskolába

Sok-sok év pedagógusi tapasztalattal a hátam mögött számtalan változást, újítást és törvényt megértem már. Némelyikük hozott jót nevelői munkánk megsegítésére, mások pedig mondjuk ki: hátráltatták azt. Nem azért ragadtam tollat, hogy most ezekről írjak, majd talán egyszer ennek is eljön az ideje.

Egyetlen „újszerű” tantervi követelményt említenék most, s ezen belül szólnék azokról a szakmai „csavarokról”, melyekkel megkönnyíthetjük munkánkat, mindazonáltal érdekesebbé, vonzóbbá tehetjük a gyermekek számára az iskolai tevékenységeket, az ismeretszerzés és gyakorlás menetét.

Az integrált oktatás számunkra már nem ismeretlen fogalom, mégis szeretnék kicsit konkrétan szólni erről mindazoknak, akiket érdekel az iskolai tevékenység, a tanító munkája, a gyermekek sorsa. Tehát az integrált oktatás szerint egyetlen tanóra keretében olyan műveletesített feladatokat kell megvalósítani, amelyek más tantárgyak köréből válnak ki. Szóval ugyanazon a tanórán jelen van tartalmi szempontból matematika, környezetismeret, magyar nyelv és irodalom, rajz, ének stb. Nagyon szépen megvalósítható ez a népi gyermekjátékok alkalmazásával.

– Íme egy egyszerű példa: a hatos szám tanítása első osztályban. Számáljuk meg a kiskacákat, rakjuk őket növekvő-csökkenő sorrendbe, írjuk le a számjegyeket – ez matematika és környezetismeret.

– Aztán: játsszuk el a „Hatan vannak a mi ludaink” című népi gyermekjátékot – ez testnevelés, közösségfejlesztés, ének, mozgás, személyiségfejlesztés is egyben.

– Rajzoltatok le, hogyan úszik a tavon a hat kiskacsa! – ez már rajzkészség fejlesztése, képzelőerő fejlesztése, ujjak bemelegítése írásórához, szépérzék fejlesztése, színec használat.

Ugyanezen az órán: Játék: „emelje föl a kezét az, akinek a hátszámában van 6-os számjegy”. Mondjuk együtt: „Egy – megérett a meggy... a 6-nál legugog-lunk. Vagy: keress olyan tárgyakat az

osztályban, amiből épp 6 van. Ezeken kívül számos logikai, drámapedagógiai játékkal színesíthetjük a tanórákat, hogy a gyerek érdeklődése ne lankadjon, hanem minél aktívabban vegyen részt a tevékenységben. Figyelnünk kell, hogy minden gyereket megszólítsunk, hiszen minden gyerek jó valamiben. Legyen sikerélményük minden nap, hogy jókedvvel jöjjenek másnap az iskolába.

Sajnos a tantervünk még most sem ad elég lehetőséget arra, hogy valóban képességeket, kompetenciákat fejlesz-

„Sajnos a tantervünk még most sem ad elég lehetőséget arra, hogy valóban képességeket, kompetenciákat fejlesszünk, ne pedig a »száraz« ismereteket közöljük a gyerekekkel. Az előkészítő osztály óriási segítség az első osztályban. Bár igen sok türelmet, odafigyelést, toleranciát és nem utolsósorban humorérzékét igényel a tanítótól, mégis könnyebbség olyan gyerekekkel dolgozni, akik nem először húzzák már az írás elsajátításához szükséges segédvonalakat”

szünk, ne pedig a „száraz” ismereteket közöljük a gyerekekkel. Az előkészítő osztály óriási segítség az első osztályban. Bár igen sok türelmet, odafigyelést, toleranciát és nem utolsósorban humorérzékét igényel a tanítótól, mégis nagy könnyebbség olyan gyerekekkel dolgozni, akik nem először húzzák már az írás elsajátításához szükséges segédvonalakat, ismerik a számokat, összeadnak, kivonnak egy bizonyos számkörben, jobb esetben már a betűkkel is megismerkedtek, és rájöttek az olvasás „titkára” is. A betűk tanításakor fontosnak tartom például, hogy ne csak a

képét lássa a betűnek, hanem formálja meg akár gyurmából, kézzel vagy a testével a betű alakját. Jó móka ez, és hasznos a testtudat kialakulásában is. A szűk környezetbeli irányok megismerése ugyancsak fontos az írás-olvasás elsajátítása szempontjából. Játsszunk sokat a gyermekekkel, rengeteg játék létezik, és szeretik a gyerekek, mert mókázva, játék közben sajátítják el a tudnivalókat. Nos kimeríthetetlen az ötletek tárháza, a játékok, mondókák, dalok nagy segítséget jelentenek számunkra. Itt jegyezném meg, hogy nagyon jó volna, ha a pedagógusok elsősorban olyan játékokat, mondókat tanítanának meg a csemetéknek, amelyek helyi jellegűek, mert a gyökereik odakötik, oda kell kössék őket a lakhelyükhöz. Tapasztalatból mondom, hogy igen szívesen énekelnek a nagymamák régebbi gyerekdalokat, vagy szívesen tanítanak a gyerekeknek olyan gyermekjátékokat, amelyek már sajnos lassan feledésbe merülnek. Mikor játsszák már a nebulók az Icka, a Hátulsó pár, fuss előre, Adj, király, katonát, Gyertek haza, libuskáim, Verespecsenye, Ipi-Apacs, Komámasszony, hol az olló? című játékokat? És még sorolhatnám sokáig. Ezek és a hasonló játékok a feledés homályába merülnek. A számológép, televízió kiszorította őket gyermekeink életéből. Épp ezért legalább az iskolákban, óvodákban tanítsuk meg a gyerekeknek, és játsszunk minél többet! Terveim között szerepel, és remélem ezen munkához segítséget és támogatást is kapok, hogy egy olyan jellegű gyűjtési programot szervezzek, amelyben az érmihályfalvi, esetleg környékbeli gyermekjátékokat gyűjtenénk össze. Úgy gondolom, ily módon szorosabbra fűzhetnénk kapcsolatainkat a szülőkkel, nagyszülőkkel, esetleg szomszédokkal is. Véleményem szerint az igazi pedagógus, az igazi tanító, sosem szűnik meg gyermeknek lenni. Lelkünkben ott él az örök gyermek, aki hisz a csodákban... a csoda pedig ott van mindenki-ben, csak meg kell találni.

GÁBOR ÉVA  
érmihályfalvi tanítónő



A médiafogyasztó Z generációról tartottak előadást Marosvásárhelyen

## Mi történik az „információs szupersztrádán”?

Statisztikai adatok szerint Romániában az elmúlt egy évben körülbelül hárommillió okostelefont adtak el, háromszor annyit, mint három évvel korábban. Ebből arra is lehet következtetni, hogy mennyire rohamosan nő azok száma, akik digitális eszközt használnak kommunikációs eszköznek, illetve megvál-

ként nem kerülhette el a figyelmét, hogy változás történik: például három évvel ezelőtt tanévkezdéskor, mikor bement a színháztörténeti órára, az új hallgatók, vagyis a 24 diákból álló csoport valamennyi tagja előtt volt valamilyen internetezésre alkalmas készülék. „Úgy tűnt, mintha informatikaórára men-

külő médiafogyasztás nem minden esetben erősíti a demokráciahányadost. *Nézem, látom, hallom... értem?* című értekezésében arra is rámutatott az előadó, hogy a túlzott tévézés, amittől 2007-ben még „féltettük a gyerekeket”, nem igazolódott be. Csökkent a televíziózásra fordított idő, a klasszikus rádióhaallgatás szinte a nullára apadt, az információszerzésben pedig szinte mindent az internetes tartalom ural. A Facebook-használatról, a digitális eszköztárról, a nyelvi megosztottságról, az állásajánlatok lehetőségéről beszélt Zsigmond Csilla a *Z generáció – globális nemzedék, lokális jellemzőkkel?* című előadásában. A Z és Y generáció néhány jellemzőjét ismertette a GeneZYS-2015 ifjúságkutatás adatainak tükrében. Azt emelte ki, hogy a Z és az Y generációról leginkább a rugalmasságot feltételeznénk, mint ennek a nemzedéknek a sajátosságát, de a felmérés éppen arra világított rá, hogy ez kevésbé jellemzi. A kutatás arra is kitért, hogy munkavégzés, tanulás közben hányszor nézik meg a messengert: az eredmények szerint minél fiatalabb valaki, annál gyakrabban. Szó esett a migrációs kérdéstről is: a megkérdezettek háromnegyede azt tervezi, hogy rövidebb-hosszabb ideig Nyugat-Európába menne, 80 százalékuk esetében volt is ennek előzménye a családban. Az elfogadás szempontjából – érdekes – a legerősebb az elutasítás. A saját migrációjára pozitívan tekint a fiatal, aki külföldre készül, míg a másikat, azt, aki idejön, menekül, maximálisan elutasítja. A politikához való viszonyát a Z és Y generációnak leginkább az tükrözi, hogy az erre vonatkozó kérdésekre a megkérdezettek alig egynegyede válaszolt.

- „A Z generáció (az 1999 után született fiatalok) fogyasztási és vásárlási szokásai is teljesen eltérőek a többi korosztály szokásaitól.”

tozott sok minden, például a hagyományosnak gondolt tanítási módszerek, a jegyzetelés, akárcsak az, hogy egyszerre több helyen is jelen lehet lenni, ha nem is személyesen. A Z generáció kifejezés arra a nemzedékre vonatkozik, amelynek tagjai az 1990-es évek végén, vagy azután születtek. A Z generáció tagjai tipikusan különböznek az előző generációk, főleg a közvetlenül megelőző Y generáció tagjaitól, akik 1980 és 1999 közt születtek. A Z generáció és a média kapcsolatát járta körül a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen ötödik alkalommal szervezett médiatudományi konferencia. Dr. Balási András, az egyetem docense arról beszélt, hogy sokáig nem figyelt a generációváltásokra, mivel nem is igazán hitt abban, hogy ez pontosan jelölhető. Ám tanár-

tem volna be” – idézte fel benyomását, amikor nem jegyzetfüzettel, írószerrrel a kezükben figyelték a diákok a tanárt. Ma már táblagépen jegyzetelnek a hallgatók hihetetlen gyorsasággal, és közben közösségi oldalakon leveleznek egymással. Ahogyan az utcán, a repülőtéren, a kávézóknak is lehajtott fejjel járnak, várakoznak, vagy ülnek egymás mellett, mindenki kezében ott a táblagép vagy az okostelefon.

### Szó sincs tájékozottságról

Érdekes, hogy annak ellenére, hogy minden hír, minden információ pillanatok alatt elérhető, mégsem beszélhetünk arról, hogy nőtt volna a fiatalok tájékozottsága. Erre Gáspárik Attila egyetemi tanár világított rá, akárcsak arra, hogy a spontán kiala-

### Új világ van megszületőben

Csepeli György és Prazsák Gergő *A tudás forradalma. Az internetező ember szociológiája és szociálpszichológiája* című értekezésében arra tért ki, hogy a legújabb kommunikációs architektúra, az internet ma még nem teljesen átlátott hatásokkal jár az emberi lét egészére, átformálva és



megváltoztatva a megismerést, a tudást, az emberi kapcsolatokat. A hálózatosodás lényegre hatóan érinti a társadalmi rendszer területeit, mint a politikát, a gazdaságot, a kultúrát és még az élővilágot is. Új világ jön létre, melynek metafizikája most születik.

A Z generáció fogyasztási és vásárlási szokásai is teljesen eltérőek a többi generáció szokásaitól, ezért a cégeknek másféleképpen kell velük kapcsolatba kerülniük, más kommunikációs eszközöket használva. Azok a fiatalok ugyanis, akik folyamatosan az internet előtt tartózkodnak, olyan online tartalmakat fogyasztanak, amelyek érdeklik őket, és nem amit egyes szolgáltatók kínálnak – mutatott rá Héjj Szilárd *Kapcsolódom, tehát vagyok!* című előadásában. Kuti Csongor az erőszakos online szélsőségeségről tartott előadást, Sántha Ágnes a médiafogyasztásnak a tanulási

teljesítményre gyakorolt hatását tárgyalta. A médiatudomány és a neveléstudományok számára is újat hozó eredmények egy egyszerű kísérletből születtek, melyet alsó tagozatos iskolások között végeztek. A kísérleti csoport tagjai háttértévézés mellett végezték ugyanazokat az életkorukra szabott feladatokat, amelyeket a kontrollcsoporthoz tartozó gyermekek csendben, klasszikus tanulási környezetben oldottak meg. A kutatás eredményei azt a feltételezést igazolták, hogy a passzív médiafogyasztás jelentősen rontja a kisiskolások tanulási teljesítményét.

### Digitális kompetencia kisiskoláskorban

A formális nevelésnek fokozottan oda kell figyelnie a kisiskolás korú gyermekek kompetenciájának a fejlesztésére, amelynek egyik előfeltétele a tanulási

si kompetencia megfelelő fejlettsége – hangsúlyozta Veress Elza Emőke, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem doktorandusza, aki szerint a pedagógusoknak az életkori jellemzőkre fókuszáló pedagógiai szakaszok főbb funkcióit is figyelembe kell venniük, hiszen „a kisiskolás korú gyermekek esetén a fejlesztés szakaszában kerül sor a tanuláshoz szükséges alapképességek kialakulására, valamint a formális gondolkodás képességének fejlesztésére és a valóság sokoldalú megismerési lehetőségeinek a felismertetésére is”. Mindehhez az előadó a tanterv változtatására tett javaslatot, illetve vázolta azokat a lehetőségeket, amelyek az iskolai tanterv keretén belül a pedagógus rendelkezésére állnak.

ANTAL ERIKA



## Anonimitás: a virtuális Én

Akár a fizika, akár a metafizika világából nézzük, sehonnan sem nyílik jobb kilátás a kinti és a benti végtelenre, mint az énből. Mintha Anaximandrosz végtelen, háttérmentes, megszámlálhatatlan *Απειροβία* (Heidegger, 2006) egy-egy ponton megállapodna, véget, határt, számot kapna, hiszen nincs egészséges, felnőtt ember, aki ne lenne képes egyes szám első személyben megszólalni, ne hihetné, hogy ő, s csakis ő van az egész világban.

Ady ezt a következőképpen mondja:

Sem utódja, sem boldog őse,  
Sem rokona, sem ismerőse  
Nem vagyok senkinek,  
Nem vagyok senkinek.  
Vagyok, mint minden ember: fenség,  
Észak-fok, titok, idegenség,  
Lidérces, messze fény,  
Lidérces, messze fény.  
De, jaj, nem tudok így maradni,  
Szeretném magam megmutatni,  
Hogy látva lássanak,  
Hogy látva lássanak.  
Ezért minden: önkínzás, ének:  
Szeretném, hogyha szeretnének  
S lennék valakié,  
Lennék valakié.

De már Ady „én”-je is úgy érzi, hogy kevés, ha csak önmaga van a világban, s keresi párját, akit szerethetne, aki szerethetné. Az „én” a végtelen egyedi, önmagába zárt végpontja, mely ugyanakkor nyitott is, hiszen nem élhet egyedül, magányban, elhagyottan, társak nélkül. A végtelen az „én” önmagáról való tudásának lényegi eleme, melyből az „én” spontaneitása, szabadsága, képzeletének szárnyalása táplálkozik. Ám az „én” nincs egyedül (Mead, 1973). Ha akarja, ha nem, beleütközik a „másikba”, akinek hasonló a helye a végtelenségben, s hasonló mértékben kínozza a bizonytalanság, melyet csak a másikkal való kapcsolat redukálhat. A kapcsolatok az énézés kialakulásában és fennmaradásában is kulcsszerepet töltenek be. Az „én” tükrö a „másik”, aki nélkül az „én”-t elnyelné az *Απειροβία*. Az aktuálisan érző, szemlélődő, cselekvő „én” megértéséhez azonban több kell annál, hogy megértsük a Másik tükörszerepét az „én” érzés és tudat fennmaradásában. Az „én” ugyanis az időből jön, amit a születés ténye indít el. Az „én” kialakulása már az „én” névmás használata előtt megkezdődik. A pszichoanalitikus elmélet szerint a nyelv előtti periódus sorsdöntő, hiszen ami ekkor történik, az szavak hiányában kimarad a tudatosság köréből, s tudattalan marad. A tudattalanba kerülnek a ki

nem élt vágyak, a feldolgozatlan fenyegetések, szorongások, traumák, a szülőkkal és a testvérekkel kialakult konfliktusok. Az „én” időben elsőként kialakult tudattalan és később kialakult tudatos erőközpontjai egymástól elválaszthatatlan feszült egységet képeznek, melyet már Platón is leírt híres fogathasonlatában: „Hasonlítsuk a lelket szárnyas fogat és kocsisa együttes képességéhez! Az istenek lovai és hajtói maguk is derekak és derék szülőktől való; a többieknek viszont keveredés van. Először is a mi vezetőnk kettős fogatot hajt, és lovai közül az egyik szép és derék, és ilyen fajtából való; a másik éppen ellenkező fajtából és ellenkező jellemű: nehéz hát és bajos itt nálunk a gyeplő kezelése” (Platón, Phaidrosz 246AB). A „szép és derekas” ló az „én” tudatos, nyelv által működtetett, racionális erőközpontjának megfelelője, míg a vele ellentétes természetű ló, mely rút és rúgkapál, az én nyelv előtti, irracionális erőközpontja. A két ló hajtója, a kocsis az aktuális döntéseket hozó, választó, spontán „én”. A kérdés az, hogy mi történik a szárnyas fogattal és kocsisával az információszupersztrádán?

(Részlet Csepeli György és Prazsák Gergő *Információs társadalom 2.0* című értekezéséből.)

### Szeptemberben indul a „magyar Erasmus”

Szeptembertől indul a Makovecz Imre Kárpát-medencei felsőoktatási együttműködési program – jelentette be május elején egy marosvásárhelyi fórumon Balog Zoltán, a magyar kormány emberi erőforrások minisztere. A magyar kormány által támogatott program keretében 300 külföldi és magyarországi egyetemi hallgató kap lehetőséget ahhoz, hogy öt hónapig egy másik Kárpát-medencei magyar egyetemen tanuljon. Balog Zoltán elmondta, hogy „a magyar Erasmus-programot” a Makovecz család beleegyezésével nevezték el néhai Makovecz Imre építésről. A programba minden olyan Kárpát-medencei egyetemet bevonnak, amelyen magyar nyelven lehet tanulni. A miniszter szerint ezzel az egységes Kárpát-medencei oktatási tér kialakítását próbálják szolgálni.

Balog Zoltán arról is beszámolt, hogy szerződést kötnek a programba bekapcsolódó magyarországi és határon túli egyetemekkel, és az intézmények maguk döntenek el, hogy honnan fogadnak vendéghallgatókat. A rendszer lehetővé teszi majd, hogy a magyarországi diákok határon túli egyetemeken, a határon túliak pedig magyarországi vagy más határon túli régió egyetemén tanuljanak. A vendéghallgatók havi 90 ezer és 160 ezer forint közötti ösztöndíjat kapnak. A kormány a programban 1500 vendéghallgatói hónap költségeinek fedezésére 234 millió forintot szán. Balog Zoltán arra is kitért, hogy a program keretében az egyetemi oktatók mobilitását is támogatják, és ezzel kívánják biztosítani az akkreditációs feltételek teljesítését a határon túli, magyarul is oktató egyetemeken.

### Elkészült a kézdivásárhelyi Gábor Áron-iskola

Átadta a kivitelező cégcsoport – a Baumaister Kft., a Conico Rt. és az Ördög Kft. – a kézdivásárhelyi Gábor Áron Szakképző Liceum felújított épületét. Bokor Tibor polgármester emlékeztetett, hogy a felújítás 2007-ben, a campusprogram keretében indul, de mivel ez csak egy-két évig működött, pénzhány és szervezetlenség miatt félbemaradt a beruházás. 2009-ig közel 4,5 millió lejt költöttek a munkálatokra, ezek folytatására azonban csak 2014-ben

sikerült pénzt szerezni, így a regionális operatív program révén befejezhatték az építkezést. A polgármester szerint menet közben nem módosíthatták az eredeti tervet, ezért a felújításból kimaradt a tornaterem és a tanműhely, ugyanis az önkormányzat csupán 18 millió 274 ezer lejes támogatásban részesült. A beruházás legfontosabb célja, hogy javuljon a szakoktatás minősége, hangsúlyozta az előljáró. Mint kiderült, az iskola nyolc laboratóriummal, két kabinettel, illemhelyekkel, a két épületet összekötő, 350 férőhelyes amfiteátrumos aulával, tizenöt tanári lakással bővült, míg a meglévő étkezdére emeleti rész került, és a konyhát is teljesen felújították. A bentlakás is nagyobb lett, itt 180–200 személyt tudnak 5–6 férőhelyes lakrészekben elszállásolni. Gábor Rezső iskolaigazgató arra hívta fel a figyelmet, hogy a bővítés során kialakított helyiségeket más tanintézetek és civil szervezetek is használhatják.

### Modern iskolakomplexum Nagyváradon

Befejeződött a Rhédey (Matei Basarab) utcai iskolakomplexum építése Nagyváradon, a Partenie Cosma- és a Vasile Voiculescu-iskolának otthont adó létesítményt május közepén adták át. A campus felépítése azok után vált szükségessé, hogy a római katolikus egyház visszakapta azokat az ingatlanokat, amelyekben korábban az említett tanintézetek működtek. Az uniós támogatással megvalósuló beruházás nyomán két, egyenként 24 osztálytermes iskola, illetve egy 300 férőhelyes bentlakás épült. Ugyanakkor egy tizenöt garzonlakásból álló épület is részét képezi a projektnek, amelyben az iskolákban tanító tanárok számára alakítottak ki lakásokat, ugyanakkor étkezdé, klubépület, műhely és sportcsarnok is található a campusban. A beruházás összköltségvetése 27,5 millió euró volt áfával együtt, amiből 22,2 millió lej a vissza nem térítendő támogatás. Ilie Bolojan, Nagyvárad polgármestere az avatón elmondta, hogy a város a költségeknek mindössze az öt százalékát állta, a többi pénzt európai, illetve kormánytámogatás révén érkezett. Elmondta, hogy az épületegyüttesben kétezer diák tanulhat, ezért a következő időszakban stratégiai döntéseket hoznak annak érdekében, hogy maximálisan kihasználják a modern komplexumot.

### Okostáblák a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban

Erdélyben úttörőként digitális oktatást vezettek be a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban. Az iskolában elsőként használják a mozaWeb online platformot, amely az otthoni tanuláshoz, felkészüléshez nyújt segítséget a diákoknak és a tanároknak. A neves alma mater a magyar kormány és a sepsiszentgyörgyi önkormányzat támogatásával vásárolta meg a médiatárt és a különböző laboratóriumokba felszerelt interaktív okostáblákat. Kondor Ágota projektfelelős elmondta, hogy a több mint 230 ezer lejes beruházás keretében 3823 digitális és papíralapú tankönyvet kapott a tanintézet. A médiatár tantárgyanként rendszerezve, több ezer tananyaghoz kapcsolódó interaktív elemet tartalmaz, amely a tananyag gyakorlásához és a megszerzett ismeretek elmélyítéséhez nyújt segítséget. A program keretében minden felhasználó diák a tankönyv mellé kap egy azonosítót, így otthonról, a saját számítógépéről is elérheti a programot. Kondor Ágota szerint az oktatók segédeszközként, szemléltetőeszközként is használják a platformot, amely a romániai tantervbe is beilleszthető. „Rájöttünk, hogy ezen a csatornán a diákok könnyen elérhetők, óriási a vizuális éhségük, de ragaszkodtunk hozzá, hogy az anyagot papírkönyv formájában is megkapják” – részletezte a projektfelelős. Keresztes László, a projekt lebonyolító Székely Mikó Kollégium Alapítvány titkára arra hívta fel a figyelmet, hogy az iskolában hagyomány az újítás. Mint mondta, 1850-ben elsőként vezették be a palatáblát, majd a kilencvenes években is úttörőként, elsőként rendeztek be számítógépes termet. Antal Árpád polgármester arról számolt be, hogy az online platformra az IT-klaszter szakemberei irányították rá a figyelmet. Az önkormányzat anyagilag is támogatta a projektet, de politikai befolyásukat is latba vetették, hogy az megvalósuljon, tette hozzá. Az előljáró abban bíz, hogy néhány éven belül valamennyi sepsiszentgyörgyi diák számára elérhető lesz a digitális oktatás.

### Börtönnel büntetné a szexuális oktatást egy PSD-s képviselő

Börtönbüntetéssel sújtaná Ninel Peia volt szociáldemokrata párti (PSD) par-



lamenti képviselő, ha a szülők írásos beleegyezése nélkül tartanak szexuális felvilágosító órákat a romániai iskolákban. A PSD-s honatya törvénytervezetet dolgozott ki ennek érdekében. Kezdeményezését azzal indokolta, hogy a szexuális felvilágosítás örve alatt „gyermekünk iskoláiban fű alatt bevezetik a pornográfiát, az LMBT-s prozelitizmust és a deviáns szexualitást”. A *Törvény a gyermekkor ártatlanságáért* című tervezet szerint három hónaptól két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbírsággal lenne sújtható az a tanár, aki a szülő vagy a gyám írásos jóváhagyása nélkül szexuális nevelést folytatna az óvodákban, illetve az elemi és általános iskolákban. „Vannak olyan iskolák, ahol 10 éves kislányok szégyenkezve hagyják ott ezeket az órákat, vannak olyan fiúk, akik már nem értik, mit jelent a család, vagy hogy miért nincs semmi rossz abban, ha Ionel és nem Diana iránt éreznek szexuális vonzalmat. Ezeket a csemetéket, akiknek a legjobbakat, beteljesült életet szeretnénk nyújtani, ezeket a gyerekeket, akikért óriási áldozatokat hozunk, traumatizálják azok az információk, amelyek nem jellemzőek, nem voltak, és nem is lesznek jellemzőek egy normális gyermekkorra, az élet egyetlen olyan szakaszára, amely az ártatlanság csodájának áldását élvezi. (...)” – fogalmaz törvénytervezetében Peia.

### Tanműhelyeket adtak át Csíkszeredában

Három tanműhelyt korszerűsítették és szerelték fel modern szerszámgépekkel a csíkszeredai Kós Károly Szakközépiskolában a magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának 196 ezer lejes támogatása révén. A beruházás a 2015. a külhoni magyar szakképzés éve program keretében valósult meg. Potápi Árpád János, Magyarország nemzetpolitikáért felelős államtitkára az átadó ünnepségen elmondta, hogy 2012 óta hirdetnek meg tematikus éveket, tavaly a külhoni magyar szakképzés évét hirdették meg. Erre a programra 500 millió forintot különítettek el, amelyből 345 millió forintot költöttek fejlesztésekre, 36 tanműhely felszerelésére, eszközbeszerzésre nemcsak Erdélyben, hanem többek között a Vajdaságban is. „Sokat dolgozunk azon, hogy erre a területre irányítsuk a figyelmet” – hangsúlyoz-

ta az államtitkár. Elmondta, a székely szakmunkások a munkaszeretetüknek köszönhetően mindenhol megállják a helyüket, de a legfőbb érték az lenne, ha idehaza tudnának érvényesülni. „Jó helyre került a támogatás, hiszen építőipari szakemberekre mindig szükség lesz” – jelentette ki Szén János igazgató.

### Elindította nyári programjait az RMPSZ

Elindította nyári programjait a Romániai Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ), melyek keretében a tanerők magyarországi és hazai továbbképzésekre, a diákok pedig az Erzsébet-program keretében nyaralásra pályázhatnak. Burus-Siklódi Botond elnök szerint a programok többségére online lehet jelentkezni a szervezet honlapján. Elmondta, idén 24. alkalommal szervezik meg a Bolyai Nyári Akadémiát, melynek témája: A modern pedagógus – megváltozott szerepek és készségek, a változás módszerei. Az akadémia 19 szekcióban, 12 helységben és 36 helyszínen zajlik majd. Az RMPSZ irányítja a Kárpát-medencei magyar pedagógusok számára meghirdetett magyarországi továbbképzési programokat is: 230 külhoni magyar pedagógus számára szerveznek tíz továbbképző programot. A szakmai szervezet idén is részt vesz az Erzsébet-tábor pályázaton, melynek keretében 530 erdélyi gyerek nyaralhat a magyarországi Zánkán, további 230 gyerek pedig Ivóban nagyon kedvezményes áron. Zánkára 8–15 év közötti, Ivóban 12–18 év közötti, magyarul tanuló, szörványban vagy kisebbségben élő, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket várnak, akik aktív szerepet vállalnak a magyar kultúra ápolásában.

Az RMPSZ egyébként a szülőföldön megrendezendő nyári akadémiák támogatására 17,8 millió forintos támogatásban részesült a magyar kormánytól. A külhoni magyar oktatás szolgáltatásainak, módszertani központjainak, pedagógusegyesületeinek működtetésére pedig 30 millió forintot kapott.

### Székely diákokat díjaztak Bukarestben

A Hargita megyei magyar anyanyelvű gyermekek számára megrendezett román nyelv és irodalom tantárgyverseny nyerteseit díjazta a kormány. Az

Agerpres hírügynökség szerint a 32 tanulót, a verseny szervezőit és a tanárokat Radu Puchiu államtitkár fogadta a kormánypalotában. Elmondta, több esélyük lesz boldogulni az életben, ha jól ismerik a román nyelvet. Az államtitkár úgy vélte, a magyar többségű megyékben támogatni és biztatni kell a magyar gyermekeket, hogy minél jobban tanuljanak meg románul, a verseny győzteseinek díjazásával pedig épp ezt az erőfeszítést akarják elismerni.

### Vállalnák a tüntetést a MOGYE diákjai

Egyetértenek a Romániai Magyar Orvos- és Gyógyszerészképzésért Egyesület (RMOGYKE) tiltakozó akcióival a Marosvásárhelyi Orvosi És Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) diákjai, és készek csatlakozni ezekhez, derült ki a szervezet felméréséből. A RMOGYKE egy hét alatt csaknem félezer támogató aláírást gyűjtött össze ahhoz, hogy bebizonyítsa: az egyetemi hallgatók bíznak az érdekvédelmi szervezetben, és úgy vélik, a vásárhelyi orvosin nem halad jó irányba a magyar oktatás sorsa. Ádám Valérián, az RMOGYKE ügyvezető elnöke elmondta, hogy a 15 kérdést tartalmazó ívet kitöltő diákok mintegy 80 százaléka úgy válaszolt, maga is bekapcsolódna a tiltakozó akcióikba. „Tíz megkérdezettből nyolc egyetemista vállalja, hogyha a MOGYE vezetősége nem hagy fel a magyar tagozat következetes visszaszorítási akcióival, és nem hajlandó tiszteletben tartani a tanügyi törvény előírásait, október elsején egy tiltakozó felvonulással és egyhetes ülősztrájkjal kezdi a következő tanévet” – nyilatkozta a sajtónak az elnök. Az RMOGYKE vezetője szerint egy mostani tömeges tiltakozó akció lényegében a folytatása lenne annak, melyet 1990 elején az akkori diákság kezdeményezett. Elmondta, a megkérdezett ötszáz diákon kívül további hétszázat szeretne megszólítani. A MOGYE-n ugyanis mintegy ezerkét száz magyar hallgató részesül anyanyelvi oktatásban, de számuk ennél lényegesen nagyobb, hisz számos szakon kizárólag román nyelven van képzés.

P. M.



# Bolyai Nyári Akadémia

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége idén július 11–31. szervezi meg a Bolyai Nyári Akadémiát. A 19 szekcióban meghirdetett továbbképzés-sorozat átfogó témája A modern pedagógus – megváltozott szerepek és készségek. A változtatás módsze-

rei. Az akadémia képzéseire a Kárpát-medencei magyar oktatási rendszerben dolgozó, szakképzett pedagógusok jelentkezhetnek.

Az akadémia első hetében, azaz 2016. július 10–17. között óvodai és elemi oktatásban tevékenykedő pedagógusoknak

négy-négy csoportban hirdetnek továbbképzést Csíkszeredában, az Apáczai Csere János Pedagógusok Házában; Szatmárnémetiben, a BBTE kihelyezett tagozatán; Nagyenyeden, a Bethlen Gábor Kollégiumban, valamint a szovátai Teleki Oktatási és Módszertani Központban. Az első héten zajlik a csíkszeredai Sapientia – EMTE-n a tanítóknak ajánlott A román nyelv oktatása nem anyanyelvi környezetben képzés is, valamint természetismeret tárgyakban, földrajz és biológia szakos tanároknak Drobeta Turnu Severinen, a Traian Nemzeti Kollégiumban szervezett továbbképzés.

Az akadémia második hetén, 2016. július 17–24. között zajlik Válaszúton a népzene, néptánc és kézművesség, Szováton az osztályvezető pedagógusok és tanintézményvezetők, Csíkszeredában és Nagyváradon Mentálhigiéné – Életvezetés, feltöltődés, motiváltság című képzés pedagógusok részére, Kolozsváron a magyar nyelv és irodalom szakos tanárok, Csíkszeredában a kémia és román szakos tanárok, Sepsiszentgyörgyön a testnevelés, valamint Székelyudvarhelyen a képzőművészet és zene szakos tanárok szekcióira várják a jelentkezőket. Az ünnepi megnyitót Válaszúton július 18-án, hétfőn tartják.

A Bolyai Nyári Akadémia harmadik hetén, július 24–31. között Nagykárolyban szakoktatók részére, Szováton történelem szakos tanárok, Nagyváradon osztályvezető pedagógusok, Gyulafehérváron római katolikus vallás tanárok, míg Kolozsváron református és unitárius hitoktatók részére hirdetnek képzéseket. Az akadémia képzéseire részvételt nyert pedagógusok jegyzékét folyó év június 24-ig közzéteszik a szövetség honlapján, az [www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro) oldalon. A szervezőknek nem áll módjukban a hallgatók útiköltségét megtéríteni.

A hallgatók a képzés befejeztével magyar nyelvű részvételi oklevelet, valamint 10 kreditpontról szóló tanúsítványt kaphatnak, ha teljesítik az akkreditálási követelmények előírásait.

További információk a Bolyai Nyári Akadémia 2016-os képzéseiről a [www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro) oldalon találhatók.

BOLYAI  
NYÁRI  
AKADÉMIA

2016  
július  
11–31.

## A MODERN PEDAGÓGUS

MEGVÁLTOZOTT  
SZEREPEK  
ÉS KÉSZSÉGEK

A VÁLTOZTATÁS  
MÓDSZEREI

Jelentkezési határidő:

**2016.06.10.**

További információk:

[www.rmmps.ro](http://www.rmmps.ro)

SZERVEZŐ:



Romániai  
Magyar  
Pedagógusok  
Szövetsége

25 éve együtt  
a magyar nyelvű  
oktatásért  
1991 – 2016

Támogató:

Médiapartnerek:

